

3/1325 ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

Vol. 11
సంపుటము 11

చెన్న పట్టణము 1925 వ సం॥ మార్చి నెల 23-వ తేది సోమవారము
(శ్రీ) రక్తాక్షి నామ సంవత్సరము, ఫాల్గుణమాస బహుళ చతుర్థి ౧౪.

No. 297
సంచిక ౨౯౭

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. సంభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము సకలవిద నొప్పులకు సంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పునకు వాయువుపోట్ల బాణము,
పార్శవు నొప్పుల బారదోతును, జోట్లగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును వాపుల యాపుమాపును.
దగ్గును తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

ఈమందును రుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమాన
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేయును.
దేశములలో కూడ వాడునున్నారు.

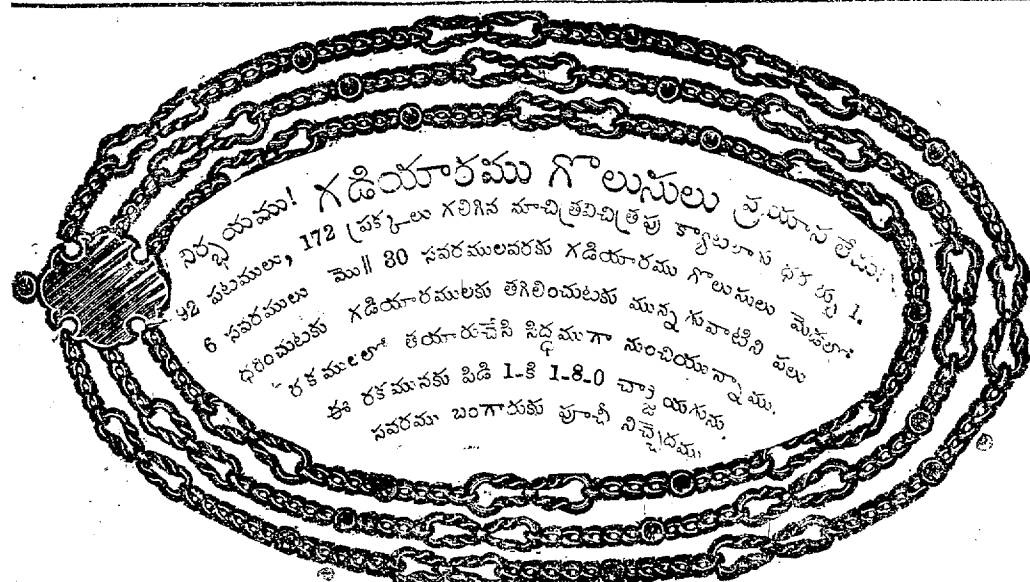

చక్క-నిడబ్బితో సహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టి వీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

అమృతమునకు

ఒకలాటి ప్రైవేటుకాను ఎలెక్ట్రిక్ లైటింగ్ ప్లాంట్లు 32-40 వోల్ట్ల దిసెల్స్ ప్లాంట్లతో సహాగలది. వాల్ వేరింగ్
ఫలం, విల్లగ్డ్ బాటరీసెట్టులకు పొతుకున ప్లెటోలు ఎంజిన్ చేర్చబడియున్నది.
క్రొత్తది. ప్రదర్శనములయందు మాత్రము కొన్ని పర్యాయములు మాత్రమే ఉపయోగింపబడినది. 30-40 దీపములవరకు
వెలిగించును. ధర ర్పు 1000 (వెయ్యిరూపాయలు మాత్రమే)
పూర్తివరకులకు ఈదిగువవిలాసమునకు వ్రాయుడు.

Motor & General Engineering Co., Bezwada.

కొత్తది రామయ్య శెట్టి, గురుస్వామి శెట్టి కంపెనీ, మద్రాసు.
చక్కలపర్వతం, 25, శైవాజీవజారు కోడ్డు, మద్రాసు.

వెల్లింగుట నో సి సి మా

మాంటు రోడ్డు, మద్రాసు 958
21-8-25 శనివారమునుండి 27-8-25 శుక్రవారమువరకు
శని, ఆదివారములందు మధ్యాహ్నం 8-15 గంటల మాటనీగలదు.
యూనివర్సల్ ట్రైప్లెన్ డజ్ సిరియల్
ది. ఫాస్టు ఎక్స్ ప్రెస్సు చూడవలెనగును.
సుప్రసిద్ధులైన క్లియింగ్ హౌస్ టి. పి. డి. ముదూహన్
అధ్యక్షులవారు చూడవలెనగును.

సిద్ధముగనున్నది

శ్రీ కుమారరాజు కోటగిరి పెంకటకృష్ణారావు
బహదరు జమిందారుగారిచే వ్రాయబడిన

నాటకము బాద్మిలి కథ ఏక క్షణమునకు
భీష్మరసములతో చిత్రింపబడినది వెల రు 1.00.
పేట బాషయ్య, గంపలగూడెంబాపు, స్వామిబాపా.

"కంటిలోని నలుసు" అంటే "ప్రాచీనసాహిత్యము"

అచ్చగుచున్నది

కవిసాగర్ తాను దాక్కున రచించిన సాహిత్య గాథి ఎంక
భాషయందలి "చాళీర బాల" "ప్రాచీనసాహిత్యము" లకు
1. వి. సుబ్బారావు, వి. వ. ఎన్. టి. వల్లభాచారి, రామ
శర్మగార లొనర్చిన యాంధ్రావధానము. తెలుగులో పామర
నవల. ప్రాతపామా చుక్కెమ్మకు, గంభీర భావగర్భితము.
వెల రు 1.8.0. తెలుగులో ప్రాచీనసాహిత్య వివరము. ఇట్టి
గ్రంథకాండ్రమున నది; వెల రు 1.0.0. 80.4.19.25. అనగా
వార్షికపంపునానికి రు 1-2-0, రు 0.12.0 మాత్రము ను
మీ యార్ద్రను త్వరగబంపుము.

వి. వి. సుబ్బారావు, పి. వి. వి. వి.
ప్రతికూడ, కన్నాబజ్జి.

Deschiens' syrup

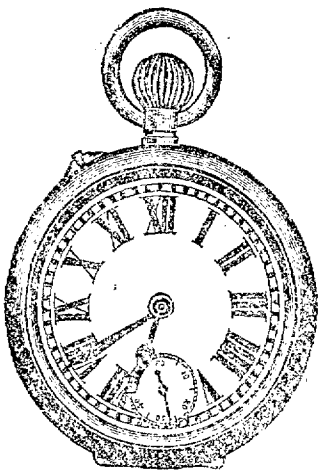
విక్రయ దుకాణము
విక్రయ దుకాణము
విక్రయ దుకాణము
1: ౧౧ శ్రీ చంద్రశేఖర (విక్రయదారు) C. T. HARI & Co., Broadway, Madras.

ప్రకటన

తిరుమల శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారికి పుణ్యక్షేత్రమునందు జరుగుచున్న ఆలస్యమునకు కారణములు

కమిటీవారి నివేదికము

స్వప్రసిద్ధమైన లీవరు గడియారము

చక్కని చిన్న నైజా చాలా మేల్మేషము. రైల్వే ఉద్యోగస్థులు ఉపయోగించునది. మురికిగాని చుట్టగాని లోనికిపోకుండా వెనుక వైపున రెండు మూలలు గలవు. అనేక సంవత్సరములుగా చాలా నాడుకలో యుంటున్నది. రూ. 5.4.0. ప్రతి గడియారమునూ మూడు పరిమాణి పంపబడును.

భారత వాచి కంపెనీ, నెం. 1, తంబు చెట్టిపేడి, మద్రాసు.

ఉత్సాహముకంటె మించినది లేదు

మీ జీవితకాలమునందు గలుగు కష్టముల నన్నిటిని కొంతమైనను భయములేక జయించుటకు మీకు సహకారసిన ఆయుధము ఉత్సాహమే.

అయితే

మనోహరమైనప్పుడు దీనిని సంపాదించుటెట్లు

ఆతంక నిగ్రహ మాత్రలను

వాడుడ. మెదడు సంబంధమైన వ్యాధులు, అశీర్ణము, మలబద్ధకము మొదలగువాటిని పారద్రోలి అద్భుతమైన గుణమును గలిగించును. 32 మాత్రలగుల బుడ్డి 1 కి ధర రూ. 1.0.0 ఇతర వివరములకు ఈదిగున విలీనమునకు ప్రాయశ్చరణము.

ఆతంక నిగ్రహ ఔషధాలయము,

26, బ్రాడ్వే, మద్రాసు

గోసాయి చిట్కా గమనింపుడు

మతరూపకమునకు, విమర్శనములకు, సంజీవి

కతమగు మహాచక్రము, ఇన్ ఫ్లూయెన్సా మున్నగు సమస్తవిషయములకు మావద్దను 9 రుద్దులుచేసిన ఆసల సంవి ముత్యములు బెజ్జములేనివి అపూర్వముగా ప్రాణము రక్షించుచున్నవి. రూ. 1-0-0 కి 10 ముత్యములు యివ్వబడును. జ్వరముగాని, మహాచక్రముగాని కనపించినవెంటనే నాలుగు ముత్యములు మ్రుంగించి తక్కినవి పూటకు మూడు ముత్యములు రెండుపూటలు నేయవలెను. జ్వరమునల్ల రక్తములో పుట్టిన విషమును క్రిమినిజయించి ప్రాణమురక్షించును. అనేక వేలజనులు వాడుకజేసి ఆరోగ్యవంతులై నారు. పొరుగువారు మన యార్డరులో తమ ఆద్రష్టతో రూపాయి పంపినవెంటనే ఆతాకవలలో 10 ముత్యములు పొట్టమున్నూ, వీటిగుణము తెల్పనట్టి నోటీసు పంపబడును.

జేనరల్ల డెంకటనరసింహం & సన్స్,

గుంటూరుపేడి, రాజమండ్రి - గోదావరి డిల్

నివేదికము

న్యాయశాస్త్రములందు జరుగుచున్న ఆలస్యమునకు కారణములు

కమిటీవారి నివేదికము

శిల్పి, మార్చి 19, 1926 న్యాయమూర్తి రాన్ కేసుగారి యభ్యుత్థానమున నివేదికము కమిటీవారి నివేదికము ప్రచురింపబడినది. నివేదికము ఏకగ్రీవముగా చేయబడినది. ఈ నివేదికముందు ఆచార్యగారిముత్యము 600 పుటలకు మించియున్నది. నివేదికార్థమున తీర్మానము జరుగుచున్న ఆలస్యమునకుగల కారణములను విభజించిచూపుట ప్రాముఖ్యముగాయిచ్చినది. ఇది సర్వే జీ బహుమూర్తి గారు, దీనిని లామెంబరుగానున్నప్పుడు తయారుజేసియుండిరి. వీరును కమిటీలోనికి సభ్యుడుగా తీసికొనబడి కమిటీవారి శిఫారసులతో అంగీకరించుచు ప్రాలుచేసి యుండిరి. తగాదాలను పరిష్కారముజేసి తీర్మానములలో ఆలస్య మొందుకు జరుగుచున్నది విచారించి బెంగాలు అసాము మదరాసుబాంబాయి సింధుదేశములలో ఆలస్యము విశేషముగ జరుగుచున్నదని వీరుచెప్పుచున్నారు. సంయుక్తరాష్ట్రములలో ఒక కేసులో నేయింది ప్రతివాదులున్నారనియు పంజాబులో నొక కేసులో 1100 నుండి ప్రతివాదులున్నారనియు వీరు చెప్పుచున్నారు. ప్లయింట్లను తీసుకొనుటలోను వాటిని తనిఖీ చేయుటలోను సమయము పంపుటలోను కేసులపట్టికను తయారుజేయుటలోను అనలబంధపడుచున్న పద్ధతులకు వీరు తీవ్రముగా ఖండించి జుడ్జ్ తరములలో సరియైనతనిఖీలేదని చెప్పిరి. వాదప్రతివాదాలను వినిపింపుటగూడ, కొన్ని చోట్ల ఒక సంవత్సరమువరకు తీర్పుచెప్పబడుట లేదనిచెప్పిరి.

ఆలస్యమును నివారణజేయుమార్గములు

పనిలోమనిగియున్న ప్రివైడింగు ఆఫీసులకాలము నింకను తీసుకొనుట ప్రయోజనములేదనియు, కావున వారిస్థానే అధికారముతో సమర్థులైన ప్రివైడింగుల నియమింపబడియున్న జిల్లా జడ్జిలకు పనితెలికయగుననియు కమిటీవారు శిఫారసు చేయుచున్నారు. క్రిమినల్ కోర్టులలో అధికారములను పనిలోను మార్పులు కలుగవలెననియు పని యెక్కువగా నున్నచోట్ల కోర్టు కోర్టులకు పెట్టవలెననియు, నూచించుచున్నారు. ముఖ్యముగా గ్రామపంచాయతీల నభివృద్ధిజేసి నూరుకూపాయల విలువవరకు కేసులను వారియధీనము చేయవలెనని చెప్పుచున్నారు. సాక్షులను తయారుజేయు పద్ధతిని పూర్తిగా సాధింపవలెననియు దానిని శిక్షార్థమైన సేరముగా చేయవలెననియు సూచించిరి. జూనియరు నేజీస్ పూర్తిగా నీరయను నేజీమీద ఆధారపడి యుండ యిందరికిని ముఖ్యమైన కేసులలో న్యాయమైన ప్రతిఫలము ముట్టనట్లు లీగల్ ప్రాక్టీసరులను అట్టు. సవరణ జేయవలెననియు సూచించబడినది. జిల్లా యొక్క ముఖ్యపట్టణములలో పరిపాలనలోను తనిఖీరద్దాయితీలలోను జిల్లాజడ్జిలకు సహాయము జేయుటకై రిజిస్ట్రార్లను సేర్పాటు జేయవలెనని సూచన నాచూచించిరి.

న్యాయాద్యోగులను రిక్రూటు చేయుట, వారికి శిక్ష గలపుట

న్యాయాద్యోగులను రిక్రూటుచేసి వారికి శిక్షగలపు విషయమున 'లా' డిగ్రీ యుండవలెనని నిర్బంధము చేయవలెనని గట్టిగా చెప్పుచు సామినేటకు వారిలోనుండి ఎన్నుకొనుట కొక పద్ధతిని సూచించుచున్నారు జిల్లా అండు సెషన్స్ జడ్జి విషయమున ముందు కొన్ని సంవత్సరముల వరకు యిండియన్ సివిల్ సర్వీసువారిని తీసుకొనవలెననియు ప్రాతేపనిరీతాలములో న్యాయకామ్రములందు సంపూర్ణమైన శిక్ష యుండవలెననియు చెప్పుచున్నారు. కాబట్టి సివిలియనులలో చిన్న వారిని జిల్లాజడ్జిలగా నియమించుటకు ముందు కొంతకాలము మునసబు కోర్టులోను సబ్ మేజిస్ట్రేట్ లో పనిజేయవలెననిసూచించుచున్నారు. కొంతమంది సివిలియనులు బోనసులను తీసుకొని యిన్స్ కోర్టులో న్యాయవిషయ పూర్తిగా నభ్యసించి హిందూదేశమునకు తిరిగివచ్చినట్లు వీరికి తెలియుచున్నది.

వర్తకసంబంధమైన న్యాయములను తొందరగా, పరిష్కరించుట

పంజాబు, శిల్పి, బాంబాయి, సంయుక్తరాష్ట్రములు. బర్మాలో వర్తకసంబంధమైన న్యాయములు పెరుగుచున్నది

ఈ న్యాయములను వర్తకముల యిచ్చిది తమండ్ తొందరగా పరిష్కారము చేయుటకై శిల్పి, అమృతపర, కాన్పూరు, అహమ్మదాబాదు మొలగు స్థలములలో యేర్పాట్లు జరుగవలెను. రాజధాని పట్టణములలో యిందుకొరకై కొంతమందికి శిక్ష నొసంగవలెననియు, మధ్య వర్తిత్వము నాపుటకై యింజంక్షనులు గ్రాంటు చేయవలెననియు మధ్యవర్తిత్వమును సాధ్యమైనంతవరకు ప్రోత్సహము చేయవలెననియు వీరు చెప్పుచున్నారు.

సిటీసివిలుకోర్టులు

శిల్పివారు విషయమైన తగాదాలు హైకోర్టులో పరిష్కారము గావలెనని గతక చెన్నపురిలోవలె కలకత్తాలోకూడ సిటీసివిలు కోర్టులు స్థాపించుటకు కమిటీవారు అంగీకరించుటలేదు. బాంబాయిలో స్థానికప్రభుత్వమువారు తయారుజేసిన బిల్లులను స్థూలు కాజుకోర్టుయొక్క అధికారమున్నవై హైకోర్టుపని కొంత తేలికయగుచున్నది. రంగూనులోగూడ కోర్టులను పెట్టుటకు వీరంగీకరించుటలేదు. పదికేసులలో తీర్పుచెప్పకుండు నున్నయెడల హైకోర్టు జడ్జియైనవాడెవడును కోర్టులో కూర్చుండుటకు వీలులేదని వీరు చెప్పుచున్నారు. ఏలయన వాని యెదుట చెప్పకొనుట మనస్సును తనఖాపెట్టినవాని యెదుట చెప్పకొనుటయేగదా!

ఇతరసూచనలు

డిక్రీలకు చెల్లించుటలో డిక్రీదారునికిగాని కోర్టువారికిగాని మనియ్యారరువ్వారా డబ్బును చెల్లించుటకు సదుపాయము లేకుండేయవలెనని యీ కమిటీవారు శిఫారసుజేయుచున్నారు. అట్టి పద్ధతియున్నయెడల డబ్బు చెల్లించుటలో తగాదాలు తగ్గిపోవును. హైకోర్టు జడ్జిల జిల్లాలకు పోయి తనిఖీ చేయుచున్నయెడల స్వయముగా కొన్ని విషయములను జిల్లా జడ్జిలకు చెప్పవచ్చుననియు పామరులుగా నున్నవారిపై తగిన చర్య దీపిశాసనవచ్చుననియు చెప్పుచున్నారు. హైకోర్టు జడ్జిల పరిపాలనా పని కొంత తగ్గించుటకు హైకోర్టు రిజిస్ట్రార్లకు డ్యూటీలు ఎక్కువచేయవలెననియు, సివిల్ జడ్జిగా అనుభవమున్నవారినితప్ప రిజిస్ట్రార్లనుగా నియమింపకూడదు. హిందూ న్యాయకామ్రమును క్రోడీకరించుట అసాధ్యమని వదలివేయవలెననియు క్రమక్రమముగాచేసిన సాధ్యమగుననియు కమిటీవారు చెప్పిరి.

చీనామీపదత్తిని ఖండించుట

జస్టిసుస్టువార్డు, సర్ టి. దేశికాచారి, సర్ లేజ్ బహదూరు సమ్రాగారు చీనామీపదత్తి సహేతుకమైన పరిశోధన కొప్పుకొనజాలదని ఖండించిరి. జస్టిసు రాన్ కేసు, డిసోజా, భువారీ గార్లు అట్లు కాదనిరి.

తరువాత కమిటీవారు హైకోర్టునిటియొక్క పరిశీతులకు పనులను పరీక్షించునుపోయి అచ్చలచ్చట స్వల్పమైన శిఫార్సులు జేయుచు కొన్ని కొన్నిచోట్ల ఖండనలుగావించిరి. ఈశిఫారసులను కొన్ని పెద్దశిఫార్సులును, వాటిపైన కాసనములు చేయుటకును లేక వాటిని మరియొకవిధముగా సుపయోగించుటకును ఆనకులగునట్లు, వేరువేరు భాగములుగా విభజింపబడినవి.

(ఆ. ప్రె.)

మీకు

వెంట్రుకలు డొడిపోవుచున్నవా?

వెంట్రుకలు పెరుగునట్టి రహస్యము

అద్భుతముగా కనిపెట్టబడినది.

కృష్ణకాంతవాసన తైలం

వెంట్రుకలసంబంధ వ్యాధుల నన్నిటిని పారద్రోలి, వెంట్రుకలను అద్భుతముగా పెంచును. దీనిని వాడుటకు ప్రారంభించినకొజునుండి వెంట్రుకలు రాలుట నిలచును. వెంట్రుకలు పుష్టికరముగాను, దళముగాను పెరుగును. ఒకపక్షము దినములలో దీనిగుణము మీకు తెలియునని పూచీపడెదము.

బుడ్డి 1 కి ధర రూ. 1-0-0.

వి. పి. చార్జ్ ప్రత్యేకము

Krishnakant Bros.

1, (P) Lall Bazar, P. o Calcutta.

జనమిత్రముచే మానవు డచ్చు శుభదాగనా?

ఖద్దరే ఆన్ని సమస్యలను పరిష్కరించును

గాంధీమహాత్ముని మహాపన్యాసము

తిలకు ఘట్టము నందు బ్రహ్మాండ సమావేశము

నిన్నటిదినుము సాయంకాలము 6 గంటలకు తిలకు ఘాటువద్ద బ్రహ్మాండమున జనసముదాయమునకు మహాత్ముని గాంధీగారు బ్రహ్మాండమునకు సుపన్యాసము గావించిరి. మాలానా యాతూజ్ హుస్సేనుగారు రధ్యక్షత వహించిరి. సభకు కాంగ్రెసు నాయకు లోగును పలువురు చెన్నపురి కాసనసభాసభ్యులును విచ్చేసిరి. స్త్రీలు మిక్కిలియగు విచ్చియుండిరి.

అధ్యక్షులు

ప్రథమమున అధ్యక్షులగు మాలానా యాతూజ్ హుస్సేనుగారు సమస్యనిమిష మహాత్మునిగాంధీగారు సమస్యనిమిష జోవునట్టి సమావేశమునకు తా మధ్యక్షులగుండుట మహా ద్భాగ్యమనియు కడచితోరని మదరాసు పౌరులు మహాత్ముని కొసంగిన అఖండ స్వాగతము "దేశీయులపై మహాత్ముని పలుకు బడి షీరించెననియు మహాత్ముడు ప్రస్తుత రాజకీయములందు నిస్సారుడ"ని పలుకు ప్రజలకును, ప్రభుత్వమువారికిని తిమివాదము నిస్సారమని రుజువు చేయగలదనిరి. కాంగ్రెసు నేడు కేవల సాంఘిక సంస్థ యనియు, ప్రస్తుత కార్యక్రమము మన గమ్యస్థానమునకు గొంపోజాలదని పలువురు తలంచుచున్నారు. నేనది విశ్వసించను. మనము స్వరాజ్యముకొరకు ప్రయత్నించి సంపాదించుటయే గాక స్వరాజ్య సంపాదనానంతరము దానిని కాశ్యతముగ నిల్పు కొనబాలవలెను. 1920 సం॥ మందు మనము స్వరాజ్యమునకు చేరువగుంటిమి. హిందూమహమ్మదీయ సఖ్యమువలె మనకు సంభవముగ తోచిన సమస్యలను పరిష్కరింపగలిగితిమి. మన విరోధులకది కన్నులుకుట్టింట్లు లుండెను. హిందూమహమ్మదీయుల మొండొరులము ఒకరికరి దేవస్థానములందు ప్రార్థనలలో పాల్గొంటిమి. ఆప్పుడు సాధ్యమైన విషయము నేమి దుస్సాధ్యమగుటకు ప్రబలకారణముండవలెను. ఆప్పుడు ఆత్మగౌరవము గల ఏ జాతియును విదేశీయ ప్రభుత్వము క్రింద బానిస జాతిగ నుండరాదని తలంచుచితిమి. (వినుడు, వినుడు) ఆయవన మెల్లరమును గుర్తించితిమి. అదియే మనలకెల్లర నొకటిగనొనర్చెను. ప్రస్తుత మొకరి నొకరు విశ్వసించుటలేదు. నిస్పృహత కర్విత వ్యాపించియున్నది. ఈ హిందూముస్లిము సఖ్యత యను అంశమును ఘట ప్రదముగజేయగలిగిన స్వరాజ్యము నుగమును, సమీపస్థము నగును. పిదప ఖద్దరు, అస్పృశ్యతానివారణములు ప్రాముఖ్యములు. విదేశీవస్త్రములు పూర్ణముగత్యజించి ఖద్దరును పునరుద్ధరించి మన కార్యక్రమమును సాగముగకొన సాగించిన ప్రభుత్వమును వంచి, స్వరాజ్యమును బడయగలుగు డుమని ప్రశ్నిరి.

పిదప గుజరాతి నేతకమందిరము, నాలోజీ గోష్ఠి సంఘము మున్నగు సంఘముల తరపున మహాత్మునకు నమస్కార పత్రములు సమర్పింపబడినవి. హర్షధ్వనులు మిన్నముట్టు మహాత్ముడు ఖద్దరు, పుష్పమాలలంకృతుడైనపిదప సమస్యనిచెను.

మహాత్ముని మహాపన్యాసము

అధ్యక్షా, మిత్రులారా! నాకు వినతిపత్రములను సమర్పించిన గంఠముల కెంతయు కృతజ్ఞుడను. (అధ్యక్షుని ద్వేషించి)-తాము హిందూమహమ్మదీయ వికమత్యమునగుంచి కొంతసేరకు మున్నటించియుంటిరి. తాము వెల్లబుచ్చిన అభిప్రాయముల నేను బలపరుచుచున్నాను. హిందూమహమ్మదీయ తిరువురలో నేర్వరను ఈశేశమును విడిపోజాలరుగాన ఒండొరులు సహేతుకముగ వికమత్యము గలిగియుండనిచో బలాత్కారముగనైనను అట్లుల కావలసియుండును. ఎంతవరకు హిందూమహమ్మదీయ సంఘములు రెండింటియందును కొందరు వివిధజాతులపమ్యేళనకుండు విశ్వసించి యురో అంతదనుక మనయందు వికమత్యము, హృదయపూర్వకమగు వికమత్యము, సంభవమని నాకు సంపూర్ణ విశ్వాసముగలదు.

జాతీయమహాసభ సాంఘిక సంస్థయనిగాని, మాటవకు కు సంఘమనిగాని వర్ణింపబడుటకు నేమాత్రమా షేరించను. కారణమేమన సాంఘిక, ఆర్థిక సమస్యలను వానిని మనము నిర్దేశించిన స్వరాజ్యమనంభవము. కాని జాతీయమహాసభ రాచకీయసంస్థకూడయై యున్నది. అందు స్వరాజ్యపత్రము జాతీయమహాసభ యందుండరాదు గను. రాజకీయ శత్రుయమును గాంచగోరు ప్రతి కాంగ్రెసుసభ్యునకును, స్వరాజ్యపత్రము ద్వారా పరిపూర్ణముగ బడయుటకు జాతీయమహాసభ తోడ్పడుచున్నది. కాని ప్రస్తుతము కొంతకాలమువరకు నామమాత్రము రాచకీయములు రాబమును మించిపోవుటలేదు. (రాజమే రాచకీయాశయము) కాని దాని యొక్కమార్పులు, అతి శీఘ్రములును, సత్యములు నాలుచే ఒక్క పరిష్కరముననుపే ఇతర కార్యక్రమమునంతను తనయందు చేర్చుకొనగలము. అది వివిధ సంఘములయందలి వికృతతోడను, అస్పృశ్యతానివారణము తోడను అనుసరింపబడవలెను. ఈపునాదిపై రాచకీయముగాని మరితొరక జాతీయనిర్మాణమును గాని నిర్మింపవచ్చును. ఆ అస్థిభారమును మరచుట గాని, తీసివేయుట గాని సంభవించిన మీరు నిర్మించుటోపు నిర్మాణము ఇంకకనూటవలె మాటిపోగలదు.

వైకము సత్కారము

తిరువాన్ మాయనందు నావ్యంబన కార్యక్రమమును మీలో నారాష్ట్రపతికల పతింపవారు ఎరింగియుండురు. నిశ్చితమును, కట్టదిట్టమును ప్రజాభిప్రాయము ముందు పూర్వార్థచారపరాయణుల మార్గమును గోడ నిలునబాలదనియు, విచ్చిన్నముగాగలదని నాకు సంపూర్ణసమ్మతము గలదు. తిరువాన్ మాయ ప్రభుత్వము సంస్కరణమునకు వ్యతిరేకముగ కదలి నేదలంచెదను.

అస్పృశ్యతయందలి ఘోరము

అస్పృశ్యత యను నీఘోరపాపమును ఆత్మలృకాలములో ప్రతి హిందువును రూపుమాపి తీరవలెను. ఈఅస్పృశ్యతను దాని తీవ్ర రూపమును నేగాచియుంటిని. తాకుండుటయే గాక చూచుటకూడ విషేధింపబడిన చోట్లు నేగావించి యుంటిని. మూఢులగు పూర్వార్థచారపరాధులు ఒకానొక మును జూచి కనులతో గాంచుటయే మహాకాళముని పరిగణించిరి. నామాటలు కనపించుండ నుండవలసివదిగ ఏర్పరచబడిరి. త్రిరుమామంచా సభకునునకు జేరిన ఇరువురమునే గాంచియుంటిని. మానవాకారము తప్ప వారియందు తిదితరమానవత్వము నాకుగనపించలేదు. (కొందరుసపురు) మిత్రపరులారా! ఇదివివరము విషయముగాదు. రక్తపుకన్నీటిని విడువవలసిన విషయము. వారిశత్రుములు నేత్రములుగ లేవు. చర్యగుంబలి రంధ్రములవలె నుండెను! వారు మానవమాత్మక గ పరిగణింపబడిన అవి శత్రుములుగ నుండెడివి. మీకనులయండుగానుపించు లేజము వారినయనములందు గానరాదు. వారు నాకు సన్మానపత్రములు సమర్పింప నుద్దేశించిరి. కాని వారలు నాబంధిపదకు చేతులపై లేచిన త్రివిధమైన వారలయిరి వాఁచకొందున్న పాస్త్రములతో నీపత్రములను బట్టుకొనియుండిరి. వారలను మేల్కొల్పి, వారియంతోకంత ఈ త్యాగామును కప్పించుటకే నెంతయో ప్రయత్నించితిని. కాని విఫలమనోరథుడని యితిని. వారు పత్రములను నాకొసంగుట కశక్తులైరి. నేనేవారివద్దనుండి నైకొనని లగివచ్చెను. తిరిగి వారు ఇతిరాలసహాయముచే వెనుకకుగొంపోబడిరి. వనకు తననంబొగదృష్టియున్న, మనదేశముపై మతముపై ఉండవలసిన ప్రేమగలిగియున్న ఈపాత్రము మనభూమినుండి నశించువరకు మనము సంతృప్తిచెందరాదు. అట్టిపాత్రమును మన కౌస్త్ర్యము లంగీకరించువని వినినచో వానిని నేపూర్వముగనిరసించెదను. కాని మనకౌస్త్ర్యములట్టి రాక్షసత్వము నెన్నటికిని పోధించుటగాని, అంగీకరించుటగాని లేదని భగవంతుని ఆస్తికత ఇలె, నిర్వివాదాంశము. ఒకానొక మానవుడు జన్మమాత్రముచే, అస్పృశ్యుడుగగాని, అస్పృశ్యుడగుగాని, దూరస్థుడుగగాని అగుచున్నాడనుట భగవంతుడు నా ప్రీయమటయేకావున బహిరం

గనభలు గావించుటచేతను, తదితర సక్రమవిధానములచే ప్రజాభిప్రాయమును జేగొనుట చేతను తిరువాన్ మాయనందు సత్కారములు నడుపుచున్న సామాసంబంధమునకు తోడ్పడుటని మిమ్ముల నేగోరుచున్నాను. నే సమర్థుడనై నచో, ఆనేతిహేతుచల సర్వతము ఈ ఒక్కసమస్యపై హిందూఆభిప్రాయమును స్థాపించియుండును.

ఒక ఆర్జుని సందేహములు

ఈవిషయముపై కొన్ని ప్రశ్నలను ప్రావి ఎవరో యొక మిత్రుడు నాకొక కాగితమును పంపియున్నాడు. వానికి నేను సమాధానము జెప్ప వుత్తూహలడనై యున్నాను. "జనవిధులన్నియు ఆస్పృశ్యులు ఉపయోగించుట కంగీకరించిన హిందూదేవాలయములందు ప్రవేశింపవలెనని వాడుగోరిన మీరందుల కంగీకరింతురా?" అని మొదటిప్రశ్న. ఈకాటములోగూడ ఇట్టిప్రశ్న యుండయిండుట విచిత్రముగనన్నది! నేనుకుటకు నునకూర్చక మగ నంగీకరింతును. అస్పృశ్యులని పిలువబడు నీజాతికి పురవిధులేగాక బ్రాహ్మణేతరులు ప్రవేశింపగల ఆస్తిదేవాలయములును, పాఠశాలలును, టోరిబావులును ము సాఫరుల నసత్కరించుములు మున్నగు ప్రజోపయోగకరములగు సంస్థలన్నిటియందును తా వొంగబడవలెనని నేమొక్క గోరెనను. ఈ ఈశ్వర భూభాగముందు ప్రతి మానవవృత్తికిని ఈ ప్రాధమిక నిష్ఠ మానవవృత్తి మొసంగబడు వనకును, అస్పృశ్యుల కొసంగం వలసినవాళ్ళుల నిర్మింబుల నేను తలంపను.

ఇచ్చుది ముఖ్యముగ ఆస్పృశ్యులగుట మాత్రమేగాదు. అగ్నికుల జలమును మనము వారికి చేపానలసిన ఇచ్చుది అస్పృశ్యులకును ప్రపంచ బాహ్యత్వమునకును మనము రుణపడియున్న కనీసముగ ధర్మము నాపట్టు లపార్థములు గావించుకొనవలెను. ఈస్థితిలో ఈమొక్కలనున్నటిని సత్కారము మూలమునసాధించుకొనగోరుట లేదు పోరాటమునందున్న శిథిలందు నడచుటకు మార్గము ఒసంగబడిన వైకముసత్కారము మంత్రితో నలచి పోవును. ఆ యుక్తమైన ను దేవాలయముల విషయములో గొప్ప విరోధము మన కడ్డంచుచున్నది నే నెరుంగుచును. హిందూమత హృదంతరాళములను నులమివేయు నీఘోరపాతకమును బోధించుటయందు గూడ నేమాత్రము ఏవిధమును హృద్యము నామోదించను. కాని ఈసంపూర్ణముగు వాక్కులు అస్పృశ్యుల కొసంగబడువరకును, అస్పృశ్యత, అస్పృశ్యత్వము (మాడగూడవదను) దూరముగనుండుటయనుపదములు మన నిఘంటునుండి తుడిచివేయుబడునంత నరకును, ఏహిందువునును సంతృప్తి నొందకుండుట ముఖ్యధర్మమని మునుపరాదు. నామిత్రుని రెండవ ప్రశ్న ఏమన "సనాతనహిందువన నెట్టివాడు? సనాతన బ్రాహ్మణేతరుడు మాంస భక్షకుడుగానిచో సనాతన బ్రాహ్మణముజు డాతనితో పంక్తి భోజనము గావించవచ్చునా?"

సనాతన హిందువెవడు?

హిందూమత ముఖ్యధర్మములందు పరిపూర్ణవిశ్వాసము గలవాడు సనాతన హిందువుని నాయభిప్రాయము. అధర్మము లేవియన, సత్యము, అహింస. రాజనాయక్యమేధ యాగారులు తదితరయోగ్యతలు త్రాసునం దొకప్రక్కను, సత్యమును వేరొక ప్రక్కనుంచి తూచిన సత్యమే భారముగ నుండునని ఉపనిషత్తులును, మహాభారతమును వాకొను చున్నవి. కావున సత్యమును సమ్యక్గణన, అహింస సుత్రము ఉపయోగించుట. సత్యము, అహింసలను నీ సమ్యక్ సుత్రల పరీక్షను నిలువనిదాని నెల్ల హిందూమతమునకు సంబంధించినది గానిదానినిగ ప్రోహించుడు. ఇంతకంటె సంపూర్ణముగు నిష్ఠచనము గావల యనని సందేహపరులు "యంగ ఇండియా" పత్రము జూడ గోరెనను.

అంతర్వివాహములు, పంక్తిభోజనములును, అస్పృశ్యతాని వారినసంస్కరణమున కెట్టిసంబంధమును లేదని నేనుమహాదూరుల కిప్పియుంటిని. అంతర్వివాహము పంక్తిభోజనము ఆచూ వ్యక్తిఇవముపై నాధారపడియుండిను. వివాహము భోజనము ప్రతిమానవుని కుండు విచ్ఛికములు. అదియొక కులారా.

కాని అస్పృశ్యులనున్నచో సందేహమాపురి నేనతేయుటకు నిరాకరింబుట. మానవు డెంత పాపాత్ముడైనను వానిని నేవినపరాదని ఒకొక్కరించుట తోడిమానవుడు కూడవని అహింసా సత్యములు విధించుచున్నవి. నామిత్రుని మాడూ ప్రశ్న:-"ఇర్లాండు ధర్మములపై మీయభిప్రాయము కేమి? వర్ణాశ్రమ ధర్మములు

నేను చాతుర్వర్ణ్యములను నాలుగశ్రమములను విశ్వసించుచును, ఈ చాతుర్వర్ణ్యముల విషయము తలకొందులచేసి వాని ననుసరించు విధమును ప్రబలింపక మనలో ఒకరిపై నొక

క్రిమి వ్యాధులను నివారించుటకు సమర్థులగుచుండుటకు, కారణమేమన వారు జేయుచున్న పరిశోధనలెట్టి మార్పునందు మున్నవో గమనించిరి. వాతావరణ మేవైనను ఏమియున్నదో గమనింపగలిగిరి. అదివారము దొకబోపమని కొందరు తలచిన వచ్చును. కాని నేనటులు తలచను. వారు సంస్కృత లె యుండినచో, జేకీ యులు వారి విషయమై ఏ విధ ము గ తలంచినను తాము విశ్వసిం చిన చినదానిని వ్యక్తముజేయుట కవకాశముండెడిది.

పత్రికాధిపతుల కర్తవ్యము

పత్రికాధిపతుల ముఖ్యకార్యమేమన జేయుట మనోభా వముల సరిగ్ గ్రహించుటయు, దానిని స్పష్టముగ నిర్వచముగ జెల్పించుటయు. ఈరెండునుగూడ కీర్తిశేషులు చూపెట్టియుం డిరి. అత్యంతగల చదువరికి వారి వారావిశేషులు తృప్తికరముగ సమాచారముల నొసంగును జేయుచుండలివిధవిషయములను వారు ప్రవృత్తిచేయుచుండిరి. వైఖ్యామును వారిక కళగ నభ్యసించిరి. ప్రత్యేక కళయని నా యుభవములన నే జెప్పగలను. వారా విశేషములు సంబంధించినంతవరకు "హిందూ" పత్రికను చదువు వాడు మరొక పత్రికనుజూడ నవసరముండదు. అందు సార్వజ నికముగు నొక యభిరుచి గలదు. వారాపత్రిక లన్నిటిని పఠి కించి, మాపత్రికలనుంచి యుక్తముగు భాగముల గ్రహించి మనోహర మగు వైలి లో తమ పాతకుల కందజేసెడివారు. కావున మదరాసు రాజధానియందు నిక సింహువారు "హిందూ పత్రికను" "మద్రాసుమెయిలు" పత్రి కను చెందిని తినినానిన చెందుపక్షములును వ్యక్తముగాగలవు. నేను కీర్తి శేషులకు చెల్లించవలసిన కృతజ్ఞతను వెలి బుచ్చితిని చెందెను. ఏ దిన పత్రికలను మన మెన్నటికిని విడిచుముండు టి స్వల్పసంఖ్యాకములగు పత్రికలందు హిందూపత్రిక యొక్క అయ్యది తేనిచో ఈ రాజ్య వారేగాక ఉత్తరజేతుమందు మిగుల కొరకగ తలంతురు. రాజధానియందు వారి పలుకుబడి అనల్పము. భారతదేశమం దలి ప్రజాసేవకు లెల్లగు ఒకానొక సమస్యవై "హిందూ" పత్రిక ఎట్టి అభిప్రాయము నొసంగునోయని విశ్చించుచుండెడి వారు. కావున కన్యూరి రంగయ్యంగారు కీర్తి శేషులై రని నే వినినపుడు మిగుల చింతించితిని. నాభావముల ప్రకటించుటకు యుక్తముగు అవి కాశముకొరకు వేచియుంటిని. కావుననే నీకృతజ్ఞతను వారికి జెలిబుచ్చగలిగినందుల కెంతయు సంతోషము. వలుమారులు మే మిరువురము భిన్నాభిప్రాయములమైనను, తనవిధ్యుక్త ధర్మమని విశ్వసించినపుడు వారిభేదాభిప్రాయముల ప్రకటించుటకు వెను దీక్షికారుగారు. వారపుడు మనుజులశిక్షిని లెక్కింపజేదు. తన కేయమునకు అగత్యమని తోచినపుడు వారు తమభావ ముల ఘోషముగ జెలిబుచ్చిరి. అట్టివారు కీ|| శే|| కన్యూరి రంగయ్యంగారు.

ఉచిత కొలది సంవత్సరములనుండి నేను వారాపత్రి కలను క్రమముగ చదువుచుండుటలేదు. కాని నేనినదానిని బట్టి ప్రస్తుత పత్రికాధిపతులును కుమారు డును ఆదర్శ ప్రాయుడగు తమ నాయకుని నుండి గ్రహించిన సిద్ధాంతమును, సాంప్రదాయమునే అనుస రించుచున్నారని తెలియుచున్నది. హిందూపత్రిక భావ్యభి వ్యక్తిని బడయుగాక! కన్యూరి రంగయ్యంగారు పలువత్సరములు జేయునకు గావించిన అపారసేవను హిందూపత్రిక ఇకముందు ను సల్పుగాక!

పత్రికానిర్వహణము—స్వార్థరాహిత్యము

ప్రజాభిప్రాయమును జేర్చుటకు పత్రికా నిర్వహణ ము దొకస్థానము గదు. పాశ్చాత్య పత్రికా నిర్వహణ విధాన మును మన మనులించుచున్నాము ఇంకను అభ్యసించవలసి యున్నాము. మన మనసరింపవల పత్రికాధిపతులు గలరు. ప్రజాభిప్రాయమును బహిర్గతము చేయుటకు సంశయించెడి తరుణమందు ధీరులై వీరికిని జంకక తమ భావములను ప్రకటిం చిన క్రేష్ట దాసు పాలు వంటి దేశభక్తు లను మనము ఆదర్శ ప్రాయులు గ గై కొన వలసియున్నాము. అట్టిఅద్భుతమగు, అత్యుత్తమ ఆదర్శములను అనుసరింపవలసియున్నాము. మనగమ్యస్థానమును జేరుటయందు దేశీయవిధులందు పత్రికానిర్వహణము ప్రాముఖ్యస్థానము నాక్రమింపవలసియున్నది. శేషుల స్వాధరపోషణార్థమై గాని, ఇంక నీవమగు ధనోపార్జనానైచేతను పత్రికానిర్వహణము స్వార్థపరముగ జేయబడరాదు. స్వాభ్యుదయమై, దేశశ్రే యమునకే పాలుబడిన దొండలను, పత్రికాసంపాదకులకు గాని

పత్రికలకుగాని ఏమిసంభవించినను తమ మనోభావముల నిర్వ యముగ వెల్లడిజేయుగలిగినచో ఆభావము నాక్రమింపగలదు. అటులాన్వయగల కొలదివారాపత్రిక లందు "హిందూ" పత్రిక యొక్క కీర్తి హిందూ స్వ యముగ గౌ రవమును సంపాదించినది. దానిని ప్రస్తుత నిర్వహకులు నిలు వదలెదరని నమ్ముచున్నాను. అట్టిపూర్వకౌవమునకు వన్నె జెట్టుట శేషులనున్నదానిని నిలుపుకొనుటయే గాక నూతనముగ దానిని జలపరచుటచేయగలను. భారతదేశమందు నేడు పత్రికా పాతకులందు నూతన తగగలిగెను. శేషులనుభిన్నమగు ఊహలు భిన్నస్వభావము గోరు ఒక తరగతి వెగిరముగ ఉదయించుచు న్నారన విషయము పత్రికాధిపతులు గమనింతురుగాక! ఆనూ తన పక్షము జనసామాన్యమునుండి ఉద్భవించుచున్నది.

భారతదేశీయ భావి శేషులనుక గాను నూతనభావము లతోగూడుకొనియున్న ఒక పక్షము జేయుచుండంతట గలదనినా పర్యటనలవలన స్పష్టమైనటుల నన్ను మీరు సాక్షిభూతునిగనా నవచ్చును. పత్రికాభిప్రాయ మీజనసామాన్యముయొక్క హృద యు ఫలకములను స్పృశింపవలెనని గోరినశేషులు నూతనమార్గము నవలంబింపవలెను. ఆమార్గ మెట్టిదో అయ్యది మీకేజెల్పెదను. నూటిట్టి యవకాశమొసంగిండుటకు పత్రికాధిపతులకును కన్యూరి రంగయ్యంగారి కుమారుడును తిరిగి నొకసారి వందనములు.

వి. యస్. శ్రీనివాస శాస్త్రిగారు

నామిత్రులగు మహాత్ముగారిగారి రాచకీయ కార్యక్రమ మారంభించుటకు నాకీచ్చయందుండుసంభవించినను ప్రస్తుతముకే ప్రవృ త్తయైన్నాననుచు శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు తమయూపన్యాసము ను జెందలిడిరి. నామిత్రులయూపన్యాసముగ, అత్యంత గౌరవప్ర దముగ ఆమోదము నొసంగగలవిషయ ముకార్యక్రమమందు గ అదు. కన్యూరి రంగయ్యంగారి జీవితానుభవమునుగరించి మేర లేనట్టియు అత్యుదార్ధముగాని వర్ణనగావించియుండిరి. ఇట్టివి షయములై అతిశయముగ మాట్లాడుటకష్టము. వారి ఉపన్యా సమునం దాభాగమునకు నేను మనఃపూర్వక ఆమోద మొసంగెద న్నేడు మనము గౌరవించుచున్న గొప్పపత్రికాధిపుని జీవిత మునది కార్యవైఖ్యమును విశ్చించునకాశములు నాకు స్వ ల్పముగ గలిగిరి. మహాత్మునికంటెను అధికముగ నేను కన్యూరి రంగయ్యంగారితో భేదించియుంటిని. కాని దానితో నేమి? అన్నివిషయములందును అన్ని పరిస్థితులందును విశేషించు నిదవు రు ప్రజాహితేజీవను లుండజాలరు. కాని మాభిన్నాభిప్రాయ ములు ఒండొకటి బహిర్గతము గావించుకొనినపుడు స్వల్ప అం తరముల గల్గియుండెడివి. భారతదేశమందు పత్రికానిర్వహణ ము సామాన్యముగ ధనసమృద్ధులనున వుపకరించదను విషయము ఎల్లరకు విశేషమే. అట్టితర ఆనేక బలవంతులకు పోటీదారులం దివపుడు మదరాసుకుంటి ఇట్టిగొప్పవర్ణనముందు ఆదాయమును రాబట్టుటయే ఘనమగుకార్యపాధము. జనులెల్లరు పత్రికాని ర్వహణములను తగవై నెట్టి ఉపద్రవము గలుగకుండ తప్పిం చుకొనవలయునని తలంచుకొనునట్లే కన్యూరి రంగయ్యంగారి కార్యమునకు గడంగిరి. తేజోవంతులము, ప్రపంచజ్ఞానము పరిప క్త్యధికయుం దుండిపుడె "హిందూ" పత్రికా సంపాదకత్వమును జేపట్టెను. దేశమందు భారతీయులచే ననుపబడు పత్రికలలో మిగుల జయప్రదమును, అత్యుత్తమమును, ప్రకాశవంతముగ నొ నవచ్చెను. భారతదేశమందంతటను తన పత్రిక సామర్థ్యమును మాత్ర మెగాక నానావిషయములు మా ర్పుట యం దభిరుచి, రసవంతి ములగు సంశయముల నెన్నుట గలదియై చూచకయు, ప్రజాభిప్రాయ మును వ్యక్తముచేయుటకుండుట నామామిగులగణముల ప్రశంసిం చనివారులేరు. ఈవిషయములనుసంబంధముగ పొషింపగలెను. అట్టితర ఎవ్వరును పత్రికానిర్వహణములలో నెంతగ భేదించిన ను వారాపత్రికలందు గురువీక్షము నొసంగకుండ గలుగుదురా? (మహాత్మునుద్దేశించి) ఆర్యా, తమరు ప్రజాహితేజీవనమందొక ఆదర్శము నేర్పరచితిరి. అది కొన్నిసమయములం దనుసరించు టకు మిగుల కష్టపాధ్యము. కాని ప్రతి ఆర్యగౌరవముగల వాడును దాని నాచరించుటకు ప్రయత్నించునని తలంచ సాహ సింపెదను. శేషుల రాచకీయ క్రిందుమీదులే మానవజీవితమందలి అత్యుత్తమ తాత్యములు గావని మీరు ప్రకటిం చితిరి. జీవిత నిర్వహణమందువలె రాచకీయశిక్షణల నిర్వహణమందు ను అన్నితరగతుల ప్రజలతోడను సాహచర్యము, సామధూతి మొదలగు ఉన్నతద్వర్గధర్మముల గలిగియుండవలెనని తాము ప్రకటిం చితిరి. సార్వజనికనూత్రముల పాక్షికవాదములకు లో నుగాకుండ జేయవలెనని నా కోరిక.

శ్రీరవిమర్శకుడు

కన్యూరి రంగయ్యంగారు తమ జీవిత కాల మందలి చాల భాగము తీవ్ర వాదముల నడుచుగడ విరి. ఇతరులను తీవ్రముగ విమర్శించిరి; తీవ్రముగ విమర్శింపబడిరి. అత్యున్నత సామాన్యముగ లోబడెడివారుగారు. సంవత్సరముల తరబడి మదరాసు ప్రభుత్వముపై అట్టి నిర్భయముగ ప్రతికృ తు సాధించియుండుట ఘోరెల్ల మరచియుండదు. ముఖ్యముగ కన్యూరిరంగయ్యంగారును ప్రస్తుతము మీసముకుమందున్న విసెంటు గారు ను మదరాసు ప్రభుత్వము ను సహేతుకముగ లొంగగీయుటకు ప్రయత్నించిన ఆదినముల స్ఫురణకు దెచ్చుకొనుడు. నే నెల్లప్పుడు వారి పక్ష ము వహించియుండక పోవచ్చును. కాని వారు ప్రభుత్వముతో సా గించుచుండిన పోరాటమునది ధైర్యసాహసములను పాదుము ను నేను ప్రశంసింపదలం దెడివాడగాను. ఇప్పటికిని కీర్తి శేషులకు కృతజ్ఞతను వెలిబుచ్చుట యందెవ్వరికిని తీసిపోను. కుశిక్షిత మును నిగ్రహమును గల్గిన స్వభావవల్గుత్యము గలిగిన వి షుట్టివానితో స్వభావముయొక్క ఆదినధర్మమును సము పార్జించిన మీశుట్టివానితో (వినును వినుడు వార్షధర్మములు) గడ జేపట్టిన భీమనేయి అపూర్వసాహసమును ప్రకటించు చున్న మీశుట్టివానితో నీవిషయముల అల్పసాధనములతో బహిరంగముగ చర్చింప నుద్దేశింపను. పూర్వము మహాత్ము యుల సమూహముగ తెరికి కొండల వెల్లగించిన సానుమతుని మీరు శుష్కముగ తప్పుచున్నారు (హర్షము) కావున మీశుట్టి వారితో నేను వాగ్వాదమును సలుపజాలను.

ప్రజాసేవకుడు—పత్రికాధిపతి

కాని నేడు మీరు ప్రజాహితేక జీవమును ఉన్నతా దర్శము పత్రికాధిపతియొక్క ఆశయమునకు భిన్నమని పల్కి యుంటిరి. సంఘమునకు బోధించుట యే మీ విధ్యుక్త ధర్మమని చెప్పియుంటిరి. పత్రికాధిపుల పని ప్రజలకే ప్రసాదింపవలెను, లోపాలను పములగు మనించి బహిర్గతము గావించుట. కీ|| శే|| కన్యూరి రంగయ్యంగారి రక్షి. ఆదర్శమును గాంచగలిగిరి. పత్రికాధిపు ఉన్నతాశయ మును మహాత్మునివంటి ప్రజాప్రసాదకుని ఆశయమును భిన్న ముగ నుండునని నేనంగీకరింపజాలను. ఎట్టివిప్రులందును, ప్రజా సౌహృదము వడసిన పత్రికాధిపుడుగాని, ఎవ్వరుగాని, తనసంఘ క్రేణమును కొసంగబడిన లేజమును బహిర్గతము గాకుండ జేయుటకు హక్కులేదు విదవ శాస్త్రిగారు కన్యూరి రంగ య్యంగారి ఛాయాపటము నుద్దేశించి వారినిశ్వలముగు పెదవుల నుండి ప్రజల కెల్లపుడు గొప్పసందేశములు వెలువడుచుండె ననియు, వారి లేజమునారిత నయనములయందు వశీకరణగల దనియు, వారి కి మా ర దృష్టి గలదనియు, వారి ఉన్నతమును నెన్నుదురు విజ్ఞానయుతునియు, వర్ణించిరి. కన్యూరిరంగయ్యంగారు స్వభావముచే పత్రికాధిపుని గుణములు కల్గియుండిరి. వారు సాంఘికాచారములను గమనించిరి. చారివ లుకుబడి, వారిజీవితానుభవము ఆ సమానములు, అట్టిధీరుడు మనసమక్షమునుండి శాంతి యుత్తమగుభూమిక గొంపొబడిరి. కార్యాలయపు చిక్కులుగాని, గృహచ్ఛిద్రములు గాని వారేమా త్రము శాధింపజాలవు. తమ సంఘోధరణమునకై పాటుబడు కోరికతోడను, తమసర్వస్వము సంఘక్రేణమునకు భారపోయు కాంక్షచెక్కిజేయు పత్రికానిర్వహణు లెల్లరు. కీ|| శే|| కన్యూరి రంగయ్యంగారి జీవితానుభవమునుంచి బాధ్యత న్యాయవశిలన బొందార్యము మున్నగు ను గుణ పుంజముల బడ యగల్గుదురుగాక! హిందూపత్రిక తనయశస్సును నిలుపుకొనిచి రకాలము జయప్రదముగ వర్ధిల్లుగాక!

మిమ్ముల యస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు అన్యక్షులకు మ హాత్మునకు వందనము లర్పించుచు శ్రీనివాసశాస్త్రిగారి యభి ప్రాయములు మహాత్మునితో నేకీభవించుచున్నవనియు ఒక చో నేదైనభేదముండిన తాము మహాత్మునె అనుసరించెదమని యు పల్కిరి.

పిదప ఈమాజేషియొక్క జ్ఞాపకవిన్నాముగ మహా త్మునకు వెండితో చేయబడిన రాటము నొకదానిని హిందూ పత్రికా కార్యాలయసభ్యులు సమర్పించిరి. (అంతట సభ జయ ప్రదముగ ముగిసెను.

గాంధీ మహాత్ముని కార్యక్రమము

మహాత్ముని పునరాగమనము

మదరాసు పౌరుల సుస్వాగతము

వేలకొలది ప్రజలు స్టేషను వద్ద గుమిగూడుట

గత శనివారము ఉదయము 7-30 లకు మహాత్ముడు మెట్టపాలయము మెయిలులో సి. రాజగోపాలాచారి తో గలసి సెంట్రల్ స్టేషనులో దిగిరి. ఈయన మనుపటికలె అసంఖ్యాకులకు అగ్రజనుల విచ్చేయక పోయినను 10 వేలకు మించియుండిరి. కడవిశ్రాంతి కన్న మొగ్గు తీసినను పట్టణమునది కాంగ్రెసు నాయకులైన విచ్చేసి మహాత్మునికి ఘనముగ స్వాగత మొసంగిరి.

శ్రీయశులు యస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు, టంగుటూరి ప్రకాశంపంతులు, దేశోద్ధారక కాశీనాథుని వాగ్దేవేంద్రరావు పంతులు, మాటానా యామాజీ హుస్సేను, అబ్దుల్ హమీదుఖాను, వి. చక్రవర్తిశెట్టి, అబ్దుల్ తిఫ్ఫహుకి, టి. ఆరి నారాయణశెట్టి, గడ్డే రంగయ్యనాయుడు, బుర్రా సత్యనారాయణ, సి. వి. రంగం శ్రేష్ఠీ (చిత్తూరు) శ్రీమతి యామినీపూర్ణతిలక్ ముగ్గు, సాఫీరుహమ్మదు, టి. పి. మీనాక్షిసుందరంపిళ్లెమున్నగు ప్రముఖులు గలరు. ఈయన పోలీసువారు చక్కనియేర్పాటులగావించిరి. మహాత్ముడు స్టేషనుపూర్వము దిగినతోడనే మహాత్ముని ఖడ్గరు, పుష్పముల చే నలంకరించిరి. విశేష ప్రయాసలేకయే మహాత్ముడు స్టేషను వెలుపలకు గొనిరావడమిదవ మహాత్ముడు, శ్రీనివాసయ్యంగారు, యామాజీ హుస్సేను, రాజగోపాలాచారిగారు మోటారువందుపనివైపుల వర్తనములు చేలకేక శ్రీనివాసయ్యంగారిగృహమునకు (మైలాపూరు) గొంపోబడిరి.

గాంధీ మహాత్ముని కార్యక్రమాలిక

మంగళవారము 24-3-25

ఉ. 7-15 గాంధీ మహాత్ముడు మైలాపూరు రామకృష్ణవిద్యార్థి వకమునకు పోవును.

" 7-40 మైలాపూరు రాయశేట హైకోర్టునందలి ముద్రాను సంస్కృతకళాశాలకు పోయెదరు.

" 8 ... బ్రీఫింగు పొంది విద్యాలయమునకు పోయెదరు.

" 8-20 బ్రీఫింగు అర్చన కో. ఆపరేటివు సానైటీ సన్యాసపత్రముల స్వీకరించుట.

8-30 మద్రాసు అయిల్వేర్డ్ ఫార్వర్డి సన్యాసపత్రములను దబ్బుమూటను సమర్పించుట.

9, గోక్షేపూలలో వద్యసిద్ధుల ప్రచారకులకు పాఠము నొసగుట.

మధ్యాహ్నము 10 మొదలు 12 వరకు తమిళనాడు ప్రచారకులతో సంభాషణము.

మధ్యాహ్నము 12-40 మొదలు 3 వరకు ప్రసంగములు సామంతి కి గంటలకు మాడ్గారు (స్ట్రీట్) ప్రసంగ కళాశాలకు సంబంధించుట.

3-30కు స్వరాజ్యపత్రికా కార్యాలయ సంభాషణము.

3-40 కి ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయ సంభాషణము.

4 గంటలకు రాయపురములోని గాంధీ పంపము రాత్రి పాఠశాలకు పోయెదరు.

4-80 కు తిర్లవనము (నేషనల్ పార్కులో) బహిరంగ సభ.

5-15 మైలాపూరు ఆర్టుసభాగృహలో విందు.

రాత్రి 7 గంటలకు సౌకాశ్యేట ఏకాంబరేశ్వర ఆగ్రహారం గుజరాతీలు మార్వారీలు ముల్తానీలు బహిరంగసభ జేసి సన్యాసపత్రములను సమర్పించెదరు.

రాత్రి 9 15 గంటలకు హిందూ మెయిలులో బయలుదేరిపోయెదరు.

మహాత్ముడు రాత్రికి బొంబాయి మెయిలులో బయలుదేరిపోవునట్టికి స్టేషనునందు ఆంద్రులు వచ్చి సత్కరింపవలెనని యస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు కోరుచున్నారు.

గాంధీగారి సన్మానములు

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ కార్యాలయము

మహాత్ముని గాంధీగారు శత్రుసాయంకాలము 8-40 గ. ఆంధ్ర పత్రికా కార్యాలయము జూడెను.

పెనినాయక్ కౌటేట

రాత్రి 7-20 గ. పెన్సనాయక్ కౌటేటలో కార్యక్రమము మాడెను. అతడు (అతడు కోపిలపిట్టలో బహిరంగసభ జరుగుట. సన్యాసపత్ర మొసంగుటయు.

అర్చన కో. ఆపరేటివు సానైటీ:— గాంధీ మహాత్ముడు శత్రు ఉదయం 8 గంటలకు తిరువళ్ళిక్కో అర్చన కో. ఆపరేటివు సానైటీ ప్రధాన కార్యాలయమును సందర్శించి సన్యాసపత్రము సంగీత రియన్లుల తత్కార్యదర్శి తెల్పుచున్నారు.

మహాత్ముని యాగమనము

గాంధీ మహాత్ముడు నిన్నటి యాదయము 2 గంటలవేళ, మంగళూరి మేలులో చెన్నపురి సెంట్రల్ స్టేషనున దిగిరి. మహాత్ముడు వీటికాగ్రంథం వోలే, స్టేషను వెలుపల మహాత్ముని యాగమనమున నై నీరీక్షించియుండిన యనంతజనముదాయ మానంద కోలాహలమునన్ని, శ్రీవాణి మహాత్మ్యవర్తకమును స్వాగత మర్పించెను. మహాత్ముడు దచ్చలనుండి విడిదిశేగెను.

ఉదయము పదిగంటలకు ఎగ్జక్యూటన్వందలి రత్న శేల శెట్టి యాగ రాత్రిపాఠశాలాభివనమును, ఉచితపతన మందిరమును (నైట్ హౌస్ హాలు) సందర్శించునదియు, జాతీయసంఘసేవా కమిటీపత్రమున సువర్ణసింతు రనియుఁ దలంచి, నగరప్రజ యొక గంటలముందే గుంపులుగుంపులుగ మండికావరణ ప్రాంతమున నిండిపోయెను. గొయ్యతోపు కార్యక్రమను బాలభటులును, గొయ్యతోపు- నెడియం గాడును చిరువపుము పాఠశాలలోని యాద్రావిడ తోటివిద్యార్థిజనులును, కుచిర్నూరులై ధాతన ప్రయులను లలాటరేఖలను ధరించి, కళకళలాడు ముఖములతో మందిరాంతమునకేరి, సుస్వగముగ సుమనోజ్ఞముగ- దైవసంకీర్తనముఁ గావించఁ దొడగిరి. హాభజన భక్త్యుచైతన్యసంజవకముగ నుండెను. పదిగంటలకు సరిగా మహాత్మునికాక తెలిసెను. మహాత్ముడు స్థలవారముగ వచ్చుచున్నాడనుకేక వివరించిన తోడనే, మందిరావరణ మసంఖ్యాక జనసమూహముతో నిండి పోయెను. పురుషేటయందలియు, తదితర ప్రాంతములయందలియు నాద్రావిడుల బరిమితముగఁ గూడియుండిరి. భగవానుని స్పష్టిలో మీరును మనమ్యవ్వ మనకుఁ జెందినవారలేమనియు వర్ణాంతరసోదరులలో సమముగ వర్తించుటకును సంపూర్ణ స్యాత్యత్యమున్నదనియుఁ జాటుచు, దమ కథయు ప్రసాదముఁ బ్రసాదించిన మహాత్ముని-దమ పక్ష నాయకుని-క్షణములొక జూడఁగల్గుచున్నాముగదా యను మహాత్మాహు మాదినసోదరుల వికసిత పదసారవిందభక్తులలో (బ్రాహ్మింయ) యుండెను. మహాత్ముడు బండినండిదిగి, ఎస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు-జస్టిస్ టి.వి. శేషగిరిఅయ్యంగారు- పి.వరదరాజులునాయుడు, సుందరరావునాయుడు, టంగుటూరి ప్రకాశము-మున్నగు ప్రముఖులతో మందిరద్వారప్రవేశ మొనర్చి, యటనుండియే నిర్వాహవైఖరిని-భవము నలంకరించియుండు ప్రసిద్ధ వ్యక్తుల ఛాయాపటములను సుందరదర్శనోపదనమున ముఖ కాశనయనములతో వీక్షించి, యానంత జాతీయసంఘసేవాసమితి వారిచే విశాలప్రదేశమున నిర్మించఁబడియున్న మండపముఁ బ్రవేశించిరి. జనులకోలాహల మత్పృథ్వికముగ నుండెను. మహాత్ముడు స్వతీకముఁ జేరి, తన సుప్రకాంతసృష్టిమాత్రమున నే యమృతహంభోజమున నివారించఁగల్గెను. అనంతరము ఎస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు వారి యాజమాన్యమున సభ యారంభము నొందెను. మహాత్ముడు నేనామితిపత్రమున ప్రావిడభావయందు రచించఁబడిన సన్యాసవాక్యములు చదివి సమర్పించఁబడెను. తదుపరి మహాత్ముడు సరసపద సంభవమున నగంటలకాలము పన్యసించెను. "చెన్నపురినంటి గొప్పపట్టణములో సన్నిత్యతానివారణమునుగూర్చి పాటుపడుట యంతయునకార్యముకాదు. సర్వజనపమ్మేళన మిచ్చట సాధారణముగఁ దనకుఁదానేకలుచుండును. పత్రికలుమాడక లోకమున శేమిజరుగునదియుఁ చెల్లయక ప్రపంచపరిస్థితి లేమాత్రము నెఱుంగని కుట్రగామనాను బస్పృశ్యులుగ బతుకొలది యున్నారు. అట్టి వారివారసకై పరిశ్రమించువారు ధన్యులు. లోక మిత్తుడు గాఢాంధకారము

నలుది తెరవుగాకయున్నది. చేతిపనులవృద్ధికి ముఖ్యధారమున కదురుపుట్టముల నెల్లగు గట్టినచో, నదేయట్టిజనుల యభివృద్ధి కిఁ గొంత యెరవనును." ఇది యిందలి మహావాక్యములు.
28-3-25. సీరిపి ఆంజనేయులు.

గాంధీ మహాత్ముని సందర్శనము

గాంధీ మహాత్ముడు నేటిఉదయము చెన్నపట్టణమునకు విజయముచేసి ఆపరాధులతో సంభాషించ గోరువారితో సంతసముగా పలుకరింతురను సంభర్షమెరిగి నేను, గ్యాలీ అండు కంటిని మ్యానేజింగు డైరెక్టర్ గారు జి. కృష్ణస్వామి నాయుడు గారును, మైలాపూరున గాంధీ మహాత్ముని బస శేరితిమి. వారి విడిదిస్థానమున ప్రజలు క్రిక్కిరిసియుండిరి. పుకపాలక సంఘభ్యులు వారిదర్శనార్థమై కడుదీనతతో నీరీక్షించుచుండెడివి దపనేను మహాత్మునితో సంభాషించగోరి ప్రధమ ప్రత్రము సంపి తిని కతివశనిమిమములలో గాంధీ మహాత్ముని దర్శనభాగ్యము నాకులభించెను. దర్శించినతర్వాత యోగ శ్మేయము భారసీఫలపు వ్యమాలికల వాసంగిని. పిమ్మట నాకరపాత్రునకు ప్రస్తుతిపు రాజీయపరిస్థితుల దెలుపుగ్రంథము వారి కొసంగి వారియభిప్రాయమును వారిపత్రిక యగు యంసుయిండియా యందు ప్రాయముని ప్రార్థింపగా వారందులకు పరమానందముతో నియ్య కొనిరి. ఆ నేమలు ఖన రుచరములను కొందరు పుష్పమాలికలను అతిథి క్షేత్రంలో సమర్పించుచుండిరి. గాంధీగారిని చూచి సంభాషించుతేరి, తొలి కపిలమున్న నామము నాకు జ్ఞాపక మునకువచ్చెను. ధాతకన్దియమట్టల ధరించి, మహాశేజన్ముతో తమ జరాభారమును జూపెట్టుచుండిరి. యుగోత్పత్తి ప్రారంభమును, నుద్బవించిన ఋషివలె కాసినముమత్రము ధరించి, దిగంబర గానుండినను దేవకాంతి నుంకల ప్రసరించి చూపటల మనస్సుల నాకర్షింప జేయుచుండినది. పిమ్మట సాయంకాలము తిలక్ ఘాటు వీధివద్ద బహిరంగసభ జరిగెను. ఆసభకు జనులు నేలయూరనట్లుగా కలసియుండిరి ఆచటి శ్రీపురుషు లెల్లరు వ్యవస్థాత్మకముతో స్వాగతపత్రముల వాసంగిరి. వాటినిన్నిటిని వారు స్వీకరించిరి. వారి బసయందు దర్శించిన వారందరికీ ఖడ్గపు సందేశవార్తను బోధించుచుండిరి. గాంధీ మహాత్ముని దర్శనమున కచ్చేరువొంది అమందానందముతో ప్రయాణోన్ముఖుడవై తిని.

మద్రాసు, 22-3-25 } పి. హెచ్. జగదీశ చంద్రక.

స్త్రీల నూలు వదుకు పోటీ

నిన్నమధ్యాహ్నము 12-30 గ. దమనూరు మంటపము నందు తిరువళ్ళిక్కోలో నూలువదుకు పోటీ జరిగినది. మండపము చాల విశాలముగనున్నది. పందిరులతోను తోరణములతోను చక్కగ అలంకరించబడెను. సి. రాజగోపాలాచారిగారు, అ. భా. కాంగ్రెసు కార్యదర్శియగు బతుచాగారు వచ్చినవిదప నూలువదుకుట ప్రారంభమైనది.

పోటీయందు 25 మంది పాల్గొనిరి. అందు తమిళ ఆంధ్ర, గుజరాతీ, స్త్రీలుగూడగలరు. నూలువదుకుట 1 1/2 గంటలముజరిగెను. అతి సన్నముగా వడకినవారికి ఒక బహుమానము ఎక్కువగా వడకినవారి కొక బహుమానము నిత్తురు.

స్త్రీలకు ఉపన్యాసము

2 గ. గాంధీగారు ఎస్. అయ్యంగారితోగలసి విచ్చేసి నూలువదుకు ప్రదర్శనమును జూచినవిదప బహిరంగసభయందు ఉపన్యసించిరి. ప్రజలసమ్మము జూచునపుడు పెక్కుండ్రు స్త్రీలు వండ్లు కానుకగానొసంగి సాష్టాంగ దండప్రణామములు గావించిరి. గాంధీగారు మంహాసముతో సందుకొని పండ్లను ప్రక్కకున్న బాలికల కొసంగెను. సభకు నూనూరు 800 మంది స్త్రీలు విచ్చేసిరి. మళయాళ విద్యార్థినిలు చాలమంది విచ్చేసిరి, వీరందరిలో కద్దరు కట్టినవారి సంఖ్య అతిస్వల్పము, తేనే లేదని చెప్పవచ్చును. అందుచే గాంధీగారు ఉపన్యాసము నందు ఆవిషయమును సూచించిరి.

విదేశ వస్త్రధారిణులను చూడ

దుర్గించుట
రాత్నము ద్రిపువేడుట

గాంధీ మహాత్ముడు ఇక్కో స్త్రీల కాంగ్రెసు సభ్యులు సన్యాసపత్రము చదివిన విదప ఆయన ఆంగ్లభాషలో నిట్లు ఉపన్యసించెను.

సోదరి మణులారా, మిత్రులారా! కన్నులపండువుగా సభ సలకరించిన మీయందరకు నేను పెండ్లిముచ్చటగా నన్ను. భారతదేశము యొక్క భావిదశ మీయందరి ఆరణ్య తులసిమిడియన్నది. నే నన్నేండ్లకుండి స్వప్నములందు గూడ తలపోయుచుండిన స్వరాజ్యము మీరు పురుషులతో సహకార మొనర్చుకుండినచో దుర్లభమగును. నేను స్త్రీల కుపసంహిత నపుడెల్ల స్వరాజ్యమనగా రామరాజ్యమని చెప్పుచున్నాను. నీతామహాత్మ్యముంటి స్త్రీరత్నములు యెన్నో వేలనంది యుండినగాని రామరాజ్యము లభింపదు. స్త్రీరాముని కాలమునందు ఆనీతాదేవియు స్త్రీరాముడును కద్దరు, తమ వేళమునందు తయారయిన ప్రశస్తవత్తము తప్ప వేరేమియు భరింపలేదని నేను నమ్ముచుగా చెప్పగలను. నీతాదేవి భారతదేశమంతయు కాలినడకను సంచరించినపుడు మీవలె విశేషరంగులవస్త్రములు భరింపలేదు. కద్దరు వస్త్రములనే భరించెను నీతాదేవికి అలంకారమునకు నాడుకకు తన వేళములో తమరయిన బట్టలు ఆభరణములే సరిపోయెను. కాని యిప్పటి స్త్రీలు కద్దరును మోటాగానుండునని నిరసించుచున్నారు.

మీరు కద్దరును విడిచిపెట్టుటనలన మీసోదరి సోదరిమణులు వేలకొలది నిర్భాగ్యులగుచున్నారు. దరిద్రదేవతను గొల్చుచున్నారు. భనవంతులగు మీరు 18 మూలల ఖరీదుగల రంగుల బట్టలను కట్టుకొని సభలనుచున్న కష్టముగానుండదు. మీకేమియు బాధతోచదుకాని గ్రామములలో మీ సోదరిమణులెంతమంది వీరలేగాక తన తిండియైనతే మాడుచున్నారో మీకు చెబితేమి! వందలకొలది వేలకొలదిగలన్న యాపేదవారలకు వారుభరించు చింకిగుడ్డలతప్ప వేరేమి వస్త్రములు లేవని జెప్పు యానాకాగ్యము అమోఘమైన సత్యమని నమ్ముడు. అందుచే వారి శ్రేయము నారసియు, మీమిత్రమును, మీదైవమును ద్వేషించియు యామీవిదేశవస్త్రములను విసర్జించి యేరితి కద్దరుచీరలు లభించిన నట్టివియే భరించవలెనని కోరుచున్నాను.

కద్దరుబట్ట వస్త్రకళేయబుకై మీరిందగు దినమునకు ఒక 1/2 గంట కాలము నూలువడికి ఆనూలును దేశమునకు కానుకగా నర్పించునని గోరుచున్నాను. ఆపన్న కద్దరును వస్త్రకళేయబుటకు విలుండును.

దుఃఖకారణము

ఈ ప్రదర్శనమునందు మీసోదరిమణులు నూలు పడుటకు మీరుగూచి యేయందురు. మీరుగూడ ఆరీతిగా వసుకవలెను. భారతదేశమునందు కొన్నేండ్ల క్రిందటివత్తకు ప్రతియింటను యిప్పుడు నంటపొయ్యి యెట్లు తప్పని సరిగానుండునో ఆరీతినే రాట్నములుగూడ నుండెడివి. మీరందరు నూలు పడుటకుమీరి ఆ రాట్నముల సంకలింపకేసిరి. వాటిని విడిచిపెట్టుటనలన యింటికివచ్చి రాబడిలో 1/4 వంతు లొలగిపోయినది. మగల యారాట్న లక్ష్యని యధాస్థానమునకు తెచ్చిపెట్టవలెనని మిమ్ముగోరుచున్నాను మీరందరు సమావేశమయిన యావ్యక్తము నాకానందదాయకమే. కాని నాసోదరిమణులు యారీతిగా విశేషవస్త్రములతోనే సభలకు వచ్చుచుండుట గాంచివో త్వరలోనే ఆయానందము దుఃఖముగా మారును. ప్రతిభదలోను నేతెప్పినది నేనే వినుచుండుట నావాంఛగాదు. నామాటలు కొందరి మనస్సులందు సభముగానాటి ఆచరణలోనికి రాగలవన నమ్మకముతోనే నేను సభలలో ఉపస్థాపించుచున్నాను. ఈమధ్యాహ్న మిచ్చోట ఉచ్చరించిన పలుకులు గూడ : ట్టి ఫలమును బొందుగాక."

సంఘ సేవ మానవుని ధ్యుక్త

ధర్మము

సంఘ సేవకు రాటముల స్పృహ

నిమ్మజాతులకు మహాత్ముని సందేశము

నిన్నటిదినము మహాత్ముడు ఉదయము పదిగంటలకు మదరాసునందలి ఆదిరావిడులకు తదితర నిమ్మజాతులకు చైటుపామ్మభవనమునందు దివ్య సదేశ మొసంగిరి. సభాభవనము పచ్చని ఆకు తోరణములవేతను, జాతీయ పతాకములవేత సలంకరింపబడెను. సుమారు వెయ్యింటికైగ నన్నజాతులవారు సభకు విచ్చేసిరి.

ప్రధమమున టి. వి. కేవగిరి అయ్యగారు సభాస్థాపకులగు సంఘ సంస్కారసమితియొక్క చరిత్రను క్లుప్తముగ

నివేదించిరి. సన్యాసపత్రములు చదువబడిన పిదప మహాత్ముడి ట్టుపన్యసించెను.

మహాత్ముని ఉపన్యాసము

నాటిసమావేశముతో తమ కార్యక్రమమును ప్రారంభించుట కంతయు సంతస మగుచున్నదనియు, స్త్రీనిరాసయ్యంగారు ఆస్పృశ్యతానివారణమునకు మిగిల క్రద్దగనుపరచుట ఎల్లరకు విధితమేయనియు, ప్రస్తుతము యువజనులు సాంఘిక సేవజేయుటకు ఆత్మాభ్యుదయ గన్నరచుచు వ్హారసియు, యువకులు సనికంటెను ప్రోత్సహము నెక్కువగ గోరుదురని పట్కిరి. ప్రపంచమునకు ఎటుకబడక, కీర్తి నాశంపక, అత్యుత్తరమును సాంఘిక సేవయందు నిమగ్నులైన వందలకొలది యువకులు దేశమందంతట గలరు. ఇచ్చట మదరాసునందు నాగరికతయను కట్టా సౌకర్యములుగలవు. కాని నేవేర్కొను నట్టియువకులు తమ సర్వకాలమును సాంఘిక సేవకుంజే గడపెదరు. వారు బాహ్యప్రపంచము యొక్క స్థితిగతులన్నిటికిని దూరధులుగ నున్నారు. వారు వారాపత్రికల జూడగ. వారిలో భుక్తు వేళములకు తావులేదు. వారెవరి కొరక నేవజేయుచున్నారో వారితోడనే కలసి మెలంగెదరు. వారి నిరాదంబర కృషిని మీ రనుసరింపగోరెదను. వారు తపస్సుగ చలించెడి ఆస్పార్థరహితమును కృషిని ఆదర్శముగ నైకొనుడు, నిజము సాంఘిక సేవయన నేమియో తెరుంగని యువకులకిది ప్రోత్సహజనకముగ నుండగలను. ఆసేవయన దేవున విశ్వాసారమండియు ఇమిడియున్నది. ప్రస్తుత విద్యాలయములం దొంగుండు విద్యార్థివాసమునను నేను విరోధినిగాను కాని నాజీవితవిధానం దక్షిణీయ స్థానమునే ఆకమించును. నాజీవున సేవ జేయుటకు తోడ్పడినో విద్యార్థివాసమును నేమిలువజేయను. పెద్ద పెద్ద పట్టణములందు గావించబడు సంఘసేవ కేవలము కులాసాగా పరిగణింపబడుచున్నది. కాని మన దినచర్యయందు దానికి అగ్రస్థాన మొసంగబడవలెను. మీరు చేయుచున్న ఉత్తమసేవకు నామనః పూర్వకపందనములు.

రాటములేరిది సాంఘిక సేవ సంపూర్తిగాజూచు

ఖద్దరు, రాటములేరిది సాంఘిక సేవ పూర్తిగాజూచు. మీరు దీనినిగాంచి పరిహసించవచ్చును. కాని కాలము మారుచున్నది. సాంఘిక సేవయందు రాటము అత్యున్నతస్థానము నాక్రమించుచున్నది. ఖద్దరుసభరింపక, వడుకుట తెలియనివాడు సంఘసేవకుడును నామమున కడర్చు గాబోవు తమగమురానున్నది. కారణమేమి? నీవు సేవకుడు; నీంఘముయొక్క ఆంశ్యజాతులసేవ నీవు చేసేవలయు క్తమే. కాని ఈ తరగతి వారు పట్టణములందుగాక పల్లెటూళ్లయందు నివసించుచున్నారను విషయమును మరుచుకు. మనజనసంఖ్యయందు పదియవ భాగము గ్రామములందు తిండిలే జీవించుచున్నారని నాబోటి వాడు గారు సుప్రసిద్ధ చరిత్రకారులు జెప్పియున్నారు. ఆవిషయమును మరుచుకు, వారలకు జేయుటకు హేతుమేమినికంవత్సరమందు దాదాపు 4 మాసములు ఎట్టిపని లేకయుండవలసిన వారగుచున్నారు. ఈలక్షలకొలది జనులను తయారుచేయ ప్రయత్నించిన ఎల్లరకు సామాన్యముగ నొకకృత్రిముండవలెను. అట్టివృత్తి రాటముతప్ప వేరేమియు నేను దయయుంచి వ్యక్తి దృష్టిచే నిడమపున వీక్షించజోకుడు. జాతీయదృష్టిచే బరికించిన ఈమొలెము కొన్నిలక్షల సంఖ్యగాక 1.0 కోట్లమాప్యములగును. సహ్యాభిలీతమును గలుగజేయు కృషి ఇది ఒకకట్టెను నను స్వయముగ వీక్షింపగాని రాటము జనసామాన్యమును విశేషరణము జేయజాలదు. ఇందు ప్రభుత్వవిధుల మేరయి లేదు. ఆకాభంగమును లేదు. ఒక్కొక్కజను దారమును మనదేశ భాగ్యమును వృద్ధిజేసి, అన్నముకల అల్లాడు మన వీధివారలకు స్పల్పదాయమునైన యొసంగును. కావున ఓ నాయకులారా! సాంఘిక సేవకులారా! మిమ్ములెల్ల రతో నేవత్సరి విధేయుడనై మనవిచేయునదేమన ఈసంస్థను చక్కగ గ్రహించి మీ మీ బుద్ధివైకేద్యమును బనియొగించి పరిష్కరించుడు. మీరలుల సత్వలబుద్ధితో నాలోచించి పి. సి. కే. గారు ఆంగీకరించినటుల "భారత దేశమందలి దరిద్రులకు రాటములే తప్ప మోక్షము లేదను" అభిప్రాయమునకు నిష్పంశయముగ నచ్చేదరని నే విశ్వసించుచున్నాను. నేను నేను కాలమునకు వ్యతిరేకముగ పనిజేయుచున్నాను. నేను తిరిగి మరొకసారి మిమ్ముల గాంచగలిగినప్పుడు మీరెల్లరు సంపూర్ణభద్రులుగాయై యుండురని విశ్వసించెదను. వందనములు.

పిదప ఆతిథార్థులు వెలగ సభ విరమింపబడెను.

భారత శాసనసభ నేటిదినచర్య

బెంగాలు క్రిమినలు లాసవరణ (ఆనుబంధ) చట్టము

స్వరాజ్య స్వతంత్రతముల వైఖరి

శ్రీశ్రీ, మాన్య 22:—రేపు సభయందు హోమెంటరు సర్ అలెగ్జాండరు మడ్జిమెనుగారు బెంగాలు క్రిమినలు లాసవరణ ఆనుబంధచట్టమును ప్రవేశపెట్టెదరు. స్వరాజ్యపాదులను స్వతంత్రవాదులను బిల్లువిషయమై అవలంభింపవలసిన చర్యను ఆలోచించుటకు వేరువేరుగ సమావేశములకుగావించిరి. తర్వాత రెండుపక్షములను గలసి విషయముపై చర్చించెను. బిల్లును ప్రభుత్వము శాసనసభ యందు ప్రవేశపెట్టుటకు సుయోక్తసమావేశమునందున్న నిశ్చయింపబడెను. కాని బిల్లుపై చర్చ ప్రారంభమునప్పుడు బెంగాలు ఆర్డీ సమ్మతి ప్రతిఘటించినవారు దానిని బలపరుచుటకు గావించునట్లు యాచర్యమునకు ఉభయపక్షములవారు ఆంగీ రింప రని నాయకులు స్పష్టముగ జెప్పెదరు. కాని ముద్దా యాలకు మ్రాకోర్టు నకు జూరలు చేసి కొనుటకీ యు సౌకర్యమునకు వారు భంగమును గల్గింప దలచుకొనలేదు. కాబట్టి మూడవ క్లాజు అధికారసభ్యుల వోటుబలముచే ఆమోదించు నట్లుగ ఉభయపక్షముల సభ్యులును తౌల్యమును ఏర్పించెదరు. కాని మిగిలిన మూడుఅసా నాలుగు అమరు ఆరు క్లాజులను గద్దుగావించుటకు రెండుపక్షములను వోటుచేయును బిల్లు యాతీయ సభగా చేయబడిన పిదప సవరణ కాబడిన బిల్లును ఆమోదించవలసినదని హోమెంటరు ప్రతిపాదించిన యెడ రెండు రాగజీవు పక్షములవారును వోటు చేయును. ప్రభుత్వ సభ్యుల వోటుచే బిల్లు పాస్యగుగావలయును.

నరబలి

శ్రీశ్రీ, మాన్య 22:—భారత శాసనసభ నేటి ఉదయమున సర్ ప్రెటెంటు వైటుగారి అధ్యక్షతక్రింద సమావేశమయ్యెను. బెంగాలు ఆర్డీ సెంసు ఆట్ట సప్లిమెంటరీ బిల్లును ఆలోచించి పాస్యచేయుటకును గవరుగారి పునస్సంధానవియోగిర్లయ చట్టమును రెండవసారియు మూడవసారియు ప్రవేశపెట్టుట కనుజ్ఞ నీయవలయుననియు హోమెంటరు గోరెను.

కొన్ని ప్రశ్నలకు సమాధానమియ్యబడెను. బీరారుచట్ట నిర్మాణకమిటీ నొకదానిని యేర్పాటు గావించవలయునని నూచించుచు మధ్యరాష్ట్ర శాసనసభ రిపోర్టును బంపెనని అన్నీ గారికి నుడ్డిమేనుగాను సమాధానమిచ్చిరి. కరన్నాండెస్సు ప్రభుత్వము ప్రిమింప దలచుకొనలేను. కాని లీనారుచట్ట నిర్మాణముకొరకు గల నిబంధాలు కావలసియెడ గౌరవనీయ సభ్యునకు సప్లయ చేయబడును.

నరబలిఆచారము

బానిసగాండ్రు బలిగాబడెదరనియు, హూకాంగులో య కుత్తరముందు గల ప్రాంతముందు గల నాగులను ఆనాగరిక తెగయందు నరబలి ఆచార వికసమగలదని జోషిగారి ప్రశ్నపై న్ని ను ప్రే గారు సమాధాన మిచ్చిరి. ఈవిషయమును బానిసత్వమునుగించి విచారించుట కిటికల సీప్రాంతముందు బక్కాగవ్వరుగారు పర్యటనముగావించి. వారిమాదనలను ప్రభుత్వము శ్రద్ధలో విచారించుచున్నది. ఆ ప్రాంతము నాక్రమించుట ప్రభుత్వములంభించినచో యా క్కూరాచారము నశించుననిదలచుట కేవలము పారబాటు. నానా జాతిసమితి కొరికప్రకార మప్రాంతమందలిగల బానిసత్వమును గరించిన విషయములెల్ల రిపోర్టుచేయబడెను. (అ. ప్రె)

వ్యాయమ క్రీడావార్తలు

తెన్నిసు పోటీపం దెములు

దక్షిణఇండియా ఆథ్లెట్స్ ఆసోసియేషనువారి యాజమాన్యమున జరుగుచున్న తెన్నిసు పోటీ పం దెములలో శనివారము సాయంకాలము రెండు ఆటలుజరిగెను స్త్రీలు సింగిల్సు సమితివలెనందు ఓకెన కొలంపతి రైటుపది ఆడిరి కొలము సరి గుల్లముగ రెండుసెట్టులలో రైటుపది నోడించిరి. 8.6, 6.1 కొలంపతికి ప్రత్యేక బహుమాన మివ్వబడును.

పురుషుల డబుల్సులో యె.కె. యస్. ఆర్. కెక్క విశ్వ నాథంగారు త్యాగ రాజునుప్రసారు గాడ్స్కోచించి. (6.8; 6.4)

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

1925-వ సం. మార్చి 23 వ తేదీ

సోమవారము

ఇరిగేషను వనరులు

దేశమునందు ఇరిగేషను సౌకర్యము లేంత వరకు చాలా తక్కువగా నున్నవనట ఎల్ల రెడగిన సంగతియే. రైల్వేలపట్ల జాపేడి శ్రద్ధను ప్రభుత్వమువారు ఇరిగేషనుపట్ల జూపుటలేదు. ఇరిగేషనుపై ప్రతీసంవత్సరమును ఖర్చుపెట్టే డ్రవ్యము చాల తక్కువగా నున్నది. ఇరిగేషను ప్రాజెక్టులనేములు కొనసాగుటలేదు. ఇరిగేషనుపట్ల మూలమున, ఏదయో మహాదృష్ట్యము గలుగునని యాశించిరి గాని, ఇంకిను ఓల్లు శాసనముగాలేదు. ఈవిషయమై సత్యమూర్తిగారు శ్రద్ధించి, బిల్లును కలెక్టరుల యభిప్రాయమునకై బంపిరిని దెలిసెను. శాసనసభలో సంగీకరించిన చట్టముమీద ఎరల మండలాధికారుల యభిప్రాయము గైకొనుట, పంతి చర్యగ గనుపించుచున్నది. లామెంటుగా రి విషయమై దెలిసిన హేతువులు సమంజసముగ గనుపింపవు. మరల నొక సవరణ చట్టమును ప్రభుత్వము వారు దీసికొని రావచ్చునని, లామెంటుగా రు ప్రసంగము బట్టి గ్రహించవచ్చును. ఇరిగేషనుపట్ల ఎంత కాలమున కమలులోనికవచ్చునో జెప్పటకు ఏలు గనుపింపదు. ఈచట్టము కొనసాగినగాని, క్రొత్త ప్రాజెక్టులను నెలకొల్పటమేలేదని ప్రభుత్వమువారు జెప్పటచే, అట్టి శుభతిరుణ మేతెంచువరకు ప్రజలు ఓపికతో వేచియుండువలెను. మద్రాసు శాసనసభ్యులు పలువురు తమతమ మండలములలో ఇరిగేషను వనరులను వృద్ధిజేయవలెనని విన్నవించిరి. కాని, లామెంటుగారి సమాధానములు తృప్తికరముగ దొడెను.

తమమీడితిమగు పశ్చిమాంధ్రము సందేహ మరికొన్న ప్రదేశములందెమి, మెనరు ఇరిగేషను వర్కులను బాగుపరచవలెనని, శాసనసభ్యులు గొరిరి. ప్రాచీన తీర్మానములు మున్నగునవి బహుజనుల కుపయోగ పడుచుండెడివి. అవి యిప్పుడు మిక్కిలి దుస్సీతీయందున్నవి. కొన్ని అనలే సరుపయోగ మయినవి. మరికొన్ని నానాటికి చెడిపోవుచున్నవి. వీనిపట్ల అధికారులు ఉపేక్ష పహించుటచే, పశ్చిమాంధ్రదేశమున తమము చెలరెగుట వింతగాదు. ఒకవంక కాలువ సౌకర్యములుగాని, వేరొకవంక తీర్మానసౌకర్యములుగాని లేక, ప్రజలమిత బాధలకు లోనగుచున్నారు. ఈవిషయమై విచారణ సలుపుటకు ప్రత్యేక విచారణసంఘము నేర్పరచెదమని లామెంటుగారు వాగ్దానముజేసిరి. కాని, విచారణ సంఘము లసిన ప్రజలకు మిగుల విసు పెర్పడి నది. వీనిమూలమున కాలహరణముదప్ప మేరు ప్రయోజనము గలుగదని అనుభవము దెలుపుచున్నది. నూతన విచారణసంఘమువలన నెంత వరకు లాభముదమో చూడవలయును. ఈసంవత్సరపు బడ్జెటుజూచిన, ఏబదిఅయిదులక్షలు ఇరిగేషను క్రింద ఖర్చు పడినటుల గనుపించును. 1925-26 సంవత్సరమునకు నలుబదిఏనిమిదిలక్షల వ్యయమును మాత్రమే అంచనా వైచుట అభివృద్ధిసూచకము గానేరదు.

కొలది కాలముక్రిందట, 1923-24 సంవత్సరపు ఇరిగేషను రిపోర్టు వెలువడినది. ఈ రిపోర్టు మిగుల నిరుత్సాహకరముగ జూపెట్టును. ఇరిగేషను లాభముపొందిన భూముల విస్తీర్ణము, అంతకు పూర్వమునకన్న 444,366 ఎకరములు తగ్గిపోయెను. సాగుజేయబడిన మొత్తపుభూముల విస్తీర్ణము 1,338,614 ఎకరములు తగ్గిపోయెను. కావేరీ-మేటూరు ప్రాజెక్టు ఇండియామంత్రిగారి అంగీకారము పొందెనని ఇటీవల ప్రకటించబడెను. దక్షిణాగ్రాటలో తోలెదూరు ప్రాజెక్టు పూర్తియయ్యెను. ఆంధ్రదేశపు ప్రాజెక్టులమాత్రము అభివృద్ధి గాంచుకొన్నవి. కృష్ణా రి జ ర్వా య రు ప్రాజెక్టు మున్నగున వింకను అంతరిక్షమున ప్రేలాడుచున్నవి. పరిపాలనపు రిపోర్టులు సామాన్యముగ ప్రాతసంగతులను వివరించుచుండును. ఒక సంవత్సరము గడిచినగాని నవి వెలువడకుండుటచే, ప్రజలు వానిని జడువమెల్లరు. ఈమారు వెలువడిన రిపోర్టుమాత్రము నూతనాంశములనుగూడ పొందుపరుచుచున్నదని, తెలుప బడి నది. పశ్చిమాంధ్రదేశపు దుస్సీతీని రిపోర్టుగుర్తించుచున్నది గాని, ధనాభావమును సాకుగ జూపుచున్నది. కృష్ణానదికి సంబంధించిన సంగమేశ్వరము ప్రాజెక్టును, నైజాము ప్రభుత్వముతో పరిష్కారము జరుగువరకు, కొనసాగింప వీలులేదని, నివేదిక దెలుపుచున్నది.

తుంగభద్రదానదికి సంబంధించిన, బల్లారి కాలువ ప్రాజెక్టు డబ్బులేక నిలిపివేయబడెనట. తుంగభద్రనీరును రిజర్వాయరులో కూడబెట్టి పశ్చిమాంధ్రమున కుపయోగపడునటుల జేయవలెనని 1924 సంవత్సరమున సంగల్వింపబడెనుగాని, వ్యయమధికమగునని ఎంచి, ఆపివేయబడెనట. ప్రజలసౌఖ్యము ముఖ్యమని నెంచుచో, ధనవ్యయముగూర్చి భయపడ నవసరముండదు. ఇటువంటి ముఖ్యవిషయములలో ప్రభుత్వమువారు సాహసము జూపనియెడల, వారు ప్రజలకు జేతుగల మేలు అత్యల్పము. కృష్ణానదికట్టపై ఇదివరకున్న మూడుఅడుగుల వట్టరులను దీచివైచి 6 అడుగుల వట్టరులను నిలుపుట భావ్యముగనున్నది. ఈపని, 1925 సంవత్సరపు జులై నెలలో పూర్తియగునని యూహింపబడుచున్నది. హైద్రో ఎలక్ట్రిక్కు స్కీములగూర్చి రిపోర్టు కొంత దెలుపుచున్నది. చెన్నరాజభానియందంతటను నీటి శక్తి ద్వారా విద్యుచ్ఛక్తిని జనింపజేసి పరిశ్రమల కుపయోగింపవచ్చునని, అధికారులు భావించుచున్నారు. కాని ఇట్టి స్కీములు చాల ధనవ్యయముతో గూడుకొనియున్నవి. ప్రస్తుత సీటిలో హిందూదేశము వీనిని కొనసాగింపగలదా యని యూహింపవలయును.

లామెంటుగారి విషయమై మొన్నటిదినమున కొన్ని వివరములను దెలిపిరి. ప్రభుత్వమువారిట్టి స్కీమును తలపెట్టజాలరు. ప్రైవేటుకంపెనీ లిందుకు

బూసవలయును. యూరపియను క్యాపిటలు గలిసినగాని యీషని నెలవేరదని, లామెంటుగారు స్పష్టముగ దెలిపిరి. హైద్రో ఎలక్ట్రిక్కు విధానము లేంత యవసరమయినను, విదేశపుకబ్బు పెట్టుబడిని ప్రోత్సహపరచుట వివేకముగాదు. పులినిజూచినక్క వాతబెట్టుకొనినటుల, సంవదతో దులదూగెడి పాశ్చాత్య దేశములతోగాని, కోటిశ్వరులుగల బొంబాయితోగాని, కడుబీదయగు చెన్నరాజభాని బరుగిడవయత్నించు భావ్యముగ దోషదు. తమ నివారణార్థమై పశ్చిమాంధ్రముభూలు ప్రాంతములకు ఇరిగేషను సౌకర్యములను ముందుగ చేకూర్చి, ఆపిమ్మట పెద్దవిషయముల గూర్చి యోచించి వచ్చును. డబ్బు లేకుండుటచే, ఇరిగేషను ప్రాజెక్టుల సేకములను నిలిపివేయవలసి వచ్చెననియు, ఇరిగేషనుశాఖయు వ్యవశాఖయు చేతులగలిపి త్వరితా నభివృద్ధి జూపవలెననియు రిపోర్టు గోరుచున్నది. రాష్ట్రకష్టముల నిపుడు తగ్గించుటచే, సత్వరాభివృద్ధి సాధ్యమగునా? గోదావరి కృష్ణా విధానములవలె, క్రొత్తవానిని నెలకొల్పుట కేక మీద సాధ్యపడదని, ఫీఫ్ ఇంజనీరుగారి అభిప్రాయము. వీరి యభిప్రాయము పలువురకు నిరుత్సాహము గలిగింపకమానదు. ఆటులగుచో, ఇరిగేషనుబిల్లువలన చేకూరెడి నూతన సౌకర్యము లంతగ నుండనేరవు.

ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల

ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలకు స్థానికసంఘపాలన సంఘము లేల గ్రాంటుల నీయగూడదను ప్రశ్న మొన్నటిదినము మద్రాసు శాసనసభలో చర్చకు వచ్చెను. కళాశాలను ప్రభుత్వమువారు రికగ్రేజు చేయలేదను కారణముదప్ప వేరొక హేతువును మంత్రులు దెలుపజాలకబోయిరి. ప్రభుత్వసభ్యులు కళాశాలకు ధనసహాయము జేయుచుండగ, స్థానిక సంఘములేల సహాయము జేయగూడదో తెలియదు. కొంతకాలముక్రిందట స్థానికసంఘములు గ్రాంటుల నిచ్చుచుండెడివనుసంగతినీరువగూడదు. ఇప్పుడెలయింత పట్టుదల జూపవలయును? విద్యట్రాన్సుఫర్డు శాఖలో జేరినందుల కిదియో లాభము? ప్రభుత్వమువారు రికగ్రేజుజేయని ప్రతిష్ఠాపనలకు గ్రాంటుల నిచ్చు యాచారము లేకపోలేదు. జాతీయ కళాశాలకు సహాయముజేయుటకు కొన్ని స్థానికసంఘములకు వెనుక నవకాశ మొసగబడెను. పిమ్మట, సహాయము జేయవలదని, ప్రభుత్వమువారు స్థానిక సంఘములకు తాళదుసంపుటకు కారణమెమి? కళాశాల రికగ్రేజు కాలేదను కారణమగుచో, అది వరికి సంగతితెలియదా? కళాశాలకు, రికగ్రేషను కోరుచో తా మూల చించెదమని, వానగల్లురాజు గారు బలికిరి. కట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారు దెలిపినటుల, అట్టికోర్కను కళాశాలాధికారులెన్నటికిని కోరనుట తథ్యము. ప్రభుత్వమువారు రికగ్రేజుచేయని ఆయుర్వేద వైద్యప్రతిష్ఠాపనలకు స్థానికసంఘములు గ్రాంటుల నిచ్చుచు నేయున్నవి. అందులకేల యాక్షేపింపలేదని, యమగగ, వైద్యసహాయము స్థానికసంఘముల కర్తవ్యములలో నొక్కటియని, సర్ పాత్రోగారు దెలిపిరి. అటులగుచో విద్యాదానము అట్టివానిలో

జేరదా? ప్రభుత్వము వారు రిక్లైజ్మెంటుని విద్యావద్ధులకు స్థానికసంఘములు ప్రోత్సాహ మొనగగూడదా? అటులగుచో, స్థానికస్వపరిపాలనము నేతివీరకాయవంటివను ప్రతితి సార్థకము జేడకమానదు. మంత్రులు దెలిపిన సమాధానమును ప్రజలంగీకరింపజాలరు. స్థానికసంఘముల స్వేచ్ఛ నీతిరున నిర్దేశించుట స్వపరిపాలనాభివృద్ధిని నిర్దేశించుట యగును. ప్రభుత్వమునకు జెప్పదగిన జవాబేమి? ప్రజలే యిట్టి ఈ జాతీయప్రతిష్ఠాపనలను పోషించుటదప్ప నేరగారు. శారదానికేతనమునకు సహాయముజేయు విషయమునను, స్థానికసంఘముల స్వాతంత్ర్య మరికట్టబడెను. ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల విషయమునను అటులనే గావింపబడెను. మండలాధికారు లేతిరున నిర్ణయించిన, ప్రభుత్వమువారితరున మెలగెడినీతి సంధించినది. స్వపరిపాలనము లేనందువలన, దేశ మెట్టిదురస్థ ననుభవించుచున్నదో, యందుమూలమున కనుగొనవచ్చును.

దిగమింగుట

ఉష్ణపన్నును తగ్గింపవలయునని సామ్రాజ్య శాసనసభవారు మొదటి తీర్మానించినపుడు ఆత్మతాపహము జూపిరి. ప్లేటుకొన్నిలుసభవారు, తమ సహజోదార్థముతో ఉష్ణపన్నును మరల పొచ్చు జేసిరి. ఇది వీరికి మామూలుగుటచే, ఆశ్చర్యము గలుగనేరదు. రామదాసుప్రభృతుల ప్రాతికూల్యము అక్కరకురా లేదు. ఆశ్చర్యమునకు బాకెట్లుగారు, వెనుకటి ఆచారము ననుసరించి ఉష్ణ పన్నును సర్టిఫైజేయించెదరని తలచితిమి. కాని, వారీమారు క్రొత్తపద్ధతి నవలంబించిరి. సామ్రాజ్య శాసనసభకే ప్లేటుకొన్నిలు సభవారు సవరించిన చట్టమును మరల పంపిరి. దీని నంగీకరింపనియెడల రాష్ట్రకప్పములను తొలగింపమని, బాకెట్లుగారు బెదిరించిరి. బాకెట్లుగారి బెదిరింపు మొత్తముమీద పనిజేసెను. సామ్రాజ్య శాసనసభ్యులు మెత్తవడిరి. తమ వెనుకటి తీర్మానమును దిగమింగిరి. స్వరాజ్యపక్ష సభ్యులు నిశ్చలచిత్తులైయున్నను, తదితరు లూగులాడిరి. కీరికి గలిగిన నూతన వివేకోదయమున కెంతయు మెచ్చుకొనవచ్చును. ఇట్టి గెలుపు ఓడులను 'లెక్కింప నవసరములేదు. స్వాతంత్ర సిద్ధికై జరుగవలసిన పని యంతయు ప్రజల మధ్యనే జరుగవలయును. స్వరాజ్యసాధము ప్రజలమధ్యనుండియే యభ్యవీంపవలెను. అచంచలమగు బునాదులపై నది యాధారపడవలయును. అధికారులతో నెంత చల్లాటముగావించినను, మంత్రాంగపు ఎత్తులందు వారిదే పైచేయిగుట సహజము. సామదానభేదదంజో పాయములచే, వారు ప్రతికూలపక్షమువారిని వశపరచుకొనజాతురు. కాని, స్వాతంత్ర్య నిరతులగు ప్రజల నిట్టి ఆకర్షణములు లొంగదీయజాలవు. ప్రజల ప్రధాన కర్తవ్యమేమి? కాంగ్రెసుసంఘమును బలపరచి, నిర్మాణ కార్యక్రమమును దీక్షతో నిర్వహించుటయే. మహాత్ముడు నిన్నటిదినము సముద్ర తీరమున నొసగిన సందేశమిదియే. అయ్యది సఫలమగుగాక!

అడవుల పరిపాలనము

1923-24 సంవత్సరపు అడవుల పరిపాలనపు రిపోర్టునందు ఎంచదగిన విషయములు గమనింపవు. రసూలు కొండలో స్థాపించబడిన రంపపుకోతమిల్లు ఇంకను అభివృద్ధిజూపుటలేదు. నష్టము నింకనుభవింపవలసి వచ్చుచున్నది. శాసనసభ్యులు వలదు వలదని నను, ప్రభుత్వమువారు దీనిని స్థాపించిరి. ఇప్పుడయినను, వీరు తమమార్గమును విడువజాలకున్నారు అట వీ పంచాయతులు బాగుగ పనిచేయుచున్నవని రిపోర్టు దెలుపుచున్నది. పంచాయతులను నిర్వహించుట యందు భారతవర్షమునకు చిరకాలానుభవ ముండుటచే, అయ్యవి తిన్నగ కొనసాగుట వింతగాదు. పంచాయతులను సరియగు పద్ధతులపై నేర్పరచి, వానికి తగిన యధికారము లిచ్చుచో, ప్రజల స్వపరిపాలనా సామర్థ్యము వెల్లడి యగుననుటకు సందియములేదు. పంచాయతీవిధానము పడకొండు జిల్లాలలో మాత్రమే అమలులో నున్నది. పంచాయతీ యుద్యోగి రిపోర్టుప్రకారము, 137 పంచాయతులు మిగుల బాగుగ పనిచేసెననియు, 169 పంచాయతులు తమధర్మముల ననుకూలముగ నిర్వహించెననియు, దెలియుచున్నది. గుంటూరుజిల్లాలో, పంచాయతులు మిగుల సౌష్టవముగ పనిచేసెనని రిపోర్టు దెలుపుచున్నది. అటు లగుచో, మండల ప్రజలు స్వపరిపాలనమునకు తగిన వారని ఋజువగుటలేదా? అడవుల క్రింద ఖర్చు విశేషముగ జరుగుచున్నది. నికరాదాయము మాత్రము అల్పము. అడవులనుండి లాభమును పొందుట కనుకూలమార్గములు లేవా?

మహాత్ముడు : ఆంధ్ర దేశ పర్యటనము

గాంధీమహాత్ముడు ఆంధ్రదేశమునకు రాబోవు మాసమున రాజాలనని తెలిపెను. కనీస మొకమాసము దినములు ఆంధ్రదేశమున పర్యటనము నలుప నెంచుటచే మహాత్ముడు ఏ నాలుగినములో దిరుగుటకన్న నిదియే మేలని దోచును. ఆంధ్రులందుకాశాభంగులు గానక్కరలేదు. మహాత్ముడు జూను, జులైలలో తప్పకవచ్చును. ఈలోపుగ, తాము నలుపవలసిన ధర్మమును ఆంధ్రులు నిర్వహించుట యావశ్యకము. ఇంతవరకును, పండ్రెండు వందలకుపైగ నూలు చందా నిచ్చెడిసభ్యులు కాంగ్రెసులో చేరినటుల దెలియుచున్నది. ఈసంఖ్య పూర్తియగు సంఖ్యగాదని తలచెదము. పలుతావులనుండి అంకెలింకను చేరియుండక పోవచ్చును. కాని, ఇట్టి యలన భావము మాత్రము ఉంతవ్యము గాజాలదు. అన్ని రాష్ట్రములకన్నను నూలుచందా విషయమున ఎక్కుడు కార్యోత్సాహము జూపదగిన ఆంధ్రులే మందగితిని నడుచుచుండ తదితరుల కెట్టి ప్రోత్సాహము గలుగును? కాంగ్రెసుప్రతినిధి సంఘసభ్యులు నూలుచందా సీయపలయునని గోరినపుడు, ఆంధ్రదేశము ముందుకువచ్చి, కీర్తిబడసెను. అంత కన్నను నెక్కుడుత్సాహము సీమారు జూపి, కాంగ్రెసు సంఘమును బలపరచి, మహాత్ముని కల్లాసము గలిగించుటకు ఆంధ్రులు కృషిపెట్టెదరుగాక!

మరియూక నిదర్శనము

యూరపియనులు భారతీయులను వధించునపుడు, వారిపై కక్షచాతముజూపుట నిన్న నేడు యుదయించినదిగాదు. అనేక సంవత్సరములనుండియు ప్రజలీ విషయమై మొరలిడుచు నేయున్నారు. సోల్జరులు పంకా కూలీలను వధించునపుడు, లోపల నేదియో జబ్బేర్పడెనుగాని, నిజముగ నది హత్యగాదని నిర్ణయించిన నిదర్శనములు పెక్కులు గలవు. జాతివ్యత్యాసమునకు సత్యమూర్తి గారు మరియొక నిదర్శనము మద్రాసు శాసనసభలో మొన్న టిడినము బయల్పరచిరి. ఫ్రెంచిపనివాడొకడు, భారతీయు నెకరిని వధింపగ, కొలదిమాసముల శిక్ష ననుభవింపకముందే అతనిని నిర్బంధమునుండి వదలివైచిరి. ఇందుకు కారణ మేమని ప్రశ్నింపగ, గవర్నరుగారు ప్రత్యేకముగ దయదలచిరని లామెయగు గారు జెప్పిరి. కేవల మిది యొక్కటే కారణమగుచో ఎంతమాత్రము సమంజసముగానేరదు. ప్రజలలో బెరిగిన యనుమానముల కిది తోడగుట సహజము. నారాయణ మీననుగారి విషయమును ఆలోచించెదరా యని యడుగగ, ప్రభుత్వ సభ్యుడు జవాబుచెప్పకబోయెను. వర్ణవ్యత్యాసమున కీతిరున తావిచ్చుట, మిగులశోచనీయము.

కీ॥ శే॥ కరను ప్రభువుగారు

దెల్లి, మార్చి 22:—కీ॥ శే॥ కరనుప్రభువుగారి యాత్మకాంతికై, నెంటుజేమ్సు క్రైస్తవాలయమున ప్రార్థనలుగావించబడెను. ప్రార్థన కేసను మెట్టరాగిచే గావింపబడెను. రాజప్రతినిధి, లిట్టనుప్రభువు, కార్మినిర్యాశాకసభ్యులు (యూరపియనులు, హిందువులుసహా) తదితరలేతులును వచ్చిరి. భారతప్రభుత్వము, తమతరపున కర్ణమప్రభువుగారి యాత్మీయులకు సానుభూతి సమర్పింపవలసినదనియు, వారిమరణము సర్వజన సంతాపకరమనియు, దీరరాని నష్టమనియు దెల్పుచు మ్రోదవమంత్రీకి తలినంపిరి. (ఆ. ప్రె.)

బర్డువుడు సేనాని నియామకము

'సండేమెము' హర్షము (ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త) లండను, మార్చి 22:—బర్డువుడుగారిని భారతప్రధాన సేనానిగ నియమించినందులకు సండేమెముహర్షమును దెల్పుచు మండిచును నివేదికమునందు యెట్లుదృష్టనను ద్వంద్వవిధాన మపజయముగాంచి భరిష్కత్తు అనిశ్చయముగనున్నదని చెప్పవలయుననుచున్నది. భారతదేశపత్రికలను బాగుగకెరిగి తనక్రింది యుద్యోగులలో నుత్సాహాత్వములను ప్రోత్సహింపగలిగినటువంటి బర్డువుడుసేనానిని మ్యూటినినాటినుంచి యాలోపల శిక్షపట్టికన్న యిప్పుడు నియమించుట యెక్కువవసరమని ఈ పత్రిక అభిప్రాయము.

కీ॥ శే॥ కరను ప్రభువు

హర్షింజిగారి వ్యక్తంప లండను, మార్చి 22:—సండేమెముపత్రికయందు హర్షింజి ప్రభువు కీ॥ శే॥ కరనుప్రభువును అమితముగ ప్రశంసించిరి. కర్ణమగారు అతిసవరత్నగల్గి తనక్రిందియుద్యోగుల కుత్సాహమును ప్రజ్వల్లజేసి పర్యును ఉద్యోగులకు ప్రోత్సాహము గలుగజేసిరిని ప్రశంసించిరి. ఐతే అట్టిసామర్థ్యమును భారతీయులు గ్రహింపజాలనపుడు అట్టిప్రాచ్యదేశములో నింతటి అత్యంతసామర్థ్యవనపరమాయని హర్షింజిగారి కనుమానముదోచుచున్నది. భారతీయులకు తమ దేశీయతే నారీయప్రమువచ్చియుల పాలించుట యిష్టమగుటలో సంకేయములేదు. కర్ణమగారి ప్రభుత్వమునందు విమర్శవాంఛముకటి గలదు. ఆయన పరిపాలన నునందు భారతీయుల నెక్కువనుందిజేర్చుట కవకాశమియక పోయెను. అందుచేతనే భారతదేశమునందు ఆశాంతియు రాజక్రొనామును ప్రబలుటకు మూలకారణములయ్యెనని హర్షింజిగారు నమ్ముచున్నారు. ఐతే ఆయనజేసినసంస్కరణములు భారతదేశమునకు చాలలాభకరముగ నుండెనని దెల్పుచున్నారు.

మదరాసు వార్తలు

పోయినది:— బీచ్ మీటింగులో నిన్న సాయంత్రము నావాటర్ మన్యుకలము పోయినది కనుక తీసినవారు దియ్యంబి యీక్రిందిచారికి యివ్వవలయును.

ఇట్లు
కు. యజ్ఞనారాయణ (బి.వి.ద్యాస్టి)
(పచ్చయ్యపాపం)

కృష్ణగానసభ:— ఈ సభవారి యాజమాన్యమున మానకలు వాస్తవ్యులు సంతానకృష్ణభాగవతులు కుమారులను నటకాజ భాగవతులుగాను (యెన్ను 15 సంవత్సరములు) తిరు వల్లిక్కేళి పెద్దపీఠి 81 వ నెంబరుగృహమున (కారవహులు) ఈనెల 25 వ తేది బుధవారం సాయంత్రము 4 1/2 గంటలకు యజ్ఞేశ్వరభాగము పాఠకథగ చెప్పెదరు.

జంతుహింసా నివారణసంఘము

పైసంఘమువారి వాగ్దేశములను లేపు సాయంకాలము 5 1/2 గంటలకు వి. పి. హాల్లో గవర్నరుగారి ఆధ్వర్యతక్రింద జరుగను అందు యిదిగవవారు పాల్గొందురు. గౌ. వ్యా. ఇ. హెచ్. వాలసు, గౌ. పానగలు రాజుగారు. డా॥ డి. రాయగారు. హెచ్. ప్రావర్ణ్య సతిగారు. సి. వి. వెంకటరా మయ్యగారు. సి. అబ్దుల్ హక్కు సాహెబుగారు.

శ్రీరామనవమీ మహోత్సవము

ఈరోజునామ సంవత్సరము చైత్రశుద్ధ ప్రతిపద (అనగా) 25-3-20 బుధవారము ప్రతిసంవత్సరము జరుగు శ్రీ రామనవమీ మహోత్సవము తిరువల్లిక్కేళి, హనుమంతరాయని గుడిపీఠిలో ఆర్యులవల్ల సాంప్రదించిన ఆజనేయస్వామిల పన్ని థిలో వైపుత్సవము జరుగుచున్నందున నుహాజను లందరూ విజయము చేయవలయునని ప్రార్థించెదను.

బా. రంగనాథాచార్యులు.

రాకపోకలు:—రైల్వే ఆవరణలో వి. యస్. శ్రీని

వాసశాస్త్రిగారు నిన్న ఉదయం బెంగళూరునుండి యిచటికి వచ్చిరి. కుక్రవారం 27 వ తేదిని బయలుదేరి కుదురలో యువ జన క్రైస్తవాలయముకు సాంప్రదించుటకు పోయెదరు. చెన్న పురిలో వారి సోదరులగు వి. యస్. రామస్వామిశాస్త్రి, హిందూ గారితో సుదేశ.

గౌ. సర్ ఆన్సా మల్లెచెట్టియ్యగారు ఢిల్లీనుండి బొం బాయిమీదుగా మద్రాసువచ్చిరి.

సర్ గార్డెన్స్ యిగారు సతీసమేతులై నిన్న మద్రా సుకు తిరిగివచ్చిరి.

పాండిచేరీ గవర్నరుగారు బొంబాయి మేయిలులో యీఉదయము మద్రాసువేరిరి.

గౌ. సి. పి. రామస్వామియ్యగారు బందరునుండి తిరిగి యీఉదయము మద్రాసువచ్చిరి.

మద్రాసు డి. నల్ల సుబ్బావారిశెంబు బిర్లుగారు ఢిల్లీ నిన్న రాత్రి బయలుదేరినారు.

రెయిల్వేల సీనియరు గవర్నరు మెంటు ఇన సెక్టరు లెఫ్టి నెంటు కర్నూలు జర్నల్స్ పుస్తకము క్రిందటిరాత్రి మద్రాసు నుండి వెదలిపోయిరి.

యం. యస్. యం. రెయిల్వే సీనియరు ఫింకుగారు క్రిందటిరాత్రి బయలుదేరి బొంబాయిపోయిరి.

యం. యస్. యం. రెయిల్వే జెనరలు ట్రాఫిక్ మన్య నేజరు వాడేనుగారు నేటి రాత్రి బయలుదేరి బిల్వరంబు పోయె దరు.

క్షయకోగ వైద్యశాలకు బంగారు దాక్టరు మత్తుగారు శనివారం రాత్రి బయలుదేరి బొంబాయిపోయిరి. దాక్టరు హెచ్. కజిన్సుగారు గురువారం బయలుదేరి ఇంగ్లాండుకు బోయెదరు. అదలు ఆరు నెలలుందురు.

మాయుర్బంజ మహారాజుగారి రాక

పాట్నా, మార్చి 21:— మాయుర్బంజ మహారాజుగారు, పాట్నాలో ప్రభుత్వగృహమున నుండుటకు విచ్చేసిరి.
(ఆ. ప్రె.)

తల్లిమొల నాలకించుచున్నారా?

సోదర శాసనసభ్యులకు

దేశబంధుదానుగారి వ్యభోధము

కలకత్తా, మార్చి 22:— ఫార్వర్డ్ పత్రికలో దేశబంధు దానుగారు సోదరసభ్యుల కీక్రింద యుద్దేశ ప్రారంభ వాక్యముల ప్రబోధించి.

“తల్లిమొల నాలకించుచున్నారా? అట్టులునునదో మం త్రులను వారితోములను ప్రోత్సేయుదు. మీ విధులను నిర్వ ర్తించునపుడెట్టి పరస్పరసంబంధము? నాలో వింపకుడు. నీవని తెప్పికోనయిన దొక్కయ్యాయోగలదు దానిని నిరోధింపకు. మాండలే, బంధువులను, బంధురా, మాండ్లీ మొదలగు కారాగృ హములనుండి, విభాత దేశభక్తులకావస నియంత్రాకందనమును మీవీనులం బడుమిన్నరా? అట్టులునునో మీ ప్రధానమాక్కులనే ఢిక్కరించి పాలనాక్రమమునకు చేదోడుగ నుండుట మానివే యుదు. వందలకొలది తోడి దేశయులయొక్క స్వాతంత్ర్య మను బలాత్కారముగ లాగినబడెనని గ్రహించుకు. ఏడు గునునందైనను మీ స్వాతంత్ర్యముగూడ దీనిగానబడవచ్చును స్వాతంత్ర్య మెంతయో ప్రతిపక్షమెనది. దానిని సంపాదించుకొ నుటకెంతయో శ్రమపడవలయును. మీరు దానికి కొంతపడియుం డవలసినదేనా? లేదు. దానిని సమర్థజాలను. దేశముదానినిభరింపఁ జాలదు. మీదేశీయులలో, పాండువడి, కృశించి, రోగిలై, లక్షలకొలది పడియుండుట మీరు గనుచున్నారా? దారిద్ర్య ము, రోగము, విద్యాహైన్యము కన్యాకుమారి మొదలుకావీయము వజకు నావహించియున్నదని గ్రహించితిరా? అట్టులునునో మీ కువట్టి యాశను గల్పించుటగాని, యీ స్వాతంత్ర్యము కావ్య కర్మి గల్పించలేనివారలకు మీ సమ్మతులనిచ్చి సహాయము నేయ కుడు. ద్వంద్వపాలన నిర్మూలనను నక్షే సహాయపడుదు. ఏలన దానినాశనమునందే, స్వాతంత్ర్యమును ప్రకటించు, యాశో వైశ్యవ్యములను ప్రకటించు, వీదేశీయులను నిరంకుశుల పాస్త్ర ములనుండి పాలనాభాగ్యత దేశీయులపాస్త్రములలోనికి వచ్చి నదని ప్రకటించు, యుద్ధపీఠమాతనబాతీయజీవన ముద్ధవించును కాలముపొంపును ఎండమావులవెంట బరువెత్తకుడు. ప్ర కృతస్వల్పభాగములకు, మీదేశీయులొక్క భావిభాగ్యములను వదులకొనకుడు. (ఆ. ప్రె.)

బహుమూత్రము, మధుమేహము

బలహీనత, జ్వరము మొదలగు

వాటికి నమకమైన ఔషధము

నేను బహుమూత్రములను 1916 సంవత్సరమునుండి బా ధపడుచుంటిని. నేను 1916 లో బహుమూత్రము గడంగి పథ్య ము వుంచబడితిని. చక్కెరగాని మహాపదార్థములుగాని తినగూ దననిచెప్పబడితిని ఈ ప్రకారము 2 సంవత్సరములు పథ్య ముండి మరల మూత్రపరీక్ష చేయింపగా వ్యాధియొకను వుం డెను. తర్వాత పథ్యము వదలివేసితిని. 1920 మే నెలలో నంతు జ్వరము 85. రోజునచ్చెదాక్టరుగారికి చూపింపతనమూత్ర ములో ఎక్కువభాగము తీసివుండెనని చెప్పిరి. 1920 అక్టోబ ర్లో ప్రస్తుతము మద్రాసు ఆస్పత్రినివీధిలో నెం 72 ను భవనము బాద్లి బొకానం దుండు తిరునల్వేలిజిల్లా కృష్ణాపురశా సియరు పండితస్వామి శ్రీనివాసయ్యగారిని చూచింపట వారు యీ వ్యాధిని, బలహీనతను పోగొట్టెదనని పూచీపడిరి. కొంత కాలమునకు చాల బలవంతుడనైతిని. 28 సంవత్సరాల మరల మూత్రపరీక్ష చేయించగా యేనిధమైన వ్యాధిసంబంధ ములు లేననిచెప్పిరి పండితులవారి చికిత్సలో నుండుతరి 8,9 రోజులు జ్వరమునచ్చెను. జ్వరములకు 2,3 రోజులలోబహు భవిచ్చి నివారింపిరి. ఈపండితువారు ఎవ్వరి యింటికి వెళ్లరు. కాని వ్యాధిగ్రస్తులే వారింటికి వెళ్లవలెను. నాకు మొ దలు అభిప్రాయము తెలియపరచుటకు 15 రూపాయలు పుచ్చు కొందురు. మందుకూడ అధిక ఖరీదుగలది. వీరు మూగ, గ్రూడి, ఏనుగుకాకు, కుప్ప, మొదలగువాటినికూడ నివర్తించేయ గలరని అచ్చటికి వచ్చిన ఆశేపలనుబట్టి తెలిసికొంటిని.

(ప్రకటన నెం 5)

3-12-20-

జె. బ్రాసు,

డిప్యూటీ ఎడ్వకేట్ మిలిటరీ ఆకౌంట్స్ డిపార్టుమెంటు,

మదరాసు శాసనసభ

గ్రాంటులలో తగ్గింపులు

గత శనివారము చెన్న పురి శాసనసభ్యులు డి॥ బి॥ యల్. డి. స్వామికన్నప్పిల్లెగారి అధ్యక్షతక్రింద సమావేశమైరి. (ప్రశ్నోత్తరముగారి గ్రాంటులలో తగ్గింపుల గూర్చి చర్చించిరి.

నావికవ్యయమునకు, గట్టు నిర్మించుటకు మురుగునీటి పనులకుగాను ప్రత్యేకింపబడిన రు 10,98,900 ల గ్రాంటునుండు రు 100 లను తగ్గించవలసినదిగ వి. మాధవరాజుగారు రుపపాదించు దు కొనలి కాలును వికాలముగ త్రవ్వుట కావశ్యకతను గన్పరచిరి. డి॥ బి॥ కృష్ణన్ నామముగా రుపపాదనను బల పరచిరి.

లామెంబరుగారుపై సమస్య 1916 సం॥ నుండి ప్రభుత్వ దృష్టి నాకన్నీడియున్నదనియు, ఇతర స్త్రీయులలన ఈవిధ్యా ణము పనిచేయబడలేదనియు, వరదలవలన గలిగిననష్టము లచే ఇతర స్త్రీయులు దీనికన్నను అత్యంతావశ్యకము లనియు పల్కిరి.

పిదప ప్రతిపాదన ఉపసంహరించబడెను.

కూమునది

రు 18,68,100 ల గ్రాంటులోనుండి కూమునది ని వృద్ధిజేసి పట్టణ ఆరోగ్యమును గాపాడుటకుగాను రు 100 లు తగ్గించవలసినదిగ వి. మునిసామి నాయుడుగారి పత్తు మున వి. రామస్వామి మదలియ్యగారు రుపపాదన సల్పారు కూము నదిని బాగు చేయుట కనేక విధానములు నూచించ బడి యున్నను నేటివరకు ప్రభుత్వమునా రెట్టి చర్యను నీసి కొనుటలేదనియు ప్రతిసంవత్సర మీదవని కట్టివేయుట కూడ వనియు ఏదో ఒకవిధానము గనుపరించి పనిని ప్రారంభింప వలయుననియు పల్కిరి.

లామెంబరుగారు ప్రత్యుత్తరమిడుచు ఈ సమస్యపై విచారణ జరుగుచున్నదనియు అసలు కట్టుమె మనకూమునది ముఖ ద్వార మందు సముద్రపు నీరు ఇసుకను కొట్టుకొని వచ్చి కూడలేట్టుమన్న దనియు దానిని తీసివేయుటకు చాల ధనము కావలసియున్నదనియు కూము కమిటీవారు నూచించిన విధాన మొకటి 14 లక్షల రూప్యములకు రెండవది 8 1/2 లక్షలు ఖర్చుఅగుననియు మదరాసు కార్పొరేషనువారును పరియగు ఉత్సాహము జూపుటలేదనియు ఈ విషయమై ప్రయత్న ములు గావించబడుచున్నవి. తనసభము రాగనే పని పూర్త చేయబడునని పల్కిరి.

డా॥ సి. నరేశముదలియ్య రుపపాదనను బలపరచుచు కార్పొరేషనువారి ఆర్థికపరిస్థితులు చాలహీనుగ నున్న వనియు ప్రభుత్వమువారే వ్యయమునంతను భరించవలయునని పల్కిరి. వి. రామస్వామి మొదలియ్యగారు వైయభిప్రాయ మునే వ్యక్తీకరించిరి.

లామెంబరుగారు కార్పొరేషనువారు ఖర్చులో కొంత భాగమును చెల్లించవచ్చునని తెల్పిరి. పిదప లామెంబరుగారి వాగ్దానముపై ఉపపాదకులు తమ ప్రతిపాదన నుపసంహరించు కొనిరి.

కృష్ణాజిల్లా మురుగుకాలువల అభివృద్ధి-ఏలూరు
బందరు కాలువలకు లాకులనిర్మించుట

పి. కె. డి. కాజుగారు:— “సాధారణ ఆయాములనుంచి ఏర్పడిన రు 80,42,019 ల గ్రాంటునుంచి కృష్ణా జిల్లాలోని మురుగుకాలువ, నీటిపారుదలకాలువల యభివృద్ధినిగూర్చియు, ఏలూరు, బందరు కాలువలకు లాకుల నిర్మించుటగూర్చియు, 4 అంగుళముల పైత్రలను తీసివేసి క్రొత్తవానిని ఏ రావ్టు చేయుటగూర్చియు చర్చించుటకు రు 1,000 లు తగ్గించ వలెనని ఉపపాదించుచు గతసత్సరము గౌ. లామెంబరుగారు వై విషయములన్నియు విచారించబడుచున్నవనియు, స్త్రీకుల ములో పరి పూర్తియగుననియు వాగ్దానము గావించియుండిరి. పరిపాలనానివేదికను చూచిన ఇప్పటిలో నీ పనులు పూర్తి అగుటలుగానుపించు. కాన వెంటనే ఈ నిర్మాణములను ప్రారంభించవలెనని నూచించుచున్నాను. లాకుల నిర్మాణము విషయమునకు 4 అంగుళములపైత్రలను తీసివేసి నూతనముగ ఏర్పాటు చేయుటనుగూర్చియు ఎట్టిచర్య తీసికొన బడలేదు.

గౌ. లామెంబరుగారు పై రెండు విషయములను ప్ర భుత్వమువారిచే విచారించబడినవియు, కాని సభవారి హా

కారము వైసన ఆర్థిక సంఘమువారేర్పరచిన ధనపరపరా వైసన ఆధారపడియున్నదని పేర్కొని.

కొంత చక్కచరిగిన పిమ్మట తీర్మాన ముపసంహరించు ననిబడెను. దీనిమాదు చర్చకై ప్రత్యేకింపబడిన 25 గంటలు ముగిసినందున దీనిమాదు మొత్తము వోటును పెట్టబడెను. దీనిమాదు ఆమోదింపబడెను.

10 వ దినము
సెక్రటేరియము ఖర్చులు
సెక్రటేరియము ఖర్చు 18 లక్షలు 87 వేల రూపాయల గ్రాంటును గాని గ్రాహముగాను కొరె.

ఎక్జిక్యూటివు కాన్సిలు ఎన్నియమంటు ఖర్చులకై ప్రత్యేకింపబడిన 16:00 రూపాయలలో 8100 రూపాయలు తగ్గింపవలయునని సత్తయూర్తిగా రుపపాదించుచు ఎక్జిక్యూటివు కాన్సిలు సభ్యుల సంఖ్య నాలుగునుండి రెంటికి తగ్గింపవలయునను ఉద్దేశముతో ఈతీర్మానము తేబడెనని చెప్పిరి.

8100 రూపాయలు తగ్గింపబడిన గవర్నరుగారు కొంత మంది గుమాస్తాలను తీసివేయవలసినవచ్చుననియు, ఉపపాదకుని ఉద్దేశము నెరవేరుటకు ఏదో స్వల్పము త్రమును తగ్గింప నుపపాదించుట ఉచితమని లామెంబరుగారు సలహా ఇచ్చిరి.

సత్తయూర్తిగారు ఈసలహాను అంగీకరించి ఈమొత్తము నందు 1 రూపాయని తగ్గింపవలయునని ఉపపాదించుచు ఇట్లు చెప్పిరి:—

పూర్వము గవర్నరుగారు ఇచ్చుచు సభ్యులతో ప్రభుత్వము నిర్వహించుచుండిరి. గవర్నరుగారు కొన్నికాఖలను పరిపాలించుచు కాసన సభాధ్యక్షులు గ నుండిరి. ఇరువురు సభ్యులు మిగిలిన పనులన్నిటిని చేయుచుండిరి. ప్రస్తుతము గవర్నరుగారి కెట్టిపనిలేదు. 4 రు కాన్సిలరులు మువ్వురుమంత్రిలు యున్నారు. కాసనసభకు ఆధ్యక్షులు ప్రత్యేకముగనున్నారు. వీరుకాక మంత్రిలుచేయవలసిన కష్టమైన పనులయందు కాన్సిలుకార్యకర్తలుగ నున్నారు. ఇంతఅల్పహాసమెందుకో తెలియవచ్చును. ఇంతయందకి పనియున్నదా అని సంబోధించవలసియున్నది. కావున ఎక్జిక్యూటివు కాన్సిలుసభ్యులసంఖ్యనుతగ్గించుట యుచితము. ఎక్జిక్యూటివు కాన్సిలునందు నలుగురు సభ్యులందుటచే సాంఘికప్రాతినిధ్యము అచ్చటగూడ యుండవలయునను పట్టునలకు అవకాశములేర్పడుచున్నది. ఉన్నతోద్యోగముల విషయములందు గవర్నరుపదవి వెనుక ముఖ్యమం పదవి విషయమునందుమాడ అసహ్య మగు ఉద్యోగవాంఛను సంఘములవారు ప్రబటింతుట హేయముగ నున్నది. నాన్య క్షితిప్రాధాన్యమేగునన ఏక్జిక్యూటివు కాన్సిలు ప్రజాప్రాధాన్యమునకు ధ్యుంధుగనుండవంతకాలము ఆ ఉద్యోగము నందు తేల్లవారున్ను ఒకచేసెల్ల వారున్ను ఒకచే. ఎక్జిక్యూటివు కాన్సిలునందు మువ్వురుసభ్యు లుండలయునని ఈకాసనసభ యందే ఒక తీర్మానమును ఆమోదించెదరని నమ్ముచున్నాను.

సర్ కూర్మావెంకటరెడ్డి నాయుడుగారు పెద్దిరాజుగారు చెప్పినదానితో కేకేధరించిరి.

గా. లామెంబరుగారు ప్రత్యుత్తర మొసంగుచు క్రొత్తవిభాగమును నిర్మించుటకొక స్త్రీము ఆలోచింపబడుచున్నదనియు నూతన కార్యనిర్వాహక ఇంజనీయుడు, సబ్బాకేటు సిబ్బంది సేర్పరపలేనాలేక కృష్ణాడెల్టాయందు ప్రస్తుతముండిన సబ్బార్డీ కేటు సిబ్బందినే బలపరుపవలయునా యనునది ఆలోచనలోను న్నది. ఆయవ్యయపట్టిక తయారుచేయబడు పనులుమానవ ఎట్టి నిర్ణయముగావింపబడనందున పట్టికయందు ధనము ప్రత్యేకింపబడలేదు. ఆర్థికసంఘము సిబ్బందిని అభివృద్ధిచేయవలెనని నూచించినది. నిర్ణయ మేదియైన సిబ్బందిని మాత్రము వృద్ధిచేయవలెను. చలయుధనుగూడ ప్రత్యేకింపబడగలదు. కాని పనిని నిర్వహించుటకు తగినసిబ్బంది కావలసియున్నది.

వివర పెద్దిరాజుగారు లామెంబరుగారి సమాధానముపై ప్రతిపాదన నుపసంహరించుకొనిరి.

సశేషము.

నేటి దినచర్య

కాసనసభ్యులను పబ్లికు ప్రాసిక్యూటరుగ

నియమించవచ్చునా?

ఎక్జిక్యూటివు కాన్సిలు సభ్యులసంఖ్యను తగ్గించుట
నేటిదినము ఉదయం 11 గంటలకు కాసనసభ సమావేశమయ్యెను. 21:11 స్వామికణ్ణుపిళ్ళెగారు అధ్యక్షత వహించిరి. (వచ్చే త్రములు జరిగినవిమ్మట బడ్జెటు దీమాండులపై చర్చ ప్రారంభమయ్యెను.

కాసనసభ్యులను పబ్లికు ప్రాసిక్యూటరులుగ నియమించుట

జెనరలు ఆడ్మినిస్ట్రేషను దీమాండునందు ఎన్నికల ఖర్చులకై ప్రత్యేకింపబడిన 10 వేల రూపాయలందు నూరు రూపాయలను తగ్గింపవలయునని ప్రభాకర తంపనగా రుపపాదించుచు కాసనసభ్యులను పబ్లికు ప్రాసిక్యూటరులుగ నియమించుట తప్పవద్దతియనియు ఈసభ్యుని ఖండింబులకై ఈ ఉపపాదనము గావింపబడెననియు చెప్పిరి.

సత్తయూర్తిగారు తీర్మానమును బలపరచుచు ఇట్లు చెప్పిరి:— కాసనసభ్యులకు ప్రభుత్వమువారు ఉద్యోగము లిచ్చుట చట్టప్రకారము విధియున్నది. ప్రజాప్రతినిధులయందు బాధ్యతను వృద్ధిచేయుట. ప్రభుత్వమువారు తమకు ఉద్యోగము లిచ్చెదరును ఆతీయున్న కాసనసభ్యులు తమధ్యములను నిర్వహించుట కష్టమగును. ఉద్యోగావేక్షగలవారు ప్రభుత్వమువారిని ఎదిరించు విషయములందు వెనకముందుమాచుచుండెదరు. మువ్వురు కాసనసభ్యులు మహాబలపాట్టి, యాహ్య అల్లె, వెంకట రంగారెడ్డిగార్లు ఇటీవలనే పబ్లికు ప్రాసిక్యూటరులుగ నియమింపబడిరి. ఆ జిల్లాలయందు ఉద్యోగమును పొంద అర్హులైనవారు మరెవ్వరు లేకపోయెదరానని ప్రశ్నించుచున్నాను. ఉద్యోగముచేయవలసిన ఆకావశి కాసన సభ్యులను ప్రభుత్వమువారికి అనుకూలముగనుండునట్లు చేయుట నీ చరుగు పద్ధతి. ఇది అన్ని పక్షములకు సంబంధించిన విషయము. కాసనసభ ప్రతిష్ఠను కాపాడుటకు ఈ ఉపపాదనమును సభవారు ఏకగ్రీరముగ ఆమోదింపవలయునని కోరుచున్నాను.

కాసనసభ్యులు - స్వలాభము

21:30 కేకే పిల్లెగారు తీర్మానమును ఆక్షేపించుచు ఇట్లు చెప్పిరి:—

నస్తమ ఆంధ్ర ఆయుర్వేదవైద్యసమ్మేళనము

వైద్యరాజు డాక్టర్ దంటు సుబ్బావధానిగారి యధ్యక్షత క్రింద
మార్చి 27-28-29 తేదీలలో మద్రాసులో జరుగును. ఆయుర్వేదవైద్యులందరు దయచేయువలెను

కాసన సభ్యులకు ఎట్టి ఉద్యోగము ఇవ్వమాడవనువాడ మను నేను అంగీకరింపజాలను. ఈ సభయందున్న సభ్యులకును ప్రభుత్వమువారికిని పరిచయము ఆధికముగనుండును. వారి అవ్వతీలను ప్రభుత్వమువారు తెలిసికొనటకు అవకాశముండును. అర్హులైనవారికి అర్హమును పదవులనొసగుట తప్పకారు అధికారమునందున్న పక్షమువారు తమ అనుచరులకు ప్రభుత్వోద్యోగములనిచ్చుట, ఇప్పించుట నేరముకారు ఇగ్నాండులో ఇట్లు జరుగుచున్నది. సత్తయూర్తిగారికి సబ్బోజడ్డి ఉద్యోగమిచ్చినవారు నిరాకరింతురా?

సత్తయూర్తిగారు:—ఉద్యోగమిచ్చుటఉద్యోగముఅంగీకరింపుటవచ్చినప్పుడు నేనాపదవినితప్పమరేయొకపదవిని అంగీకరింపను అనిసత్తయూర్తిగారు ఎక్జిక్యూటివు కాన్సిలర్లు సంగ్రహముగా ర్చున్న బెంచికై ప్రత్యేకమాటీరి వచ్చు సత్తయూర్తిగారు అట్లు చేయవచ్చునని మేముందరము సామాన్యులము. మాకీపదవి వచ్చిననుఅంగీకరించెదము ప్రజలక్షేమముకొరకు పాటుపడుటకును పులాభిముకొరకును మనమిచ్చుట సభ్యులగునన్నాము.

కేకేపిల్లెగారు ప్రకటింపిరి అభిప్రాయములు వివరితముగనున్న పనియుఅత్యర్థముకలుగజేయుచున్న పని సి. రామలింగారెడ్డిగారు చెప్పిరి. ఇతరదేశములకు ప్రభుత్వసంబంధముగలవారు కాసనసభకు అధ్యక్షులుగ నుండమాడవన నింధనలున్నవనియు ఇట్టిపర్కాలులే ఈదేశమునందుండు టుచితమని రెడ్డిగారు చెప్పిరి.

ప్రభుత్వసభ్యుని సమాధానము

ఉపపాదనముపై మాట్లాడుచు లామెంబరుగారు చెప్పిరి:— పబ్లికుప్రాసిక్యూటరువారు జిల్లాకలెక్టరుల సలహాలనుసరించుచుండురు. ఇంతేగాక పబ్లికుప్రాసిక్యూటరులుగ నియమింపబడిన వారురుల ఏన్నికలకుందు అధ్యక్షులుగనుండవచ్చులు. కావున కాసనసభ్యులను పబ్లికుప్రాసిక్యూటరులుగ నియమించుటవల్ల నష్టముండునను వాదమును అంగీకరింపజాలను.

కొంత చక్కచరిగిన పిమ్మట ప్రభాకరతంపనగారు తీర్మానమును ఉపసంహరించుకొనిరి.

నిమ్మజాతులకు ప్రత్యేక నియోజకవర్గములు

ఎన్నికల ఖర్చులకై ప్రత్యేకింపబడిన పదివేల రూపాయలలో నూరురూపాయలు తగ్గింపవలయునని సత్తయూర్తిగారు రుపపాదించుచు ఇట్లు చెప్పిరి:—

నిమ్మజాతులకు ప్రత్యేక నియోజకవర్గముల సేర్పరుచుటకై ప్రభుత్వమువారు ఏర్పాటులు చేయవలయునని కోరుచు నేనీ ఉపపాదనము గావించితిని. ప్రస్తుతము నిమ్మజాతుల ప్రతినిధులను ప్రభుత్వమువారు నియమించుచున్నారు. వీరయ్యగారు నిమ్మజాతుల అభివృద్ధికొరకు ఎంత క్రమపువ్వుకొని పని చేయుచున్నది మన మెల్లరిము చూచుచున్నాము. ప్రభుత్వ నియమావళునకాక ప్రజామోడము బడిసి వీరికాసనసభసభ్యులైన వీరికిగను అధికమగు నేవచేసియుండెదవారు. కావున రాజోవు ఎన్నికలలోవుగ ఈ ఏర్పాటులను ప్రభుత్వమువారు చేయుదురని నమ్ముచున్నాను.

ఆర్. శ్రీనివాసను, వీరయ్యగారు తీర్మానమును ఆక్షేపించుచు ప్రత్యేక నియోజకవర్గము లేర్పడిన నిమ్మజాతులలో ధనసంతులనమాత్రమే కాసనసభ్యులుగ ఎన్నుకొనుటకు అవకాశముండుననియు, నిమ్మజాతులకు నిజమగు ప్రాతినిధ్య ముండజాలదనియు, ఉన్నత జాతుల వారు తమకీష్టము వచ్చిన వారిని అధ్యక్షుని గలిపి వారు గెలుచునట్లు చేయులరనియు ఎద్దువుండు భాధ కాకేమీ తెలియగలదనియు చెప్పిరి.

ప్రభుత్వసభ్యుడు ఉపపాదనముపై మాట్లాడుచు ఇట్లు చెప్పిరి:—రాష్ట్రమునందంతయు నిమ్మజాతులకు నియోజకవర్గముల సేర్పరుచుట అసాధ్యము. చెన్నపురియందు మాత్రము నిమ్మజాతులకు ప్రత్యేక నియోజకవర్గము సేర్పరచ ప్రభుత్వము వారుజ్ఞేయించుచున్నారు. చురువుకొనినవారు కొంతధనమున్న వారు వోటులకుగ నుండెదరు. వీరు ఎన్నుకొనిన ప్రతినిధిమే గవర్నరుగారికి వంపబడును. అంతకు నిమ్మజాతుల ప్రతినిధులందరకు ఎన్నుకొనుటకు ఏర్పాటులు చేయుట దుష్టరము.

అప్పదస్వామి ఉపపాదనముపై తీర్మానముపై మాట్లాడుచు హిందూసంఘమునకు చెంది నిమ్మజాతులకుకూడ యున్నపని యొక్కైప్రపులలో వీరువారు ఆకేకులున్నారనియు, వారి విషయమై వోటర్ల అర్హతలను తగ్గించుట ఉచితమనిరి.

ప్రస్తుతమున్న నియోజకవర్గముల వోటరు అర్హతలు జాయింట్మిటీవారిచే నిర్ణయంప బడెననియు, వీలను మార్పుటకు ప్రభుత్వమువారికి అధికారములేదని ప్రభుత్వసభ్యుడు చెప్పెను.

కొంత చక్కచరిగిన పిమ్మట తీర్మాన ముపసంహరించు ననిబడెను. దీనిమాదు చర్చకై ప్రత్యేకింపబడిన 25 గంటలు ముగిసినందున దీనిమాదు మొత్తము వోటును పెట్టబడెను. దీనిమాదు ఆమోదింపబడెను.

10 వ దినము

సెక్రటేరియము ఖర్చులు

సెక్రటేరియము ఖర్చు 18 లక్షలు 87 వేల రూపాయల గ్రాంటును గాని గ్రాహముగాను కొరె.

ఎక్జిక్యూటివు కాన్సిలు ఎన్నియమంటు ఖర్చులకై ప్రత్యేకింపబడిన 16:00 రూపాయలలో 8100 రూపాయలు తగ్గింపవలయునని సత్తయూర్తిగా రుపపాదించుచు ఎక్జిక్యూటివు కాన్సిలు సభ్యుల సంఖ్య నాలుగునుండి రెంటికి తగ్గింపవలయునను ఉద్దేశముతో ఈతీర్మానము తేబడెనని చెప్పిరి.

8100 రూపాయలు తగ్గింపబడిన గవర్నరుగారు కొంత మంది గుమాస్తాలను తీసివేయవలసినవచ్చుననియు, ఉపపాదకుని ఉద్దేశము నెరవేరుటకు ఏదో స్వల్పము త్రమును తగ్గింప నుపపాదించుట ఉచితమని లామెంబరుగారు సలహా ఇచ్చిరి.

సత్తయూర్తిగారు ఈసలహాను అంగీకరించి ఈమొత్తము నందు 1 రూపాయని తగ్గింపవలయునని ఉపపాదించుచు ఇట్లు చెప్పిరి:—

పూర్వము గవర్నరుగారు ఇచ్చుచు సభ్యులతో ప్రభుత్వము నిర్వహించుచుండిరి. గవర్నరుగారు కొన్నికాఖలను పరిపాలించుచు కాసన సభాధ్యక్షులు గ నుండిరి. ఇరువురు సభ్యులు మిగిలిన పనులన్నిటిని చేయుచుండిరి. ప్రస్తుతము గవర్నరుగారి కెట్టిపనిలేదు. 4 రు కాన్సిలరులు మువ్వురుమంత్రిలు యున్నారు. కాసనసభకు ఆధ్యక్షులు ప్రత్యేకముగనున్నారు. వీరుకాక మంత్రిలుచేయవలసిన కష్టమైన పనులయందు కాన్సిలుకార్యకర్తలుగ నున్నారు. ఇంతఅల్పహాసమెందుకో తెలియవచ్చును. ఇంతయందకి పనియున్నదా అని సంబోధించవలసియున్నది. కావున ఎక్జిక్యూటివు కాన్సిలుసభ్యులసంఖ్యనుతగ్గించుట యుచితము. ఎక్జిక్యూటివు కాన్సిలునందు నలుగురు సభ్యులందుటచే సాంఘికప్రాతినిధ్యము అచ్చటగూడ యుండవలయునను పట్టునలకు అవకాశములేర్పడుచున్నది. ఉన్నతోద్యోగముల విషయములందు గవర్నరుపదవి వెనుక ముఖ్యమం పదవి విషయమునందుమాడ అసహ్య మగు ఉద్యోగవాంఛను సంఘములవారు ప్రబటింతుట హేయముగ నున్నది. నాన్య క్షితిప్రాధాన్యమేగునన ఏక్జిక్యూటివు కాన్సిలు ప్రజాప్రాధాన్యమునకు ధ్యుంధుగనుండవంతకాలము ఆ ఉద్యోగము నందు తేల్లవారున్ను ఒకచేసెల్ల వారున్ను ఒకచే. ఎక్జిక్యూటివు కాన్సిలునందు మువ్వురుసభ్యు లుండలయునని ఈకాసనసభ యందే ఒక తీర్మానమును ఆమోదించెదరని నమ్ముచున్నాను.

వెంకట రమణయ్యగారు తీర్మానమును బలపరచుచు ఎక్జిక్యూటివు కాన్సిలునందు మువ్వురు సభ్యులున్నచాలవనియు, అంగ్లెయోద్యోగికి ఒక స్థానము భారతయోద్యోగికి యొక స్థానము, భారతీయ అధికారి సభ్యునికి మరేయొక స్థానము ప్రత్యేకింపుట ఉచితమనియు చెప్పిరి.

సెల్లాడిగారు తీర్మానమును బలపరచుచు ఈపరిపాలనా విధానమునందు ఉన్నతోద్యోగుల సంఖ్యవారికి అగు ఖర్చు వివరితముగ నున్నదనియు, దేశమునందు ప్రజలు పలుకాధల ననుభవించుచుండుట ఈవిధమున అనవసరముగ ధనమును వ్యయపరచుట ప్రారముగ న్నదనియు చెప్పిరి.

కృష్ణనాయుడుగారు తీర్మానమును బలపరచుచు మువ్వురుసభ్యులుండవలయుననియు, ఇరువురు భారతీయులు ఒక అంగ్లమును సభ్యులుగ నుండవలయుననియు చెప్పిరి.

గా. నాపుగారు తీర్మానమును ఆక్షేపించుచు ప్రభుత్వ సభ్యులకు పనిలేదని చెప్పుట ఉచితము కాదనియు, సంపూర్ణములకు పూర్వము అంతరము కాను ఎక్జిక్యూటివు కాన్సిలు సభ్యుడుగనుండెననియు, ముందున్న ఇప్పుడే పని అధికముగనున్నదని తన అనుభవమై చెప్పుమందెనని ఒకటిందిరి.

గా. గ్రాహంగారు తీర్మానమును ఆక్షేపించుచు ప్రభుత్వసభ్యులకు పని చేయించుగనున్నదనియు, ఈ విషయము నిర్ణయించువారు రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమువారు కారనియు, ఈ తీర్మానముపై చర్చ ఇండియా మంత్రి తెలిపి వారి ఉత్తరవులను పొందవలసియుండుననియు చెప్పిరి.

కృష్ణారావుగారు తీర్మానమును బలపరచుచు కాసనసభ వారు రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యమును కోరుచున్నారనియు, ఈ ఉద్దేశము నెరవేరుటకు ఎక్జిక్యూటివు కాన్సిలరుల సంఖ్యను తగ్గించుట అవసరమనియు చెప్పిరి.

తీర్మానముపై చర్చ ముగియక పూర్వదే కాసనసభ్యులు ఫలహరములకు లేచిరి.

భారత శాసనసభ

ఉప్పుపన్నును తిరిగి రు 1-4-0 కు హెచ్చించుట

బ్లాక్టుగారి తీర్మాన మంగీకరింపబడెను. ఆంధ్రప్రదేశ్ 70 మంది; ప్రతికూలురు 50 మంది

శ్రీ శ్రీశేషులగు మార్క్వెస్ కర్జన్ ప్రశంస

మొత్తము తీర్మానమును రివైజు చేయుట అంగీకరింపబడలేదు. ఇండియా ప్రభుత్వమునకు రాష్ట్రములకును గల ఆర్థిక సంబంధమును చక్కచెట్టుటకు నిష్పక్షపాతముగా నుండు మరియొక సంస్థ ఉండవలెనని సర్ చతుర్లాలా పెటేల్ వాదించుటకు పెట్టిన సవరణ ఓడిపోయెను.

ధీర్జి, మార్చి 21:—ప్రేటుకాన్సిలువారు సవరణజేసిన విధమున ఆర్థికచట్టమును విచారించుటకు శేషులగు మార్క్వెస్ కా సవరణ సమావేశమయ్యెను. పారిశ్రామిక శాఖ ఎ. జి. గ్లాసరు ము కాసనిర్వాహకాఖ మిష్ట్రీ గారును ప్రమాణములు జేసి సభ్యులైరి.

శ్రీ శ్రీశేషులగు మార్క్వెస్ కర్జన్ ప్రశంస

మార్క్వెస్ కర్జన్ గారి మరణమును గూర్చి మిక్కిలి జాలిగా సభానాయకుడగు సర్ ఆల్బెర్ట్ డెవిడ్ మద్దతుగా రిట్లు చెప్పిరి:—మార్క్వెస్ కర్జన్ గారికి జబ్బుగా నున్నదని మనము కొద్దిరోజులందుండి వినుచున్నాము. నిన్నుచనిపోయినది వచ్చిన వార్త అందరికిని కలిగించియున్నది. ప్రభుత్వమువారు ఆవార్తను మిక్కిలి జాలితో అందుకొనిరి. ప్రాచ్యదేశము లన్నిటిలోను యాదీచారకరమగు వార్తనుగరించి చెప్పుకొనని వారందరు. కాని యాదేశములో కై ప్రాయంగా పెట్టబడినములు వని చేసి యుండుట చే యా దేశమున ఆయనను గురించి యెక్కువగా తలచురు. ఆయన వై ప్రాయ మానుకొని దాతాపు యరవై సంవత్సరము లైనది. ఆయనతో పనిచేసినవారు ఆయన నెఱిగినవారు అంత కంతకు తగ్గిపోవుచున్నారు. కాని ఆయన నామము మాత్రము చిరస్థాయిగా నిలిచియుండును. హిందూదేశమున ధీర్జియును ఆయనచేసిన పని చాలుచున్నవి. హిందూదేశము నీవిధముగా తయారుచేయుట కాకడే కారకుడై యున్నాడు. ఆయన శ్రీ రీతి కారణ విద్యాకాన్సిటియేకారు. ఒక్క హిందూదేశములో వై ప్రాయగా పనిచేయుటయేగాక పెక్కు సంవత్సరములు ఆంగ్లేయ ప్రభుత్వమున ఉన్నతోద్యోగములలో మిక్కిలి శ్రేష్ఠగా పనిచేసియున్నాడు. అమహానభావుని చరిత్రనుగరించి చెప్పుటకు నేనుచాలను. దానిని చరిత్రకారులే తెప్పరిచి యున్నారు. ఏలయన ఆయన ప్రతినిధియమునను పనిజేయుట డుటచే ఆయన చరిత్ర వ్రాయుటయే ఆకాలపు చరిత్రవ్రాయుట యగును. అమృతమభావు డప్రమిండుట లోకమంతయు ఆప్రమింపింట్లుగా నున్నది. ఆతని ప్రభుత్వ క్రిష్టలు మేధాశక్తివల్లను సామ్రాజ్యములోని మహానభావులలో నొకడుగా ఆతడెంచబడుచున్నాడు.

ఈమాటల నన్నిటిని సార్వభౌముని ప్రభుత్వమునకును కర్జన్ గారి బంధువులకును అందజేతునని ఆధ్యక్షుడు చెప్పెను.

ఉప్పుపన్నును హెచ్చించుటను గూర్చి చర్చించుట

ఆర్థికసభ్యుని యుపన్యాసము
మొదలు రు 1-4-0 కు హెచ్చించిన ప్రేటుకాన్సిలువారి సవరణను విచారింపుడని సర్ బాసిల్ బ్లాక్టుగారు ప్రతిపాదించిరి. సభవారు రూపాయకు ఓటుచేసినప్పుడే ఆర్థికవిషయములను మరియొకవారు విచారించుటకు అవకాశమియవలెనని తలంచబడినది. ఇది చాలస్వల్పవిషయము. ఉప్పుపన్నును ఒకరూపాయకు తగ్గించినయెడల రివిన్యూలో 90 లక్షలు నష్టమువచ్చును. ప్రతిసంవత్సరమును 125 లక్షలు నష్టము వచ్చును. ఉప్పుపన్నును తగ్గించినయెడల కలుగుఫలిత మేమనగా ప్రతిసంవత్సరమునవచ్చే సర్వసులో 206 లక్షలను ప్రతిసంవత్సరమును రానిస్సర్వసులో 91 లక్షలును తగ్గిపోవును. రాష్ట్రీయకప్పుములకొరకై వేరుగా నుంచబడిన మొత్తములో మేమూత్రమును తగ్గిపోగాడదని స్వరాజ్యపక్ష నాయకుడు చెప్పుచున్నాడు. కాని ఉప్పుపన్నును తగ్గించినట్లయిన రాష్ట్రీయకప్పుములు తప్పక తగ్గిపోవును. కావున సభవారు బాగా ఆలోచించి బాధ్యతను తెలుసుకొని యెదోయొకటి నిర్ధారణ జేసుకొనవలెను. ఇది తెదరింపుగాదు. తప్పక జరిగేజీ అంత. తక్కువలన తేలుచున్నయెన్నది. పన్నును హెచ్చించుట చీదచారికిని పన్నులు చెల్లించవారికినిగూడ లాభకరము. ఏలయన కప్పుములలో రాష్ట్రీయల సహాయము జరుగుటవలన

విద్యావ్యాప్తి పెక్కువజేయుటకును గ్రామ పారిశుధ్యము పెక్కువజేయుటకును విలువను అని చెప్పెను.

మోతీలాలుగారు అడ్డగించుట

ప్రేటుకాన్సిలు వాక్కు చేయుదురని మనకు తెలియనే తెలుసును. ఈసభలో ఉప్పుపన్ను రూపాయకు తగ్గింపబడినప్పుడు రాష్ట్రీయకప్పుముల సహాయము తగ్గింపబడకపోయినది. ఒత్తిచేయక పోయినట్లయిన మనము సరియైన స్వరాజ్యవాదులము కామని స్వరాజ్యవాదులు తలచిరి. ప్రభుత్వమువారు రెండుపనులు చేయిదురని వారు తలచిరి. లీక్ మిషను ఫిఫార సులనములలో పెట్టుటకై 1 కోటి రూపాయలకు వైగా కనుగొనగలిగిన ప్రభుత్వమువారు వారికిష్టమున్నయెడల మిలిటరీపిర్కలను తగ్గించి మరియొకకోటిని సులభముగానే సమకూర్చవచ్చును. ఏదోయొకటి నిర్ధారణ జేసుకొనవలసినది ప్రభుత్వము వారుగాని ఆధికారేతరులుకారు అని చెప్పుచు పండిత మోతీలాలు గారడ్డగించిరి.

మన్యుగం చెట్టిగారు

ఉప్పుపన్నును రూపాయకు తగ్గించుటలో పాల్గొనిన మన్యుగంచెట్టిగారు (స్వతంత్రవాది) ప్రభుత్వమువానిది దిక్కులు పెట్టవలెనను నుద్దేశ్యముతో ఆట్లుచేయుటవలెనని ఇట్లు ప్రారంభించిరి:—ప్రతిభక్తియు ఏంతవీధివాడైనను ప్రభుత్వప్రతిపక్షకొంతవన్నును కాని మనుష్యులకు చెల్లించవలెను. మన్యుగంసరమైన వస్తువులమీద పన్ను విధించినట్లయిన ఆ వస్తువును తక్కువగా నుపయోగింతురు. ఉప్పుపన్ను అంతకంటే తగ్గించుటకు విలువని విధముగానుండవలెను. కర్మరంత యుండవలెననిర్ధా

రణ చేయు బాధ్యత నీ కుండ పన్నులవిషయమున మనము బాధ్యతవహించవలెనని ఆర్థికసభ్యుడు చెప్పుచున్నాడు. అట్టి బాధ్యతను నేను వహించజాలను. ప్రజాభిప్రాయము ఉప్పుపన్ను తగ్గరలెననియున్నది. నా నియోజకవర్గములవారు ప్రభుత్వము వారు రాష్ట్రీయకప్పుములను తగ్గింపవలసినదని కోరుచున్నారు. కిందటి భారతశాసనసభలోనున్న హైందవరాజకీయవేత్తలందరును తమకులేని బాధ్యతను వహించి కిందటిసారి ఉప్పుపన్నును హెచ్చించియున్నారు. అట్టివారందరును ప్రభుత్వమునకు నేజేసినదానిలో సకము శ్రద్ధతోనయిన దేశసేవజేసినట్లయిన యిట్టికొంతకాకపోవుదుముగదా యనుమాట జ్ఞాపకమువచ్చునట్లుగా ఎన్నికలలో అనభవించినారు. సర్ బాసిల్ బ్లాక్టు గారు మనమిదికి ప్రోత్సాహము బాధ్యత నిష్ఠుడు మనమువహించినట్లయిన యింకెంత యాసభనునడువ వలసివచ్చునో నాకు తెలియవున్నది. (హర్షము) రాష్ట్రీయకప్పుముల నో ఉప్పుపన్నునో యేది కావలయు నో తెల్పుకొనమని బాధ్యతను మనమిచ్చెట్టి ఆర్థికసభ్యుడు చాలఅన్యాయముజేయుచున్నాడు. ఇట్టిబాధ్యతను నేను వహించజాలను అని చెప్పిరి.

బొంబాయి గవర్నరు సంచారము

డెల్లి, మార్చి 22:—బొంబాయి గవర్నరు పత్నియగు విల్మనుదొంగిరిపోగాగు, ఆంతరంగిక కార్యదర్శి కెర్రుగారు, వైనిక కార్యదర్శి యేజువమ్మగారు బొంబాయినుండి బయలుదేరిరి. (ఆ. ప్రె.)

బొంబాయి, మార్చి 23:—పిల్లనుదంపతులు మహాబలేశ్వరములోని ప్రభుత్వమందిరమున కాదివారము జేరిరి. (ఆ. ప్రె.)

ఒకేమాత్రతో వీర్యవృద్ధి వివిధ బండ్ల ఒకేగంటకేగుణము.

పరుండుటకు 1 గంట ముందుగా 1 మాత్ర తీసికొనిన అద్భుతముగా వెంటనే గుణమిచ్చును. 3 దినములలో మూత్రముతో కలిసిగాని స్వప్న మందుగాని ఏవిధముగానైనను పోయెడి శుక్లస్పృమును తక్షణం నిలుపును. సెగరోగమువల్ల నేమి మరియే దురభ్యాసములవల్ల నేమి నీరైపోయినవీర్యమును గట్టిపఱచి జన్మేంద్రియ దౌర్బల్యమును పోగొట్టి సంసారసుఖ మనుభవింపజేయును. మధ్యనపుంసకులకును ముసలివారికిని నవయావనము సూతనశక్తి ఉత్సాహము బలము నొసగుటయందు మిక్కిలి పేరు పొందినది. 10 దినములలో తప్పక ఇంద్రియనష్టవ్యాధిని అత్యాశ్చర్యముగా రూపుమాపును. ముదిమిని పోదోలి యావనమును కాపాడి పుంస్త్ర్యమును హెచ్చించును. అనేకమంది విద్యార్థుల నీ భయంకర వ్యాధినుండి కాపాడిన సిద్ధాపథము. పరీక్షకునిలిచినది. 16 సం॥ లోబడిన బాలికల కుసుమవ్యాధులకు వాడవచ్చును. జాబులు రహస్యముగా నుంతుము. 20 మాత్రల సీసా 3-0-0 తపాలాచార్జి 0-6-0. అమృతత్వా కరము:— 40. బండరువీధి, మద్రాసు.

- సర్టిఫికేటు
1. శ్రీయుత, జె. వి. చాన్ గుప్తగారు చిత్రకాల చిట్టగాంగనుండి మందునవాడి యిటుల వ్రాయుచున్నారు:— 3 రోజులక్రితము వందనముతో మీ 'వీర్యబంధు' మాత్ర లందకొంటిని. నేను 3 రోజులనుంచి నేవించుచు వాటిని ప్రేమించుచున్నాను. అది మిక్కిలి శ్రేష్ఠకారి. ఈమాత్రలు తప్పకుండా జన్మేంద్రియ సంబంధమైన దుర్బలత్వమును కుదుర్చునని నమ్ముచున్నాను. దయచేసి తిరుగుబాటలో 3 సీసాలమును వి. పి. గా పంపగోరుచున్నాను.
 2. వేతంచెర్ల ఆస్తింట్లు నేమనుమాన్తరగు శ్రీ పి. శ్రీరాములుగా రిటుల వ్రాయుచున్నారు:—మీ 'వీర్యబంధు' అను ఔషధము కొంత నేవించితిని. అయ్యది తాత్కాలికముగా సౌఖ్యాభిలాషను కలుగజేయు యితరఔషధములంటిది కాగాని నా స్వాస్థ్యభవములో తెలిసికొంటిని. దేహమునకుబలము, ఆరోగ్యము నిచ్చి సూతనయావన మంతరింపజేయుగలదని నాయూహ. నామిత్రులు కొందరుగూడ నేవించవలయునని కోరుచున్నారు. త్వరలో ఆర్డరుపంపగలను.

లోకామయహార కస్తూరి మాత్రలు విజ్ఞాపన

మహాభాగా, 25 సం॥ లనుండి నేను లోకసేవ చేయుచుండునంగతి తమకు తెలిసియుండవచ్చు మే ప్రతి సం॥ రము లక్షలకొలది కుటుంబములు నన్ను చాలా ప్రీతితో ఆదరించుచున్నారు. ఇండియావారుమాత్రలను గాక బర్మా, సిరియా, మలయా, ఫిజిలాండు, ఇంగ్లాండు మొదలగు విదేశములందును వారుగూడ నాతో స్నేహము చేసియున్నారు. సాధారణముగా వైద్యులందరును నన్ను ఆశరించుచున్నారు. సమయము వచ్చి నప్పుడు నన్ను మరచుటలేదు. నాపేరు (లోకామయహార కస్తూరిమాత్రలు) చంటిపిల్లలు, భారతీయులు, పడుచు వారు, ముసలివారు, వారు పీడనసేల సమస్త మానవజాతియు నన్ను ప్రేమించుచున్నారు. సమస్తతీతులు, సకలజ్వరములు, మాందము, శిథిలావస్థ, ప్రకలకాక్షుడు, ఆకలిలేకుండుట, మలబద్ధము, జీర్ణించిన ధేదులు, కడుపునొప్పి, జలుబు, దగ్గు (క్యాసకోసము, పల్లనోప్పి, నడుమునొప్పి, ఇన్ ఫ్లుఎంజా, ప్లేగుజ్వరములు మొదలగు వ్యాధులకు, ఇతరవ్యాధులకు అనుపాపత్రికలోనున్న ప్రకారము వాడిన తప్పక గుణమగును. నలు దిక్కులనుండి నన్ను నుతించిపంపిన యోగ్యతాపత్రికలు వేనకువేలు గలవు. ఒకదఫా నాతో స్నేహముచేసిన వారు మరెప్పుడు నన్ను మరచరు.

800 మాత్రలుగల బుడ్డి 1 కి ధర 0.4-0. పోస్టుఖర్చు వేరు 6 బుడ్లు వెల పోస్టుఖర్చుతో రు 1.8-0 12 బుడ్లు రు 2.18-0. 25 బుడ్లు రు 5.0-0. కావలసినవారు ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయుడు.
ఆయుర్వేద వైద్యపాశ్యపు వెంకటాచల పండితులు, శ్రీ సీతారాఘవ వైద్యశాల, మైసూరు.

రక్తాక్షి సంరం ఫాల్గుణమాస బహుళ ౧౪, సోమవారము

గ గ న సు మ ము

[కాళూరి వెంకటరామారావుగారు]

సంజ కెంజాయ నల్లడల్ చల్లునపుడు
అందమైన వసంతసాయంతమున

అకళిందిజాతీర విహారి నగుచు

విపులమైతనల్ని నే విశ్రమించి

నీ ప్రణయమూర్తి మదిని ధ్యానించుకొనుచు

శీతలతుషారయుతవాయు సేచనమున

కన్నులరమోడ్చి నిదురసుఖంబు గాంచి

నళిననేత్రో! నిను గూర్చి కలనుగంటి.

“సారథము నిను మల్లెకుంజమ్మునందు
పచ్చపచ్చి క మేల్పట్టుపరుపుపైని [యట్టి
సుమములను హరిముగఁ గూర్చు చున్న
నీమధురమూర్తి గంటి నో నీరజాక్షి!
కాంచినంత నె రెక్కలు కలిగినటుల
చెలియ! నీ సన్నిధానము చేరినాను.
నన్ను గని నంతనే చిటునవ్వునుండ
రాననమునందు దివ్య తేజాన వెలుగ
హస్తముననున్న యాపుష్పహరి మల్లె
నామెడకు వైచి చూచుచుండఁగనె వింత
వింత రెక్కల నంబరవీధి నంటి
ఎగిరిపోయితి వొక్కము ద్విడకమున్నె.

* * * *

నిను గవ్వఁగలించు నానఁ జాంచినకరమ్ము
లట్ల యెటుసాచిన్నాడనో యల్లయుండ
నీదులావళ్యమూర్తి గాంచెడినుద్వప్తు
లట్ల వినువీధి నీమూర్తి నంటియుండ
నెంతనే పట్టులంటినో యెటుగలేక
పోతపోసినబామ్మ నై పోయినాను

* * * *

గను విషాదాంధకారమగ్నునిగఁ జేసి
కలికిపడు త్రపంక్తిలోఁ గలిసిపోయి
మినుకుమినుకనుకనుసం జ్ఞమింటి దెనకు
ప్రియముమై నన్న రమ్మని పిలిచినావు
అంత నిశీఘ్రగతిఁ జేరు నానతోడ
చూపిరిబిగించియెగిరితి నొక్కపట్టు”

అపుడె జాగ్రదవస్థఁ న న్నాపరింపఁ
బూన్చి చెడి నేలపై బడి పోయినాను
సారథము నిను మల్లెకుంజమ్ము లేదు;
అచట హృదయేశ్వరిమూర్తియనలె లేదు
రముః యొసంగినపుష్పహారమును లేదు;
అంతయు గగనసుమప్రాయమయ్యె నకట!

కా పు పా ట

[తుమ్మల సీతారామమూర్తి చౌదరిగారు]

మెత్తగానేడుక్కిదున్నిన

మెట్టచేలకు వర్షమిచ్చియు

విత్తుటకువీల్చెయుమోసామి|| శ్రీరామచంద్రవిత్తు||

కటపుదీరగ నెరవుగట్టితి

పురుగుబూచుల నంటనీయక

వరిగచేలను బెంచుమోసామి|| శ్రీరా|| వరిగ||

చక్కగామొలకె త్తినట్టి

మొక్కజొన్నచేను పండి

దక్కునట్లుజేయుమోసామి|| శ్రీరా|| దక్కు||

బత్తితోసీసేవజేసెద

బట్టకటపుదీరునట్లు

ప్రత్తిపంటను బెంచుమోసామి|| శ్రీరా|| ప్రత్తి||

పొంకమైనపొగాకుపండెడు

లంకచేనుసేటగలుపకు

నంకటంబులబాపు దొరవుగదా|| శ్రీరామ|| నంక||

కుంటచేలకు బుట్టిచొప్పున

గునుమచేలకు పంటనిచ్చి

జంటబాయక నంటియుండగదే|| శ్రీరా|| జంట||

క్రొత్తగానేగుత్తగొన్న

కొండుభొట్లుగారిమాన్యము

నత్తుగాబండించుమోసామి|| శ్రీరా|| నత్తు||

వాడపల్లిసంతోగో మా

వాడుగొన్నచూడిపెయ్యకు

గోడదూడ నొసంగరాసామి|| శ్రీరా|| కోడ||

పాలుపెరుగు లోటులేక

పాడిపెంపు జేయుమయ్య

పాలపొంగలి నీకుజేయింతు|| శ్రీరా|| పాల

ఇల్లువాకిలి దల్లిదండ్రు,

బిల్లకాయల నెల్లవేళల

జల్లగారీంచుమోసామి|| శ్రీరా|| చల్ల

పండినట్టిపంటలెల్లను

పన్నుద్రవ్యమునుగలిపెడి

గంజకజైర లేమిరానీకు|| శ్రీరామ|| గండ||

మండువేనవిదంవానల,

రెండునెండుగ నెంచిపొలమున

బంకచాకిరిజేయువాడనురా|| శ్రీరా|| బండ||

కులముగూడునునీతినికరము,

గలుగుతావువియ్యమందెడు

ఫలముమాకునెనంగుమా సామి|| శ్రీరా|| ఫల||

ఆయురారోగ్యంబు లొసగియు

సంతులేని భాగ్యమొసగియు

హాయిలోమము ముంచరాసామి|| శ్రీ|| హాయి||

జపతపంబుల గోడుతెలియదు

విపులధర్మము లేనెటుంగను

యెప్పుడునీపాటలను బాడెదరా|| శ్రీరా|| యెపు||

చిట్టచివరకు నెట్లుసేతువా

చెప్పచుంటినిముందుగానే

పుట్టిగట్టి పట్టమోవలెరా|| శ్రీరా|| పుట్టి||

నా ర థ ము

[పెనుమర్తి వెంకటరత్నముగారు, యువకవిమండలి

నారథంబును నీభవనంబుకడకుఁ

బోవవలెనంచు సారథి పూనినాడు

భళిర! యాబాట హరితశాద్యలవరిత

రామణీయకనునకు జీవామృతంబు

అమృతవాఃపూర కమలాకరములుకలవు

పరిణతఫలాత్త మాకంద తరులుకలవు

ఆపథంబు, సెబాసు! సోయగములిల్లు

హయములూరక యటునిటు కరుగునచట,

సారిధియు నెంతపూనిన సాగిరావు

సరణిఁ దప్పచు నావాజి నముదయంబు,

బాటకడ్డంబుగా మహాంభఃప్రవాహ

మతులగంభీర ఝరిణియొండచటఁగలదు.

దానిఁదరియింపలేక రథంబునుటక

వక్రగతిలాగె నాక్రూర వాజిచయము

ఆ గభీరాంబువాహిని యందుఁగూలి

అడుసులోఁజిక్కి నారథ మాహయములు.

సారథియుఁ జింతనాభావ మూరుచుండ

దాని వెలికివ్వబూనె బభంబునందుఁ

దిరిగియంచఁగ నీసాయ మరయుచుండె

నీవుపూనినరథము పునీభవించు.

గీ త క

[పి. రామచంద్రరావుగారు]

ఆమని! మధురపు ఆమని! వత్సర

స్వామి! ముదంబిడు చక్కని సమయము!

అలరులు విచ్చును ఆడుదురంతట

వలయాకృతిగా వనితలు నిలబడి,

చలి వంకినదు; నలుపురు గానము

కలకంఠంబుల, ఘనముగ వత్తులు,

కోయిలపాడురు కుహుహూ! కుహుహూ!

మధురవసంతపు మధుపానంబును

వృధులూనందము వెలయురు గృహముల

చిటుతగోజీయలును చెలరేగుచువడి

కెఱుచు దుముకుచు క్రీడించుచురహి

తమగానంబుల తమకముమీఱఁగ

నమరిచేవత్తులు, ననువుగ పాడును

కోకిలపాటకు కుహూహూ! కుహూహూ!

నిశిపాలముల ఘన, పరిమేళ మొలసెను

గజీకపూలు వడకంజము లంటును

ముకునలు లెంకలొ ముచ్చటలాడఁగ

ముదితలఁగలిసి ప్రమోదమునందుదు

రొకయెడ కాముకు లొప్పుగ వినబడు

సకలస్థలముల సరసపు గానము

కోయిలపాటకు గూరిచి నట్టిది

కుహుహూ! కుహుహూ! కుహుహూ! కుహుహూ!

పత్రికలు

ఆంధ్రవాఙ్మయభివృద్ధియందు వాని ప్రోద్బలము

ఉ. పో. ధౌ. త. ము

[కానుకొలను సీతారామదండ్ర అప్పారావుగారు]

నాగరికత చెందిన ప్రతిదేశమందును పత్రికల ప్రోద్బల మధికముగ నున్నది. రాజకీయ, మత ఆర్థిక సంఘ సారస్వత-వేయేల! మానవజీవితమునకు సంబంధించిన ప్రతివిషయమును పత్రికలలో చర్చింపఁబడును. అందుచే నాతీమాన్యుడయ్యు నకు పత్రిక లనుతముగ తోడ్పడుచున్నవనటలో సందియము లేదు. శ్రీ శ్రీ పదునెనిమిదవ శతాబ్దిలో ఆంగ్లదేశమున వక్త శిఖామణియగు బర్క్లె ఒకానొక సందర్భములో బ్రిటనును పరి పాలించునది పార్లమెంటు సభ కాదనియు, దేశమందలి వివిధ పత్రికాధిపతుల సమూహ మే యనియు వక్కాణించెను. అందు చేతనే పాశ్చాత్యదేశములలో పత్రిక లగ్రస్థానమును వహించి, శారీరపరిశ్రమచే జీవించు ప్రతికార్యకునిచేతను ఆదరింపబడుచు న్నువి. మన భారతీయులు పాశ్చాత్యుల ననుకరించి పత్రికా ప్రకటనలో పాండిత్యమును సంపాదించిరి. గత శతాబ్దిలో పత్రికాప్రకటన శ్రేష్ఠపదతయం దుండుటచే విద్యాధికులగు భార తీయులను సామాన్యభాష యైన ఆంగ్లముననే జరుగఁచుండెడిది. కాని 19 వ శతాబ్ది ముగియుటకుఁ బూర్వము పత్రికలు దేశమం దంతటను వ్యాపించుటచే కాని యుపయోగమును ప్రజలు గ్రహించి వానియావశ్యకతను వెల్లబెట్టిరి. అంత దేశమందలి వివిధభాషలలో పత్రికలు వెలువడ మొదలైనవి. మన ఆంధ్రమున పత్రికా ప్రచురణను ప్రారంభించినది శ్రీ శ్రీ కం. వీరేశలింగం గారని చెప్పవచ్చును. వారిమాఁగమునే త్రొక్కి కొ. వెంకట రత్నం కా. నాగేశ్వరరావు ము. కృష్ణరావుగారు మొదలైన వారు వారి విజ్ఞానసంపత్తిచేతను రచనాకాశలముచేతను ఆంధ్రమున పత్రికాప్రచురణ విరివిగ సాగించిరి. నేను తత్ప్రయత్న ఫలముగ ఆంధ్రదేశమున దైనికపత్రికలు, వారపత్రికలు, పక్షపత్రికలు, మాసపత్రికలు, కావలసినన్ని లేకపోయినన, శేర్మొగుటకు తగినన్ని వెలువడుచున్నవి. పత్రికాప్రచురణా సమర్థత మనలో పూర్తికలేదను సంశయ బిప్పుకొనక తప్పదు. కాని ఉద్యమము మాతనగుటచే అట్టి సమర్థత ముందు కలుగ వచ్చును. అట్టిపత్రిక లాంధ్రదేశమునకు అన్నివిధములను మహా పకారమును చేయుచున్నవి. కాని యీచిన్న వ్యాసమున అవి ఆంధ్ర వాఙ్మయమున కెట్టి యుపకృతిని చేసినది చెప్ప బడును.

విషయ ప్రామాఖ్యమునబట్టియు, పీఠునుబట్టియు దీనిని రెండు భాగములుగ వివరించెదను.

1. పూర్వవాఙ్మయప్రసరణ.

2. నూతన వాఙ్మయసృష్టి.

1. ఇప్పటివరకును మనకుగల వాఙ్మయము పూర్వ మొకప్పుడు ఉత్పన్నదశయందుండినను ఇటీవల రాజకీయ పరిణామములచే హెచ్చుతగ్గులు చెందినది. శ్రీ శ్రీ. 12 వ శతాబ్ది నాటికే - అనగా ప్రస్తుతము ప్రపంచ సారస్వతచరిత్రలో గౌరవ స్థానమును పొందియున్న యూరోపియను జాతులు విజ్ఞానపీఠాలై యున్న కాలములో - మన ఆంధ్రవాఙ్మయము గ్రంథపుష్టిచే విలసిల్లుచున్నది. పురాణకర్తలగు తిక్కనపోతనాదులును శేషలము 'వాడి నారాణి' అని చెప్పి వెంకట ఆంధ్రేశ్వరతాధార గల పిల్లలమరి పిసవీరన అల్లసాని పెద్దన రామరాజభూషణుడు మొదలగు ప్రబంధకావ్య కర్తలను ఆంధ్రభాషాసేవ నొనర్చి కవిత్వాప్రస్థిని లోకమునకు చాటుకొనిరి. కాని విజయనగరామాజ్యవిచ్ఛిత్తికి అనంతరము రాజభూషణ లేని హేతువుచే నీరముతేని నృత్యమువలె ఆంధ్రవాఙ్మయము కృశంపఁ దొడగెను. కడచిన శతాబ్దిలో విశేషశ్రమకోర్చి ప్రచురణ యందలి నష్టములను సరకు చేయక కొందరు క్రిమిపక్షముగను న్నుతాటాకు గ్రంథముల పరిశీలించి అచ్చొత్తించిరి. కాని అట్టి గ్రంథముల చదువుటగాని చదివి ఆనందింపుట గాని ప్రజలలో ఉత్సాహము లేకపోయెను. ప్రాచ్యులు అందులో భారతీయులు, కేటలు ఆఫ్ఘాన్మిక్ ప్రవృత్తి కలవారని ప్రతీతి యున్నచే మనవాడు భారత భాగవతాది పురాణములను నైదిక గ్రంథములకు బదిలెడితాడు. కారణము ఇది అని చెప్పటకు పీలు కలుకాని, బహుశః రెండువిధములై యుండువచ్చునని తోచుచున్నది. బహుశః ప్రజలలో ప్రాథమికవిద్య లేకపోవుట, రెండు కొద్ది పాఠ విద్యార్థులై నను సమీపించుటకు నెరువట్లు మన కావ్యాప్రబంధాదిగ్రంథములు కఠినతైలిని వ్రాయఁబడుట. కాని

ఇట్టి లోటులను పత్రికలు చాలవఱకు తీర్చిన వఱకు సత్యము. కావ్య మనన ఎట్టిదో తెలియని ప్రజలకు చావిస్వరూపమును నిరూపించి మనుచరిత్ర వసుచరిత్ర, శృంగారనైషధము మొదలగు గ్రంథరాజములపై విచారణల ప్రకటించిన దీపపత్రికలే. అట్టి విమర్శలలో కథాచతుర్మత్యుని పాత్రపోషణాసమర్థతను, పల్లవల అనుకూలతను రసపుష్టిని, కవియొక్క భావప్రద ర్పనా నైపుణ్యమును, రచనాకాశలమును, భాషాసౌష్ఠ్యమును మొదలగు కవితాకళకు సంబంధించిన గుణములను విపులముగ నులభింపజేసి అట్టి గ్రంథములకు ప్రజల ఆదరమునకు పాత్రములుగజేసిన దీపపత్రికలే. నిర్ణయము తోచెడి శిల్పప్రదేశము నుండి శీతలజలము ఎడారి భూములపై ప్రవహించి ఫలవంతము లుగ జేయునట్లే తైలికఠినముగ గాన్పించినను పట్టిపోయిన ఆంధ్ర వ్యాసమును రసవంతముగచేయు శక్తి మన పూర్వగ్రంథములందు కలదని యీవిమర్శనలు చాటినవి. అటుల గ్రంథప్రాశస్త్యమును ప్రజలకు జాటుచు వానిని పఠించుటయందు కలుగు ఉపయోగమును తెలియజెప్పుచు, ఆవలోకనమాత్రాన భీతి చెందెడి వారికి వానియందు ప్రేమను గూర్చెడి నేటిపత్రికలు, 2, 3 వందల యేండ్లనుండియు మూలబడియున్న వాఙ్మయమును పునరుద్ధరించుచు దానికి నూతన జీవమును పోయుచున్నవనిన తప్పేమి యున్నది?

2. అటుల వెనుకటి గ్రంథముల ఉత్పన్నతన ప్రజలకు తెలియజెప్పుటయేగాక పత్రికలు నూతన వాఙ్మయసృష్టికిని తోడ్పడుచున్నవి. ఆంధ్రు లిదినరకు యెరిగియుండినను నేకవిధములగు క్రొత్తకపు వాఙ్మయము బయలుదేరుచున్నది పూర్వమునుండియు ఆచరణలో నున్నవివాద గ్రాత్రమార్గముల త్రొక్కుచున్నది. అట్టివాని కన్నిటికిని పత్రికలే కరణ్య మొసగుచున్నవి.

బ్రిటిషు ప్రభుత్వముక్రింద విద్యావిధానము ఆంగ్లపద్ధతిని అనుకరించుటచే ఆంగ్లభాషను వాఙ్మయమును ఆంధ్రులనేకులు పఠించుట తలపించెను. అటుల పరస్పరవిరుద్ధంబులగు ఆంధ్ర ఆంగ్ల విజ్ఞానప్రవాహములు సంఘించుటచే మిశ్రమప్రవాహము వేరుదారిని ప్రవహించుటకు క్రొత్తసాధన పుట్టుట సహజము. ఈసృష్టివ్యాయము ననుసరించి వెనుక చెప్పినటుల క్రొత్తవాఙ్మయము పుట్టుటయేగాక మన మెరిగియున్న కవిత్వముకూడ నూతనస్వరూపములతో వెల్లివిరియుచున్నది. ఇటులగుబురుగ నఖముఖములను పెరుగుచున్న వాఙ్మయమును గ్రంథరూపమున ప్రచురించుట కష్టసాధ్యము. అదేమి కర్కషగాని ఎచ్చట చూచినను లక్ష్మీనరస్థులుకాకనోట నివాసముచేయునిచ్చుగింపఁకపులు ప్రపంచమున ఏదేశమున చూచినను తినుటకు సరిగ మాకుకొరకక తమ ప్రసన్నదేవతను ఏ కొద్దివెలకో విక్రయించి జీవనముచేయుచుండును. అట్టి గర్భదర్శియులగు కవులు పుస్తకముల ప్రచురింప సాహసించుట వెట్టి తనముగదా? అందుచే స్వయంప్రయత్నములనాని వారిక్రొత్త కవిత్వమును దేశమున ప్రచారములో నున్న పత్రికలలో చొప్పించిరి. పత్రికాధిపతులుగూడ నుద్యమమును మాతృప్రేమతో ఆదరించి దానిజయమునకు చేతనైనంతవరకు, అవసరమైన పట్ల కర్తలకు డబ్బునుకూడ ఇచ్చి, సహాయము చేయుచుండిరి. ఆంధ్రపత్రిక సారస్వతానుబంధమును, కృష్ణాపత్రిక రసమంజరిని, భారతి, కారద, సాహితీ మొదలగుమాసపత్రికలను గమనించిన యీనూతనవాఙ్మయసృష్టికి పత్రికలెట్లుత్సాహమునిచ్చుచున్నదియు, దేటలెల్ల మగను. ఈ నూతనవాఙ్మయ మేరీతుల వృద్ధిచెందుచున్నదియు సూక్ష్మముగ నూచించి యీవ్యాసమును ముగించెదను.

౧. గద్యరచన:— సరియగుకారణము నూహించుటకు శక్యముకాదు గాని, మనభూర్యులు గద్యరచన నెరుగుదురు. ప్రపంచ సారస్వత చరిత్రలో గద్యరచనకంటె పరస్పరచనయే పూర్వము. పల్లనవేసి సులభముగ విషయములను జ్ఞాపకముందు కొనుటకు గద్యకంటె పద్యమే పిలుగ నుండుటయే దీనికి కారణమని కొందరనిరి. మనకు 19 శతాబ్దికి పూర్వము ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్తువాద కోరించి ప్రచురించినగద్య జై మినిభారతము తిప్ప వెలుద్యవాఙ్మయము కాసరాదు. ఇంతయే! ప్రస్తుతమే కొందరు వచనమున వ్రాయఁగినవిషయములను, వాటిగల పద్యముల వ్రాయసాగుర్థ్యమును వెల్లబెచ్చుకొనుటకేసా, కష్టపడి పద్యములలో వ్రాయుచుండురు. సిద్ధాంతములనుతత్త్వములను పద్యముల వ్రాయట ముకరమా లేక సాంప్రదాయమా? మనపూర్వ్య లోకవేద చింతగద్యల శత్రుడైన వ్రాసినను, సామాన్యప్రజలు నోటబెట్టుటకర్హుడ నలవిగాని కఠినసమానములతో పదాదంబరమే ముఖ్యోద్దేశముగ పెట్టుకొని వ్రాసియుండిరి. ఇందులకు పురాణాదులలోని గద్యలేతార్కాణ

ఇట్టిగద్యలను రూపురూపి మాతనముగ నయమును నెలకొలుపదలవి ఆంగ్లఆంధ్ర, స. దులగు శ్రీ శ్రీ వీరేశలింగంపంతులు గారు ఎల్లరకును తెలియునటుల గ్రాంథిక భాషలో యులుల వ్రాయుచుండిరి. వారి ననుసరిం లలో వివిధవిషయములపై గద్యవ్యాసకలది కాలములోనే వ్రాయుటకును చదువు కరముగ వచన రచనను ఎల్లరునుఅర్థసింపవొడిగిరి వయ. 'వచనమైనను గద్య రచన మంచియభివృద్ధిని గాంచినది చి. పున సింహం, పా. లక్ష్మీనరసింహారావుగార్ల వచనవైఖరిని చూచిన విద్యయు జనింకమానదు. ఆంధ్రభాషలో భావముల వెల్లబెచ్చుకొనుటకు తగిన పదసంపద లేదని జెట్టి అభిప్రాయములఁ బడువాడందరును వీరిగ్రంథముల తప్పక చదివితీరవలెను. ఇట్టి చక్కనిగద్య పెరుగుటకు పత్రికలే కిడ్నాతేత్రము.

౨. విమర్శన:— మనపూర్వ్యులు గ్రంథరచన యెరుగర నుట తప్పు. వారికి సాంప్రదాయసిద్ధమైన ప మత్సభలలో గ్రంథవిమర్శన జరుగుచుండెడిది. కాని విమర్శన గ్రంథరూప మున జేసియుగరు. పోరపాటున నున్నను యతిప్రాసయు క్లికముగ పద్యములలోనుండును. అంతియేకాని గ్రంథరూప మున విమర్శనగద్యలోలేదు. మనశతాబ్దిలో, పత్రికాధిపతులు విమర్శనాగద్యవ్యాసముల ప్రచురించి వాఙ్మయనేవ చేసిరి. విమర్శనవిలువనుగూర్చి పైనచెప్పియుంటిని. ఇం గ్లాండు లో కూడ ఈవాఙ్మయశాఖను అభివృద్ధి నొందించినది పత్రిక లేకడచిన శతాబ్దిరంభములో ఎడింబరో రిప్రూస్సంపాదకుడు జెఫ్రీయ, క్వార్టర్లీ రిప్రూస్సంపాదకుడు గిఫోర్డుకు ఆంగ్ల విమర్శనవాఙ్మయమునకు పునాదుల వేసినట్లే విశేషవర్ధని భారతి, కారదమొదలగునవి ఆంధ్రవిమర్శనా వాఙ్మయమునకు పురోగామియులు కాగలవు.

3. చిన్నకథలు:— ఇవి నూతనవాఙ్మయపు మరియొక రూపము. నవలలకు పత్రికలు కొంతవరకే చేయూతనొసగినవికాని. చిన్నకథలవిషయములో మాత్రము పూర్తికనే చేయూతనిచ్చినవి. వ్యాపారభూయిష్టమైన పాశ్చాత్యదేశములలో ప్రజలకు విషయబాహుళ్యముగల నవలలను చదువుటకు కాల ముండనికారణముచే వారికారత్త, కొద్దికాలములో చదువుటకు వీలైన చిన్నకథలుపుట్టినవి. వాటి యుపయుక్తిని మన వారుకూడ గ్రహించి, నీతులను ప్రజలకు ముకరముగబోధించి తమ సాంఘిక దురాచారములను పోగొట్టుటకు ప్రయోజనకారి గానున్న చిన్నకథలను వ్రాయబూనిరి. అట్టికథల ప్రచురణమును పత్రికలే చేయుచున్నవి. అమెరికా ఇంగ్లాండు దేశములలో కొన్ని కొన్ని పత్రికలలో చిన్నకథలు తప్ప వేరేమియు ప్రచురించరు. అట్టి ప్రత్యేక పత్రికల మనదేశమున వెలువడకున్న ను, చిన్నకథను ఇతరవిషయముల తోపాటు ప్రచురింప బడుచున్నవి.

౪. కవిత్వము:— కవిత్వము మనకు నూతనముకాదు; వైపెచ్చు పురాతనము. అయినను ఆంగ్లసారస్వతప్రోద్బలముచే ఆంధ్రకవిత్వ క్రొత్తమార్గములఁ దుచుచున్నది. విషయము నను, శైలిలోనుకూడ వెనుకటికవిత్వమునకు విరుద్ధముగనున్నది. మనుచరిత్ర వసుచరిత్రలోని విషయము పౌరాణికము. కల్పన కొంతయున్నను నేటిసంప్రార్థకల్పిత కవిత్వమునకును వానికిని చాలభేదముగలదు. నేడు పూర్వప్రబంధతైలిని వ్రాయుచుపూర్వ రామరెడ్డి గారి 'వనకుమారి' 'కృషీవలుడు' అను గ్రంథములవిషయము, 'అనగా కథ' సామాన్యప్రజాబీజితములనుండి గ్రహింపబడినది; పూర్తికల్పితమే. ఇటు రెండవరకపు ఆధునిక కవిత్వములలో తైలియువిశేషమునుకూడ నూతనములే. దీనికి ఉదాహరణ నేటి ఖండకావ్యములు, భావగీత్యములు, సంహారి నుబ్బారావు గారి 'ఎంకిపాటలు' అధికార్ల నూన్యనారాయణ శిష్యి బాపిరాజు, నాయుని నుబ్బారావు, శివశంకరశాస్త్రి గార్ల ప్రణయగీతములు, వేంకటసారస్వతీశ్వరకవుల ఏకాంతనేప మొదలగుకవి చక్కని తిన్నన, సులభమగు చెవికింపగు తెలుగు మాటలతో వ్రాయబడినవి.

భావము తెలుల నిర్బంధము లేక ప్రవహించునో అటులనే పద్యములు ప్రవహించును. మాటలభ్యసించుచే భావము ను వెనుకీయుండును. క్లిష్టముగ, శోరినను ఉండవు. అలంకార రహితములు సమాససూన్యములు. పెద్దనాదులు పునర్జన్మలైతి నేటికవిత్వాధోరణిరీయాది ఎట్టికాపాలకు చేపట్టను లోనగుదురో విచార్యము. ఇట్టి నూతనకవిత్వమును పెంపొందించుచున్నవిక పత్రికలే. వానిని గ్రంథములుగ ప్రకటించుటయందలి కష్ట నష్టములపైన చెప్పబడినవి. అందుచే, కవులు ఇట్టి పద్యములను పత్రికలకు పంపుచున్నారు. భాషాసేవ చేయదలచు

బసవనామ నిర్వచనము

[విడుదలవోలు వేంకట రమణగారు బి. యే.]

“బసవ” అనునామము ‘వృషభ’ అను సంస్కృతపదము నకు వికృతియని మనశ్చేబ్రహ్మణ్యులు తలచుచున్నారు. * వైకృతదీపికయందు తీర్చిన పుటయందు నిట్లే వ్రాయబడియున్నది. “బసవడు ఎద్దు వృషభః” కాని యీకేబ్రము బసవడు అనికూడ వ్యవహరింపబడుచున్నట్లు కొన్ని కాసనాదులవలనఁ దెలియుచున్నది. ఇందుల కుదాహరణముగా * నల్లూరికాసనంపుట ములో (బ్రహ్మ ద్విత్వీయంపుటములనుండి యీక్రింది వానినిఁ బొందుపరుచుచున్నాడను ప్రథమసంపుటము. పుట 242. కొల గట్లకాసనము క్రీ. శ 1482 నాటిది.

“శ్రీ శ్రీరత్నతాప శ్రీమహాపాక్షరాయ మహారాయల వారికిం వహాత్రులు వారిజానీ బసవయ్యంగారికిన్ని.

రెండవసంపుటము పుట 709. మామగుంట కాసనము క్రీ. శ. 1215 నాటిది. ఇదిబసవలింగైక్యమునకుఁ జరువార మతియేబడెడలే పుట్టినది గావున నిది మనపనికొక ముఖ్యమైన కాసనముగా నెంచవచ్చును. 14, 15 పుటలు.

“మన్మసిద్ధనదేవదోడ మహాకాబాలకు ధర్మకావుగా వారి తమ్ముడు బసవతక్కిగోపుర వరప్రకారం”

ఈ కాసనమునందు ‘బసవ’ అనియొప్పును వైవి వివరించిన క్రీ. శ. 1482 నాటికాసనములోనే వైవివాదాత్మక పంతులకుఁ గొంతజడక

“వేదాంతయ్యంగారికిన్ని సేవరాత్రి బసవయ్యంగారికిన్ని” అనియున్నది.

దీనింబట్టి కొంతకాలమువరకు ‘బసవ’ ‘బసవ’ అనురెండురూపములును వాడుకలోనున్నట్లు తెలియుచున్నది. కాని కాసనములలోని ‘బసవ’ ‘సవ’ రూపములన్నవి, బ్రాచీనాంధ్రవాఙ్మయమున మనశ్చేబ్రమైన కైవళుల గ్రంథములలో నీరూపములు రెండునంతవీరళముగ లేవు. ‘బసవ’ యను రూపమే గాని ‘బసవ’ యను రూపము (‘స’ యతిస్థానముండున్నది) కానబడుటలేదు. ముదితములైన వానిలో లేకున్నను వ్రాతలలో నట్లేయున్నదేమో తెలియరాదు. కాసనములలో, గానబడుచున్నంతమాత్రమునవాకాసకాలమునందాభ్యోచ్చారణ ననుసరించి, కాసనలేఖకులు కాసనములు చెక్కిరని నిర్వివాదముగఁ జెప్పబాలము. నేటితెలుగునిఘంటువులలో నొక్క ప్రాణ్యనిఘంటువులో చక్క తక్కిననిఘంటువు లన్నింటియందును నీ‘బసవ’ యను రూపములే ‘బసవ’ అనురూప ముదాహరింపబడియుండలేదు. దీనింబట్టి పూర్వకాలమున నీ‘బసవ’ యనుకేబ్రము నిక్కువముగ ‘బసవ’ అనుమాదురూపముతో వాడుకలో నుండెనాయను సందేహమిట్టి పాడముచున్నది. కాని మనదిట్టి సందేహములకుఁ బాల్పడవకాళములేకుండ, బసవన తిరువార మతి యొప్పుదేండ్లకు జన్మించినఁబూర్వలాక్షణిక కైవళసాహిత్యముఁ దగు శ్రీ పాల్కుణికి సోమనారాధ్యుఁడు తన ‘సోమనారాధాభాష్యము’ అను గ్రంథమున ‘బసవ’ కేబ్రము నీక్రింది విధముగ నిర్వచించియున్నాడు. అప్రభాగము ప్రథమముననే చెప్పబడినది గావున దానినంతయు నిట నిచ్చుచున్నాడను.

“కొబడజెల్లి, దానిం కలియుగేశవధ క్తి మధ్యుం బసవాభిధేయే వృషభ ఏవజాతః వృషభస్య బసవనామకత్వం కస్మాత్ప్రకాశితం. వృకారస్య బకారాదేకోభవతి. ‘ఏవ యోరభేదఇతి’ ‘కేవలస్య’ ఇతి సూత్రాత్ వకారస్య సకారాదేకోభవతి ‘ఏవః’ర్గన్వేతి వారధచ్చసూత్రాత్ వకారస్యవకారాదేకోభవతి ఏతద్వృషభాక్షర తద్భూత్ ‘బసవ’ ఇతినామత్యక్తే. కనుకపాఠితి పశుపః వృషభః తత్సకృత్యక్షరత్రయంచ సంభవతి కురారకుక్షుల తామరసాదిపదేషు తత్తదాద్యక్షరణాం తత్తద్గర్భతీయాక్షరాదేకోభవతి. అథా! కురారస్యాఽన్యభాషాయాం గకారాదిర్భవతి. తామరసస్యాఽన్యభాషాయాం దకారాదిర్భవతి. తత్తైవ పశుపతి నామాద్యక్షర పకారస్య బకారాదేకోభవతి ‘కేవలస్య’ ఇతిసూత్రాత్ కకార

*క్రీ. శ. బహుజనపల్లి సీతారామాచార్యులవారిచే రచియింపబడినది. రెండవవార్ష 1873.

Nellore Inscriptions Edited by Mr. Butterworth and Venugopaul Chetty.
†1914 వ సంవత్సరమున శ్రీ గంగపట్టణపు నుబ్రహ్మణ్యదేవరగారిచేఁ బ్రకటింపబడిన పల్లంపల్లి శైవ మూర్తిగారిచే శైవన ముద్రాక్షరాలలో ముద్రింపబడిన సోమనారాధ భాష్యము నుండి యధామార్త్యముగాఁ గైకొనబడినది.

స్య సకారాదేకోభవతి. ‘ఏవపర్వస్య’ ఇతివరచుచునూత్రాత్ పకారస్యబకారాదేకోభవతి | తద్భూతే అతవిన ‘పశుపే’ త్యక్షరత్రయస్య బరదేత్యక్షరత్రయసిద్ధిర్భవతి”

దీనినే సోమనాధుఁడు తెలుఁగున తన *చదుర్వేదసారము అనుగ్రంథమునఁగూడ తెల్పినాడు. దానిఁగూడ నిట నుదహరించెదను.

సీ॥ పశుపతి వృషభంబు పశుపతి పరముండ
నంగనుజెల్లు కుభాక్షరములు

బసవచాక్రము శ్రీపావ్యక్తిత యాక్ష
రము బకారముపకారంబువలన

బరగకుక్షుల †కామరసకుతారముల్
మరుగుగడ్డలియు తామరయు గొడలి

యనుక్రిమ ‘కేవలస్య’ యనువాక్యకరణ సూత్ర
మున జొప్పడుపకారమును కకార

గీ॥ మనవహోవాయుతత్సూత్రమున పకార
మున పకారంబు ననుదోయసోమపుమిర

బసవనామందియు లింగభాష్యముగుట
బసవలింగవాచ్యుం జొప్పబసవలింగం॥

వైవియుదహరించినవానిఁబట్టి ‘బసవ’ కేబ్రము వృషభ కేబ్రమునందేయే కాక ‘పశుప’ కేబ్రమునందీ కూడ పుట్టి నట్లేర్పడుచున్నది.

ఇచ్చట వైవివాదాత్మక భాగములలోని విషయములు విచారించు. సోమనాధుఁడు ‘ఏవపర్వస్య ఇతివారధచ్చసూత్రాత్’ అను వరచుచి ప్రాకృతప్రకాశిక యనఁబడు ప్రాకృత వ్యాకరణములోని సూత్రము నుదహరించియున్నాడు. కాని నేటివరచుచి ప్రాకృత ప్రకాశికయం దీసూత్ర మగుపడుట లేదు. దీనినిబట్టి ‘పాపః’ అను సూత్ర మగుపడుచున్నది. చూడుడు †

ప్రాకృతప్రకాశిక 12 వ పుట. నేటిసూత్రములో వర్ణములోని రెండక్షరములకే మీరురూపములు సిద్ధించినవి యుండ సోమనాధుఁడు దుదహరించినదానిలో వర్ణమున కంతట నగుపడుచున్నది. ఆకాలమున వరచుచి వ్యాకరణమున నీసూత్ర ముండనేమో యెఱుఁగరాదు.

ఇదియుంగాక వైకానితుండుఁ గుతారకక్షుల కేబ్రము లకు నాయావర్ణముల తృతీయాక్షరము వచ్చునట్లు ‘తామరస’ కేబ్రమునకు ‘కామరస’మని నచ్చునని వ్రాసియున్నాడు. ఈ ‘తామరస’కేబ్రమునకు ‘దామరస’మను మాఱురూప మేనిఘంటువులందునులేదు. కాని మొక్కమాటమాత్ర మిటుఁ తెప్పవలసియున్నది. క్రీ. శ. పండ్రెండవ శతాబ్దమునందే భామరతత్త్వ జిజ్ఞాసకొనరించిన సోమనాధుని వ్రతీభ యంతయుఁ బ్రకంప నీయము.

సర్వజ్ఞుఁడగు సోమనాధుని కావ్యములయం దిట్టివింత లుండుటలో నాశ్చర్యములేదు. ఇట్టివిషయము తన్నేని సోమనాధుని గ్రంథములలోఁ గాననగును.

వైవివిరించిన ‘బసవ’కేబ్రము వ్యవహారముననుండి కాసనముల తెక్కి యుండవచ్చును. సోమనాధుఁడు దుదహరించిన రీతిని‘బసవ’ అను రూపమే సిద్ధించుచున్నది. కాని వేఱురూపము వచ్చుటలేదు. ఒకవేళ ‘పశు’ కేబ్రమునందీ జనించిన ‘పశు’కేబ్రమే యాకాలమునఁ గుతారకక్షుల తామరసాది కేబ్రముల యాద్యక్షరములరీతి ‘బసవ’ అని యుపయోగింపఁ జేయుండెనేమో? కాని ‘బసవ’ అను కేబ్రముక వ్యక్తియందు రూఢిమూలమైన కతన, నీకేబ్రము మఱురూపమగు ‘బసవ’ యను దానికిని, వైవపశుకేబ్రభవమును ‘పశు’కేబ్రమునకును సంబంధము కలుపుట యంతసమంజసముగా గన్పట్టుటలేదు. కావున నీ‘బసవ’యను కేబ్రము ‘బసవ’ కేబ్రమునకు మాఱురూపమే యైయుండునని తోచుచున్నది. కేబ్రకాస్త్రజ్ఞులు దీనిని వివరముగఁ జెప్పించి భాషుపకారము నేయుదురు గాఁ!

*1914 సంవత్సరమున మల్లంపల్లి శైవమూర్తిగారి శైవ ముద్రాక్షరాలలో ముద్రింపబడిన శ్రీగంగపట్టణపు నుబ్రహ్మణ్యదేవరగారిచేఁ బ్రకటింపబడిన గ్రంథమునందీ యధామార్త్యముగాఁ గైకొనబడినది.

†తాయని మొదటను, ‘కా’యని రెండవవారును నుండవలెను.

‡ The Prakrita Prakasike or the Prakrit Grammar of Vararuchi, The First complete Edition by E. B. Cowell M. C, Professor of Sanskrit in the university of Cambridge London 1868 (second Issue)
§ ‘పశు’ కేబ్రము ‘పశు’అను సంస్కృతపదమునందీ జనించలేదనియు నయ్యది ద్రవిడభాషాపునఁదీ జనించియుండుననియుఁ గొందఱి భామరతత్త్వకాస్త్రజ్ఞుల యభిప్రాయము.

సాంధ్యరాగాలు

[వంద్యారం వెంకటసుబ్బయ్యగారు, యువకవిమండలి]

(౨)

పగిలి పోయిన నామనఃపాత్రశకల
చయము నెట్టిన నవరించి నన్నగిలిన
తెలివిలేటలు తీరిచి దిద్దినట్లు
విధలవాంఛావివంచి మ్రోవించు చుంటి
కఠినపాపాణములు కాల్యగట్టుననుచు
కీనుకలోనుండి వలపు రాగిల్లు ననుచు
ప్రణయినీగాత్రదృఢఃరిష్ట్యాగసుఖము
నమరు ననుచు పునఃప్రయత్నముగ దీని
నలుపుదునయేని నాకభిశంసనమ్మ!
ఇదియు నాప్రియురాలి నెమ్మది కనవ్యా
మయిననాడు ప్రశాంతి నాయాత్మ కగును
తదనుతాపాశుజలములఁ దడిసి నేల
పదనుగాదట నావారి కడుటకొటకు.

వి ర హి ణి

[బుడమగుంట వెంకటశేషయ్య గారు]
సీ. పూచినెత్తావుల పుష్పాడివెదచల్లు
పూలకొమ్మలనంచి నేలరాచు,
కోమలారణమత్తు కోరకసుమవల్ల
వంబుల గూరభావమునగిల్లు,
జగిబిగినల్లిన సొగసుతీవెల ద్రుంచి
చివురుకేల నలిపిచీల్చివైచు,
చివురుటాకుల ముద్దుచెక్కిళ్ల వైవది
ప్రేమభావంబున ప్రయునిఁదలంచు
చివురాకదొన్నెల సెలయేటినీరమ్ముఁ
దెచ్చి కాంతునికయి తేజిమాచు
పూలదండలగుచ్చి ముందుకు వేటోయి
బెంగతోదిక్కులు తొంగిచూచు,
చలువరాతిన్నెవై నయ్యాటకై లేచి
అళిరి త్రయగుడు నంగలార్చు,
అట్టిటువరికించి ఆళితో వైకుచ్చి
కాళ్లు నేతులుసాచి కౌగిలించు,
గీ. పలువరించును, గనుగొను, నెలయటించు,
లేచు, పరువెత్తు, డాగును, కాచియుండు,
పొంచిచూచును, సిట్టార్చువుచ్చు, నేడ్చు,
మారనీతబాణదండవ్యామాన, లలన.
ఉ. చందురుదూరు, దూరమున సంవెగ పూబాద
రింటజేరు, లోగుండు, తటాటనందుమికి కూరి
మినెచ్చెలిజాడరోయుపూ, పందిరిచేతనూచికుసు
మంబుల సెజ్జకుదుర్చు నెమ్మదిన్, గొండలమందు
బిట్టలిసి కూలు మనోభవబంధితాత్మయై.
చ. కలువలజేనివేడిమికి గాసిలి మై బొగతెత్తలేత చె
క్కిలికసిగఁదచూడ్కి వలకేలి నహింపని యటు
దోప పల్లులబిగినళ్ల, కాంతిచెడకోరికలూరట
వెందలేమి ము, దులమొగమెత్తి వాల్చుచును
తూలుచునేడ్చుచునుండె నొక్కెడన్.

జిల్లాబోర్డు పరిపాలనము

1923-24

ప్రభుత్వవిమర్శనము

నెల్లూరు

నెల్లూరు జిల్లాబోర్డు పరిపాలనము మొత్తముమీద తృప్తి పడకుండుననియు, బోర్డుసభ్యులు తద్యవహారములలో నెక్కువభాగము జాప్యమునకు అధ్యక్షుడు దెల్పినందులకు ప్రభుత్వమువారు సంతోషమును దెల్పరున్నారు. ఈజిల్లాలో ఒక్క పెంకటగిరి తాలూకాబోర్డుకు తప్ప మిగిలినన్నిటికిని అధ్యక్షులెన్నకొనబడినవారే, యూనియనుబోర్డులు గతసభ్యులమువలెనే 14 గలవు. పెంకటగిరి యూనియనుబోర్డు సభ్యులములు సరిగా నడుపబడకపోవుటచేత రద్దుకేసి పునః నిర్వహణను నివచ్చెను. జిల్లాబోర్డును కావలి, కందుకూరు తాలూకాబోర్డులు తప్ప మిగిలినన్నియును లోట్టతో ముగించెను. డబ్బులేక 88340 రూ॥ల బిల్లులను చెల్లించునది. డబ్బులేనిసమయమున ఖర్చు నెక్కువకేసి జిల్లాబోర్డు యొక్కవఖర్చుబడెను. జిల్లాబోర్డుకు గవర్నరుమెంటు గ్రాంటులరావలసిన దేమియు లేకుండెను. ఈజిల్లాబోర్డుయొక్క సెషన్లు 696725 రూ॥లు కేకెను. ఈజిల్లాలో అన్ని తాలూకాలలోను స్థానికము బ్యాపించియుండెను. దీని నాపుటకు చాలగ్రామములలో నిర్బంధముగ టీ కాలు వేయు పద్ధతి పెట్టబడెను. ఈబోర్డుకింద 26 కేంద్రాలయ్యులుగలవు. బోర్డు ఎలెమెంటరీ పాఠశాలలు 485 నుండి 492కు పెరిగెను. ఇందు 41 మహమ్మదీయులను, 72 అదింబ్రులను యితరనిన్నజాతులను ప్రత్యేకం ప బడెను. విదు పెకెండరీ పాఠశాలలు గలవు. కావలిలోను గూడూరులోను హైస్కూళ్లు గలవు. ఈజిల్లాబోర్డు క్రింద మొత్తము 1107 మైళ్లపొడవు రోడ్లు గలవు.

అనంతపురం

ఈజిల్లాలోని రోడ్లు విస్తరించెను. ప్రాథమిక పాఠశాలలు 860 గలవు. పెన్కొండలో హైస్కూలుగలదు. మొత్తము 5 పెకెండరీ పాఠశాలలు పోషించబడుచున్నవి. ప్రజాశాంతియు గతసభ్యులముకన్న పాడుగ నుండెను. అన్ని తాలూకాలలోను స్థానికము బ్యాపించియుండెను. టీకాలువేయుట అభివృద్ధియైయున్నది. జిల్లాబోర్డు రాష్ట్రీయగ్రాంటుల సహాయముతో సంవత్సరారంభమున నున్న 124575 రూ॥ల లోటును పూర్తికొని 9400 నిలవ చేసికొనెను. అనంతపురం, ధర్మవరం, పెనకొండతాలూకాబోర్డులు మాత్రము నష్టముతో పూర్తియయ్యెను. ఈజిల్లాలో 14 యూనియనుబోర్డులు గలవు. పరిపాలనము మొత్తముమీద తృప్తిపడకుండుననియు ప్రభుత్వము వారు దెల్పరున్నారు.

విశాఖపట్నం

ఈసంవత్సర మిజిల్లాపని అభివృద్ధిహర్షమున నుండెనని ప్రభుత్వమువారు దెల్పరున్నారు. జిల్లా మొత్తముమీద ప్రాథమికవిద్యవిషయమున చాలవెనుకబడియున్నదని తెలుపబడినది. ఎలెమెంటరీ పాఠశాలలు 471 యుండెను. పెకెండరీ పాఠశాలలు తొమ్మిది యుండెను. ధర్మవరం, పాలకొండ, చోడవరం మునుపటి హైస్కూళ్లుండెను. విశాఖపట్నం తాలూకాబోర్డు రెండు ఆయుర్యేద వైద్యాలయములను స్థాపించెను. కలరా, స్థానిక కారణములచేత గాక యితర కారణములచేత చావు లెక్కువగ నుండెను. టీకాలువేయుట యెక్కువయ్యెను. జిల్లాబోర్డు రెయిన్వే సెస్సును మొత్తము 583064 రూ॥లయ్యెను. చేతిలోనున్న రొక్కములలో 48484 రూ॥లను మోటారుబస్సులు కొనుటకై ఆంధ్ర ఇంజనీరింగు కంపెనీవారికి అద్దాపు రిచ్చిరి. జిల్లాబోర్డు 4500 లోటును పూర్తికొని, 91947 రూ॥ల నిలవను కేసుగల్గెను. తాలూకాబోర్డులన్నియు ఆర్థికముగ బాగుగనే యుండెను. ఈజిల్లాలో 26 యూనియనుబోర్డులు గలవు. తాలూకా యూనియనుబోర్డుల యెన్నికలందు తాను మెక్కువగా ము. జిల్లాబోర్డుకును తాలూకాబోర్డుకును స్టాండింగుక మిట్టిలు గలవు. ఇవి బాగుగా పనిచేసినటులు దెలుపబడినది.

5 నిమిషములలో గుణము
దేహమునందు ఎక్కువయ్యెను. అనావృత్తములైన రోగులములను ఎత్తివేయును 5 నిమిషములలో గుణము. ధర బి 1-కి 0-8-0. (1171వ)
అమరావతి యేజెస్సీ, పార్కుటపునెమ్మదాను
జిల్లాబోర్డులన్నియు ఆర్థికముగ బాగుగనే యుండెను.

మధ్యరాష్ట్ర శాసనసభ

డాక్టరు మూంజీగారి తీర్మానము

నాగపూరు, మార్చి 20:—ఈసభ పాఠశాలల విద్యాభ్యుదయకు పాఠశాలల సేవలను నివహించు, అందుకొరకు కొన్ని కొట్ల సంఘముల ఉపయోగముకొరకు కొన్ని నిబంధనలను యేర్పాటు చేయవలయుననియు గోరుచు నొక తీర్మానము మధ్యరాష్ట్ర శాసనసభయందు సేదూ డా॥ మూంజీగారు ప్రతిపాదించిరి. తీర్మానమును బలపరచినవారిలో ప్రాతముంతి చిట్నా వినుగారు ముఖ్యులు.

తీర్మానమునందుగల సభ్యుని కోరిక చెల్లించుటకే విద్య విద్యాలయపటాలను స్థాపించుట నని హామీమెంబరు దెల్పెను. కేంద్రప్రభుత్వమును సంబంధించిన విషయమునను సభ్యుని తీర్మానము సంబంధించినదనియు కేంద్రప్రభుత్వము రాష్ట్ర పటాలముల కమిటీకై గావించు ఉత్తరువులు వెలువడువరకును ఓషికపట్టనలసినదనియు, ఇండియాప్రభుత్వపు ఆనుమతియు సహకారములేనిది రాష్ట్రీయప్రభుత్వము ఏమియు చేయజాలదనియు దేశీయసభ్యుడు జోషీగారు సమాధాన మిచ్చిరి.

డా॥ మూంజీగారు తీర్మానముపై వోటుచేయవలయునని బిల్లిడిచేసిరి. తుదకు తీర్మానము ఆమోదించబడెను.

పరస్పరపు యేర్పాటులచే మూల్యాభిరము, కాన్స్టాంట్ తాలూకాలం దు పెట్టిలు మెంట్లు ప్రయత్నములు చాలించవలయునని గోరుచు తీర్మానములు ప్రతిపాదించబడెను. ఒకతీర్మానము ఆమోదించబడెను. మరొకన్ని అసభికారతీర్మానములు సభయందు చర్చించబడెను. పిమ్మట గభ కొంతకాలమువరకును నిర్విశేయబడెను.

నర్. జి. యం. చిట్నా వినుగారి

గౌరవార్థము విందుచేయుట

నాగపూరు, మార్చి 20:—మధ్యరాష్ట్ర శాసనసభ ప్రాత అధ్యక్షులగు నర్. జి. యం. చిట్నా వినుగారి గౌరవార్థము నేటిసాయంత్రముందు శాసనసభ్యులు విందుచేసిరి. స్వరాజ్యవాదులు, స్వతంత్రులు, అధికారులు, అసభికారులు విందునకు విచ్చేసిరి. గవర్నరు సర్ మాంజీగు జట్టుగాను విందున కాహ్వానింపబడిరి. గవర్నరుగారు విందునకు వచ్చుట కంగీకరించిరి. సర్ చిట్నా వినుగారు, రాష్ట్ర శాసనసభాధ్యక్షుడగు తాంబీగారు, మధ్యరాష్ట్ర శాసనసభ్యులెల్లరును గలసి ఫోటోగ్రాఫు దీయించుకొనిరి. గవర్నరుగారు వచ్చినపిదప అధ్యులు ఫలహారములచేసిరి. ఎల్లరితోను గవర్నరుగారు సంభాషించిరి. గవర్నరుగారు పుష్పమాలాలంకృతులు కాబడిరి. అధ్యక్షులగు నున్నపుడు గావించినసేవకు గౌరవనీయులగు తాంబీగారు చిట్నా వినుగారిని బోగడిరి. ఉచితరీతిని చిట్నా వినుగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చి సభ్యులకు వందనము లర్పించిరి. (అ. ప్రె.)

కలకత్తాయందలి పోటకవ్యాని

కలకత్తా, మార్చి 20:—కలకత్తానుందు యీ మధ్య బయలుదేరిన స్పోటకవ్యానిచే చాలమందిచనిపోయిరి. మార్చి 14 వ తేదీ, వెలుడిన తక్కులప్రకారముగ స్పోటకము 461 మందికి సోకెను. 828 గ్గురు చనిపోయిరి. మహావికము అంటు వ్యాధిరూప మిప్పుడు నగరముందు దాల్చినదని అధికారులు నలుచునున్నారు. (అ. ప్రె.)

కిరసనాయిలు అముటకు

యేజెంట్లు కావలెను

వివరములను వెకెనెల్లేనియా ఆయత్కంపెనీ ఆఫ్ యిండియా లిమిటెడ్, నార్దకసర్కార్సు ఏజెన్సీ లెనాటికీ వ్రాయవలెను.

జవ్వాజి వెంకటలక్ష్మీనరసింహ్వారావు.

సీసా 1.5 రు. 2-0-0. కం ను యి. వి. పి. ఛార్జీ కేసు.

యీమందు గనేరియా అను నెగరోగమును 24 గంటలలో నివారించి మూత్రద్వారమునుండి వెలువడు ప్రాసమును మూత్రము విడుదలపప్పుడు గలగు చురుకుపోటు, మొదలగు బాధలను, వెంటనే నిలిపివేయును. స్త్రీలకుగలగు యేధమయిన కుసుమవ్యాధి లయినను ఆశ్చర్యముగా కుదుర్చును.

ఆనందకుటీరము, హస్తబాక్సు. 246
18, కైరాగిమంపేటి, మదరాసు.

చెన్నపురి మండల

ఆంధ్ర కాంగ్రెసుసంఘము

ఈ మార్చి నెల 20 వ తేదీ శుక్రవారము సాయంత్రము ప్రాయత దేశోద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులు గారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగిన వైసంఘము కార్యనిర్వాహకవర్గ సమావేశమునందు ఈదీగుతీర్మానములు కావించబడినవి.

తీర్మానములు

1. 28.1-25 వ తేదీన తిరువల్లి క్షేత్ర సముద్రతీరముందు పరిజాబుదేశక్షులు సర్దార్ హరనామసింగుగారు అకాలిఉద్యమమునుకొన్ని ఉపన్యసించుటకు నేర్పాటుచేయబడిన బహిరంగసభకు అయినఖర్చులు రు 8-12-0 లు మంజూరుచేయడమైనది.
2. 28.1-25 వ తేదీన సాంకర్యమువలనందు జరిగిన సర్దార్ హరనామసింగుగారి ఉపన్యాసవిషయమున బ్రకటిం చుటకై ముద్రింపబడిన కరపత్రములకు అయిన ఆచ్యుకూలి రు 4-0-0 మంజూరుచేయడమైనది.
3. 7-8-25 వ తేదీన మహాత్మాగాంధీగారికి అర్పించిన సన్మానపత్రము అచ్చుకూలివగై రాలనిమి త్తము అయినఖర్చులు రు 8-6-0 మంజూరుచేయడమైనది.
4. 24-8-25 వ తేదీన ఆంధ్రపంచములచేత మహాత్మున కర్పించబడిననెంచిన స్వాగతపత్రమునకును బహిరంగసభకును అగు వ్యయములనిమి త్తము రు 20-0-0 సంఘస్వరాజ్యనిధినుండి మంజూరుచేయడమైనది.
5. బెల్లూముకాంగ్రెసుకు బ్రతినిధిగబోవుటకు డి. రాఘవేంద్రరావుగారు దరఖాస్తుతో కెల్లించిన ప్రవేశకమును రు 3-0-0 తమరు ఎన్నుకొనబడనందున తిరిగి ఇప్పించుమని కోరిన ప్రకారము వారికి ఆ మూడురూపాయలను వాఫీసు చేయుటకు తీర్మానించడమైనది.
6. సంఘపక్షమున నూలుచందాలపై సభ్యులనుకేర్చుటకు గాను చెన్నపట్టణము, పురకవాకము, మోదవాకము, కీలుపాకము, నర్మూల్వారుపేటలలో బ్రచారముచేయుటకు శ్రీయుతులు మిండాల చినబాబుకెట్టి, ఓనూరి చెల్లూరాజులు గార్లను నియమించడమైనది.

గజ్డే రంగయ్యనాయుడు,
కార్యదర్శి.

చెన్నపురి ఆంధ్రనాటకసభ, 17 గిడ్డంగి ఏధి

వైసభివారు నూతన సంవత్సరాది సందర్భమున యీ మార్చి నెల 26 వ తేదీ బుధవారము సాయంత్రము 5 1/2 గంటలకు సభాభవనముందు (నెం॥ 17, గిడ్డంగిఏధి) ఆంధ్రుల యాప్తిత ఫలప్రాప్తికై గానాదివినోదములతో దైవప్రార్థనము సల్పెదరు.

నగరముందు ఆంధ్రసోదరు లెల్లరు విచ్చేసి పాల్గొనవలయునని వేడుకున్నారు.

చెన్నపురి } బి. వి. గోపాలకృష్ణారావు,
23-3-24 } సహాయకార్యదర్శి.

కస్తూరిమాత్రలు

50 మాత్రల డబ్బీ 1-కి రు. 0-10-0

ఇవి స్వచ్ఛముగ నేపాళదేశపు కస్తూరి, మండిగోళానము, అదిపచ్చికాన, పాపుదారు, మండింకుమపుత్త్య మొదలగువాటితో తయారుచేయబడినవి. ఇవి కైత్యము, కైత్యభారము కైత్యభారము చలిజ్యోము, సన్నిపాతము, అశీర్వము, మాధ్యము మొదలగు వాటికి ఉపయోగపడును, చంటిపిల్లల అశీర్వము వగైరాలను వెంటనే మాన్పును. ప్రతివారును సామాన్యులగు జాడతగినవి. ప్రతిగృహమున నుండలిగినవి. ముఖ్యముగ పిల్లలుగల గృహమున దుండలిగినవి.

నేత్రాంజనము
డబ్బీ 1-కి రు. 0-4-0

ఈ కాటుకలలో పచ్చకర్పూరము మొదలగు మంచి వస్తువులు చేర్చబడినవి. అందరును సామాన్యులగు వాడతగినది. కండ్లకు ఏవిధమైన బిచ్చునుచేయును, ఈకాటుకను విడువక కొద్ది దినములు పెట్టుకొనిన కంటిమంటలు, ఎటుపులు, పుసికట్టులు, కండ్లు అంటుకొనుట, కంటిమంటలు, కండ్లమగలు మొదలగు నుమాను. డబ్బీలో పావుల యొక్క కాటుకమాత్రమేయుండును. అమృతాంజనం డిపో, బొంబాయి - మదరాసు.

మద్రాసు కార్మికేషను

శ్రీ శ్రీ దేశికాచారిగారి ప్రశంస
ఉస్మాను సాహెబుగారిని సభవారు అభినందించిరి

1925-26 సంవత్సరపు బడ్జెటుపై చర్చ సభలు కని
వారము సాయంత్రము మద్రాసు కార్మికేషను సభ మరల
సమావేశమయ్యెను. భాగ్యదేవర మహమ్మదు ఉస్మాను
సాహెబుగారు అధ్యక్షతన పనిచేరిరి.

శ్రీ శ్రీ దేశికాచారిగారు

కార్మికేషను కౌన్సిలరుగ దాదాపు 20 సంవత్సరము
లు పనిచేసిన కె. సి. దేశికాచారిగారు మరణించిరి అని అధ్యక్షుడు తెలిపెను.

దాదాపు 20 సంవత్సరములు కార్మికేషనును గొప్పవేప
జేసిన కె. సి. దేశికాచారిగారి ఆకస్మిక మరణమునకై సభవారు
చింతిల్లుచున్నారు అను తీర్మానమును హమీదుఖానుగారు సభ
పాదించిరి. వి. జి. వాసుదేవశెట్టిగారు బలపరచిరి. సభ్యులంద
రు నిలచి తీర్మానమును ఏకగ్రీవముగ ఆమోదించిరి.

అధ్యక్షుని అభినందించుట

కార్మికేషను అధ్యక్షులగు మహమ్మదు ఉస్మానుసా
హెబుగారు ఎక్కియ్యటిపు కౌన్సిలు సభ్యులగు నియమింపబడి
నందులకు తనికాబలంశెట్టిగారు వారిని ప్రశంసించుచు మాట్లా
డిరి. కార్మికేషనును సులభపరచుటకు ఉన్నతోద్యోగులగు
నియమింపబడుట కిది రెండవసారియని చెప్పిరి.

దిల్లీ నారాయణస్వామిశెట్టిగారు అధ్యక్షుని అభినం
దించుచు ఎక్కియ్యటిపు కౌన్సిలు ఉద్యోగకాలము ముగియగనే
మరలవచ్చి కార్మికేషను నాయకత్వమును వహింపవలయునని
కోరిరి.

సూతనోద్యోగ నిర్వహణమునందు అధికము సామర్థ్య
మును ఉస్మాను సాహెబుగారు చూపగలరని సభ్యులకు విశ్వా
సమున్నదని వాసుదేవశెట్టిగారు చెప్పిరి. ఉస్మానుసాహెబుగారి
ప్రస్తుత పదవినిపొంద నారాయణస్వామిశెట్టిగారు అన్నివిధ
ముల అడ్డులని నూచించిరి.

ఉస్మానుసాహెబుగారి దేశసేవను ప్రభుత్వమువారు
ఈవిధమున గౌరవించినందులకు టి. యస్. రామస్వామిఅయ్య
రుగారు సంతసించిరి.

ధనపాలుమొదలి నల్లకమ్మదరిగాల్లు అధ్యక్షుని అభినం
దించుచు మాట్లాడిరి.

కె. వ్యాసారావుగారి రీపయమై మాట్లాడుచు ఒకత్తు
ణము పూర్వము మిత్రులగు దేశికాచారి మరణమునకై చింతిల్లు
టయు ముతుక్షణము అధ్యక్షునకు ఉన్నతోద్యోగము లభించి
నందులకు సంతసించుటయు వివరితము నున్నదనిరి. ఉస్మాను
సాహెబుగారు ఒక రాజకీయపక్షమునకు చేరినవారైనను స్వధ
ర్మనిర్వహణమునందు స్వపక్షమువాడేపట్ల పక్షపాతము చూపక
సరియగు మార్గమున ప్రవర్తించుచున్నందులకు వ్యాసారావుగారు
అధ్యక్షుని ప్రశంసించిరి. ఉస్మానుసాహెబుగారు అన్నివిధ
ముల గొప్ప పెద్దమనిషియనియు, వారికి గొప్ప ఉద్యోగము
లభించినందులకు కౌన్సిలరు లందఱు సంతసించు చున్నారనియు
వ్యాసారావుగారు చెప్పిరి.

మద్రాసు కార్మికేషను యందు ఆయనకు అధ్యక్షుడుగ
అత్యంత గౌరవముగలదనియు నివృత్తపాత మనస్కుడనియు
డాక్టరు యం. విజయరాఘవులుగారు జెప్పి నూతనోద్యోగము
నందు గౌరవముగనుండి ప్రజలు తనను పక్షపాతముతో నుండె
నని యనుకొనినట్లు జేయవలెనని చెప్పిరి.

అధ్యక్షుడు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు తననుగూర్చి యంత
ప్రశంసగ పల్లించుటకు కృతజ్ఞుడనై చెప్పిరి. సభ్యులందఱును
సహకారభావముతో నుండుటవలన ఆయనకు చాల అనుకూల
ముగనుండెననియు తనతనవారత వచ్చువారికిరూడ నట్టి సహ
కారమునే జూపవలెననియు కోరిరి. ఆయనకు ముగిసిపలు
పనియే యిష్టమనియు, దిల్లీ నారాయణస్వామి శెట్టిగారు
జెప్పినట్లు ఉద్యోగాంతరమున మరల ముగిసిపలు పని నేజేపట్ల
వలెనని కలవనియు జెప్పిరి. ఆయన తుదకు క్రొత్తయోద్యోగ
మునందుండి దేశమునకు జేయగల పనిని జేయగలనని చెప్పిరి.

ఉపనామములైన పిదప డాక్టరు సి. నల్లకమ్మదరిగాల్లు
గారు శ్రీ శ్రీ దేశికాచారిగారి గౌరవాగ్ధమై సభాకార్య
క్రమములతో ఆపివేయవలెనని కోరగా అందుల కంగీకరింప
బడెను.

సభ అంతట ఆపివేయబడెను. మరల బుధవారము 2
గంటలకు సమావేశమగును.

మద్రాసు నివేదికము

మెజారిటీసలహాల ఖండనము

కనివారము సాయంత్రము గోల్డేహాలులో పి. సి. వెం
కటపతిరాజుగారి అధ్యక్షతన మద్రాసు నివేదికనుగూర్చి వర్షం
చుట కొకసభ జరిగెను.

పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారి తీర్మానఫలితముగ
భారతప్రభుత్వ శాసనమునందలి లోపములను తొలగించుమార్గ
ముల వారయుటకై సర్ ఆలెగ్జాండరు మద్రాసునుగారి అధ్యక్ష
తన యొకమిటి నియోగింపబడెనని అధ్యక్షుడు జెప్పెను. ప్ర
భుత్వనిర్వాహకులు శాసనసభలయేదే బాధ్యత వహింపవలెనని
అందులను గోరుదురు. కాని ప్రభుత్వనిర్వాహకులు శాసనసభకు
తమకు లొంగియుండవలెనని కోరిరి. కమిటీవారు భారతీయు
లనేగాక సర్వసామాన్యజాతియులనుగూడ తృప్తిపరుపవలసియుండెను.
ద్యుద్భవిధానము పోవలెనని అందులను కోరెదను. కాని కమిటీ
వారు ద్యుద్భవిధాన ముండవలె నందురు. రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్య
మువిషయమై తాము విచారించవలసిన యంశములలో లేదనిరి.

నయోజకాధికారమును విస్తరింపజేయుమాట నంగీకరింప
లేదు. రాష్ట్రీయులందు ప్రజాయత్తకాఖిల ప్రత్యేకాధికారాఖి
యందుటను వారు లక్ష్యముజేయలేదు. ఏదైన ఒకవిధానమును
అచరణలో జెట్టవలెనన్న శాసనసభకుగాక గవర్నరుకు బాధ్యత
వహించు ఆర్థికసభ్యుడు పరిశీలించవలసియుండెను. ఈవిధముగ
ప్రజాయత్తకాఖిల పనికారకుండ జేయబడెను. ఇంగ్లెషను ల్యాం
డురివిమ్యకాఖిల ప్రజాయత్తము జేయబడకపోయెను.

పరిపాలనమునందున్న కొన్నికష్టములను మాన్యుటకై
యొకమిటి నియోగింపబడెను. భారతీయమంత్రి అధికారము తగ్గిం
చుచు వారు సలహానిచ్చిరి. ఇంతేగాక గవర్నరు, గవర్నరుజేసె
రలు, అధ్యక్షులపై న్యాయస్థానముల కట్టికాధికారము లేకుండ
జేసిరి. దీనితో బాటు శాసనసభ్యులు జూరులుగ నుండకుండను
నిమిలకేసులలో ఆరెస్టుజేయబడకుండను యేర్పాటు జేయబడె
ను. ఈసంఘమును దెచ్చినది ప్రభుత్వమువారు తమకున్నకష్టము
లను దాము తొలగించుకొనుటకుగా గాన్పించుచున్నది. అట్టితర
యొకమిటినుండి లాభమేమైన నందునని తలంప విూలేదు.
స్వరాజ్యపక్షసభ్యుడెవరు గాని కాంగ్రెసుసభ్యుడెవరు గాని
యొకమిటియెదుట సాత్వముచెప్పలేదు. కాబట్టి దానివిషయ
మై యెంతతప్పున జెప్పిన అంతమూచితి.

తీర్మానము

టి. ఆదినారాయణశెట్టిగారి రీకెండితీర్మానము నుపపా
దించిరి:—

“మద్రాసుకుమిటి నివేదికమునందు మెజారిటీపోర్టు నూ
చనలు చెనుకనుపోవుచు దేశములో అధికారాలపట్టును బలపరచు
చున్నది. మెజారిటీపోర్టుచూచనలు అంతవరకు మంచిదైన
ను పరిశీలుటకు సరిపోవు. కాబట్టి గతవత్సరము పండిత నెహ్రూ
గారు భారతశాసనసభలో కోరినట్లు రొండుటేబిలు సభను
జరుపుటయే పరిష్కారమార్గము. ఈవిధముగ మద్రాసు పోరలు
తమ అభిప్రాయమును చెప్పుచున్నారు.”

గతవత్సరము వారు గాంచిన విజయమును మరల జెప్ప
నక్కరలేదని ఆయనచెప్పెను. ప్రభుత్వమువారిని నిందించి
లాభములేదు. అందులకు మనలను మనమే నిందింపకొనవలెను.
ఇందులకు తొర్కాణముగ జిన్నాగారి వంటివారే తెలివి వచ్చి
నదని చెప్పుకొనిరి. ఇంకను పరిశీలించి చూచునెడల యీరాష్ట్ర
శాసన సభలోయిబ్బడిగ జ్ఞానాభివృద్ధి గల్గినట్లు గాన్పిం
చును.

కావున ప్రభుత్వమువా డిష్టమువచ్చినట్లు జేయనిచ్చినం
దులకు మనలను మనమే నిందించుకొనవలెనని ఆయన జెప్పెను.
మద్రాసుకుమిటి రిపోర్టులో మెజారిటీపోర్టును గూర్చి ఆయన
చెప్పుచు అందు సంతకము జేసిన సర్ మోఫీగా రీమధ్య జెప్పిన
మాటల ప్రకారమని మెజారిటీ రిపోర్టుగాదనిరి. మెజారిటీవారు
మొదటినుండియు గూడ భారతదేశము స్వపరిపాలనమునకు
తగదనియు, యేమైన మార్పు జరిగిన 1929 తరువాత జరుగవలె
ననియు, నిమిల సభ్యులు పెద్ద సులు జీతముల కేమాత్రము ముట్టు
కొనరాదనియు భావముతో పూర్తిగనుండిరి. అట్టివారేమో
యెక్కువ జేతురని తలంపజాలము. సర్ విలియం విన్సెంటు
గారుగూడ పండిత మోతీలాలుగారి తీర్మానముపై మాటాడు
చు 1929 అంటే అదివేదవాక్యముగ దీసికొన నక్కరలేదని
చెప్పిరి. మెజారిటీ రిపోర్టువారు విచారించవలసిన విషయముల
నుట్టి అంతకన్న యెక్కువదూరము బోజుదు. స్వపరి
పాలన మన్న భారతీయులకు జెలియనిదిగాదు, ప్రభుత్వము

వారి ఆటలు సాగవని చెప్పటకు సమయమైనదని ఆయన
జెప్పెను.

డాక్టరు యం. రామారావుగారు ప్రసంగించుచు సల్లా
నాగారు జెప్పినట్లు సీనివేదికమునట్టి మన్న ముట్టయిన చెప్పిరి.
ఆ నివేదికయందు ప్రజాభిప్రాయము నెడనేమియును గౌరవము
జూపబడలేదు. ఈరిపోర్టును తుక్కుబుట్టులో బడనేయవలెనని
ఆయన అభిప్రాయము. మెజారిటీవారు సంస్కరణలను
నెక్కువ జేయవలెననియు, ద్యుద్భవిధాన మంతరింప జేయవలె
ననియు కోరిరి. మెజారిటీవారు నిమిల సభ్యులు లాభములను
గోరిరి. మెజారిటీవారు రానులు కమిషనుగావలెనని కోరిరి.
ఆయనకు రాయలకమిషను వన్న జెల్లించువానికి భారముగ
నుండుటచేత బొత్తిగ నిష్క్రమణేదు. అందులకు వికమర్శముతో
నుండవలెనని గాన యారిపోర్టులతో స్వరాజ్యము రావని ఆయన
చెప్పెను.

సత్యమూర్తిగారు తీర్మానమును బలపరచుచు యొకమి
టిని నియమించిన పరిశీలుటన్నింటిని చెప్పిరి. ఆవిచారణ విష
యములు బహుసంఖ్యచేతనే పండిత మోతీలా
లు సభ్యులలో నొకరుగ నుండుటలేదని చెను. మెజారిటీ రిపో
ర్టు తెలివిన వంటనే అట్లు తిరస్కరింతుట యొక్కమని గాన్పిం
చును. భారతీయులు సాత్వమునందు సంపూర్ణ రాష్ట్రీయ
స్వాతంత్ర్యము గావలెననియు కేంద్రప్రభుత్వమునం ఏధికార
ముగావలెననియు కోరిరి. కార్మికసభ్యులనుగూడ,
యద్దర తప్ప, అభివృద్ధి గావలెననియు కోరిరి. అయిద్దరలో గా||
సి. పి. రామస్వామి అయ్యుగ గారికరు. మీరు హాంయూలు
ఉద్యమముద్వారా వైకివచ్చిరి. అట్టివారు అంతయు బాగుగనే
యన్నదనియు అభివృద్ధి యేమియు నక్కరలేదనియు జెప్పిరి.
ఇట్లు జెప్పిన పిదప ఆయనను మనలో జేర్చుకొనజాలము. రెండ
వవారు బెంగాలులో సర్ ఆల్బర్ట్ గ్రహీంగారు, ఆ రిపోర్టును
గూర్చి చర్చించుటకు భారత శాసనసభ కనకాళి వియలేదు.
అభివృద్ధి కూడదనుటకు చెల్లు ఆక్షేపణ లన్నిటిని మెజారిటీ
పక్షమువారు బాగా ఖండించిరి. మెజారిటీ సభ్యులు దేశము
నెడ తమ ధర్మమును నిర్వర్తించిరి. స్వరాజ్యపక్షమువారికి
రాయలు కమిషను అక్కరలేదు. కాని వారికి రొండుటేబిలు
సభ గావలయును.

మద్రాసును గూర్చి చెప్పుగా మద్రాసు మంత్రులు
ద్యుద్భవిధానము పనిజేయవలసి యిష్టము ధర్మమును నిర్వర్తించి
రని ఆయన జెప్పెను. అధికసభ్యుడు తమ స్నేయలకు అడ్డ
మువచ్చునని వారొప్పుకొనిరి. పానుగల్లు రాజాగారు ప్రజాప్ర
బోధము గల్గెననియు, అభివృద్ధి జరుగవలసినదేయనియు జెప్పిరి.
ఇతర రాష్ట్రీయులందు సాత్వముచ్చిన మంత్రులు ఉద్యోగము
నందు లేకుండ యీమద్రాసుమంత్రు లుద్యోగమునం దుండిరి.
ఈమంత్రులు తమ యుద్యోగమునకు రాజీనామానిచ్చి ద్యుద్భ
విధానమును చంపిజేయునెడల హృదయభూర్వకముగ సానుభూ
తి నిచ్చెదమని ఆయనచలోక్తిగ బల్లెను. ఎన్నికలు మరల
1926 లో వచ్చుటచేత యీమంత్రుల అభిప్రాయమును నమ్ర
పిలులేదనిరి. ద్యుద్భ విధానముక్రిందస్వరాజ్యపక్షమువా రెట్టి
ఉద్యోగముల నంగీకరింపజాలమని తమ ప్రాముఖ్యమును గను
పరచిరి.

అంతట తీర్మానముగీకరింపబడెను.

కన్నాటు ఆర్థరదంపతులు

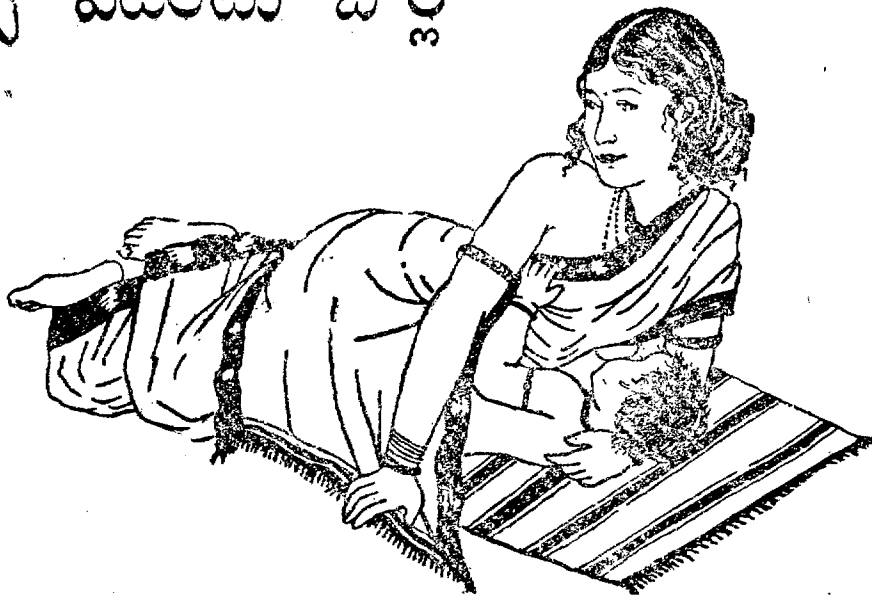
గ్యాలియరు - మార్చి 21:— ఆర్థర రాజమూరుండు
భార్యయును, గ్యాలియరులో పంచములఁ జూచుటలో గాలి
ముజేసిరి. (ఆ. ప్రె.)

బీజేబండ్:—నీరేవోయిన వీర్యమును గట్టి పరచు
టకు లోక ప్రసిద్ధి జేయవలెను. స్వప్నమును గాని నశాశ్ర
మంతోగాని తీర్థమునకువచ్చి సమస్త యాదల తక్షణం నిలిపి
యూను. మువలెనమను, వచ్చునకత్తయనుకు తొలగింపి చచ్చు
ముసంఖ్యను, ఎంత బలహీనుని కయిననూ రెండంగులలో వర
ములకు బలమునిచ్చి సంపాద గుభును అనుభవించునట్లుజేసి సంఘా
నంతటాగ జేయవలెను. పుత్రములు రహస్యముగా నుండుటకును.
20 మాత్రలు సీ 1 కే దు 2-0-0 ని. పి. ఛార్జి కును.

ఆర్య వైద్యశాలము,
13, బై రాగిమకంపేటి, మద్రాసు.

రాబిన్సన్స్ "వేటెంటు" బార్లీ

ప్రతి విడ్డ కల్లి

ఈ ఆరోగ్యమును, విడ్డ ఆరోగ్యమును చక్కగా కాపాడుకొనవలెను. తనివో విడ్డకల్లిని అవసరముకలదు గొప్ప కష్టములు, చిక్కలు గలుగును. విడ్డ, కల్లి పాలపై ఆధారపడినప్పుడు

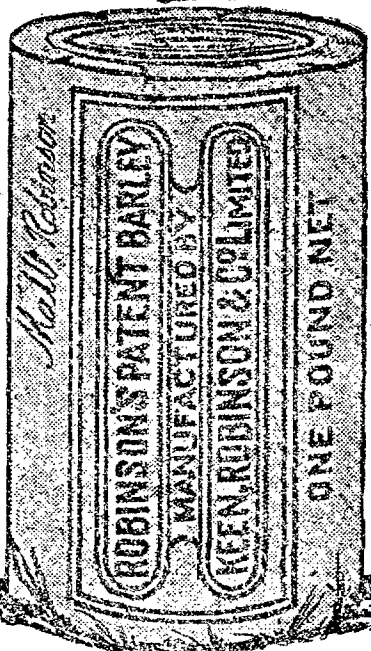
రాబిన్సన్స్ "వేటెంటు" బార్లీతో

తయారుచేయబడిన గంజివి లేక అల్పచారమును తల్లి పుచ్చుకొనిన తనకు మంచి బలము గలుగుచున్నట్లు తెలియను, మరియు విడ్డకు పాలు భారాళముగా యిచ్చుటకు వీలగును. తల్లి కన విడ్డకు పాలు యివ్వజాలనప్పుడు

రాబిన్సన్స్ "వేటెంటు" బార్లీతో

తయారుచేయబడినగంజివి ఆవు, లేక గడ్డి, లేక మేకపాలు, లేక డబ్బాపాలుతో చేర్చియిచ్చుట, మంచిది. ఇది మిక్కిలి కుతుమారమైన విడ్డకుపూడ మంచి జీర్ణకర్త నిచ్చు అవసరముగానున్నది. అయితే దైవ్యులచే గొప్పగా సిఫార్సు చేయబడుచున్న రాబిన్సన్స్ "వేటెంటు" బార్లీగానే యుండవలెను. పలుకూప వీరు నున్న ముత్య కలపబడి, మిక్కిలి మరీనముగా మండు పెరక బార్లీని వాడుటను మానుడు.

No. 3.

అమృతాంజనము

జగత్ప్రసిద్ధమైనది

అన్ని నెప్పులకుమంచిమందు

అమృతాంజనము ప్రాచ్యుత్వము మూలకల సంపుటిచే హిందూదేశమునందు సిద్ధముచేయబడిన లోకప్రఖ్యాతమైనమందు. ఇది ఇప్పుడిప్పుడు తయారగుచున్న క్రొత్తమందు గాదు. ఇరువదేండ్లుగా దేశమునం దంతటను వాడుకలో నుండి మెప్పును బొందిన. దివ్యామృతము నొప్పులు, వాపులు, గాయములు, బిళ్ళలు, పోటులు, బెణుకులు, మొదలగుబాధలకు అమృతాంజనము ప్రథమ సహాయముగా వెంటనే పనిజేయును. చర్మముపైన రాచిన లోపలికి వ్యాపించి లోపలి నొప్పులు సయితము పోగలవు. నెత్తురు ప్రతిక్షణమునందును శరీరాంగములకు ఆహారపదార్థములను గొనిపోయి అచ్చటి కిథిలపదార్థములను గ్రహించి ప్రాణరక్షణము జేయుచున్నది.

తామరతైలము

తామర, తీట, గజ్జిక మంచిది.

దంతచూర్ణము

పండ్ల పోటుకు తీపులకు మంచిపొడుము.

మోహినితైలము

వెండ్రుకలను పిచి నిగనిగలాడించును

కండ్లకు చలువచేయును

ప్రిపురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది

అమృతాంజనం డిపో,

మదరాసు - బొంబాయి

అన్నిసాపులో దొరకును

చెన్నపురి బజారుధరలు

మార్చి నెల 23-వ తేది సోమవారము

1. ధాన్యములు

దనియాలు బా 1-కి రు	80 0 0	మొదలు	42 0 0	కలకు
బియ్యము బస్తాలు		మొదలు	వరకు	
కుసుమ తెనాలిది	ప 48 గలవి రు	15 8 0	15 12 0	
నెల్లూరిది	డిటా	17 0 0	17 4 0	
డిల్లిది	డిటా	18 8 0	18 12 0	
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి		8 12 0	9 0 0	
నవ్వులు		20 0 0	24 0 0	

2. పప్పు ధాన్యములు

కందులు బస్తా 1-కి ర 205		10 8 0	11 0 0	
సెనగలు	డిటా	12 0 0	12 8 0	
పెసలు	డిటా	18 0 0	14 0 0	
మినుములు	డిటా	18 0 0	16 0 0	
ఉలపలు ర 164		8 4 0	8 8 0	

3. నూనెవస్తువులు

నవ్వులనూనె బా 1-కి		154 0 0	155 0 0	
నెయ్యి మ 1-కి		14 0 0	22 0 0	
కొండాపురంపేరు సెనగపప్పుబా1కి		55 0 0	60 0 0	
ఇతరప్రదేశము		50 0 0	58 0 0	
పేరు సెనగనూనె గానుగ బా 1-కి రు	120 మి.కా.నూనె	118		
ఆముదము బా 1-కి		184 0 0	185 0 2	

4. చిల్లరవస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి		145 0 0		
కురపసుపు		90 0 0	95 0 0	
మిరపకాయలు(గుంటూరు)బా1కి		105 0 0	112 0 0	
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మణుగు	1-కి రు	50,55		
కాళహ సిపాయకట్టు			70,75	
తెల్లము బా 1-కి	రు	35 0 0	45 8 0	
చింతపండు బా 1-కి		80 0 0	59 8 0	

5. ఇనుము

పట్టా రకం బా 1-కి		88 0 0	84 0 0	
చదరంప		86 0 0	40 0 0	
రవుండు		85 0 0	86 0 0	

6. లోహములు

వెండి 100 ములంక		78 0 0	78 8 0	
బంగారము, తులము 1-కి		21 10 0	21 12 0	
కవరము 1-కి			18 18 0	
ఇత్తడి బా 1-కి		260 0 0	275 0 0	
రాగి డిటా		295 0 0	800 0 0	
అస్కాచక్కెర 226 పా గలవి		85 8 0	85 8 0	

7. రంగులు అలిజరైను

ఆవుకృష్ణము 20 డిగ్రీలు		70 0 0	72 0 0	
తొట్టికృష్ణము డిటా				
సింహం డిటా		గుర్రం డిటా		

8. దూది

బోండావెట్టువారవ 1-కి	రు	800 0 0		
పల్నాడు దూది		240 0 0		

9. నూలు

కోయంబత్తూరు నెం 10½ పెట్టె 1-కి		8 8 0		
మధుర నెం 12½ పెట్టె 1-కి		6 0 0		
పుల్లూరు యేనుగ నెం 8½ పెట్టె 1-కి		8 8 0		
అహమదాబాదు నెం 12½ పెట్టె 1-కి		7 12 0		
నూజేయేనుగ నెం 20		10 10 0		
జపాక్ నెం 20		10 8 0		
,, ,, 40 ఏ తేలిలు ఆయినను		18 8 0		
గోకాత్ నెం 12½		8 10 0		
పద్యాక్ నెం 24½		11 4 0		
14½ క్విల్క్ పక్షి		8 0 0		
నెం 20 తెన్ని సింహం యీటె		10 10 0		
నెం 22		10 14 0		
నెం 12½ తెన్ని పర్కము		8 8 0		
నెం 14½		8 12 0		

ఆయుర్వేద ఔషధ శ్రేష్ఠత్వము

ఇంగ్లీషు డాక్టరులవలన విడువబడిన కఠిన

చర్యబాధ్యము స్వస్థమగుట

నేను గడచిన మూడు సంవత్సరముల కాలమునుండి తీరని చర్మవ్యాధితో బాధపడుచుంటిని. మద్రాసులోయున్న ప్రముఖులైన వైద్యులతో యోచించి వారికల్ల అన్నివిధములయిన ఇంగ్లీషు ఔషధములను నేవించితిని. ఈ ఇంగ్లీషు ఔషధము నకు గాను 50 మొదలు 100 రూపాయలు వరకు వ్యభాగా నెలపుజేసితిని. తర్వాత నాకు ఆయుర్వేద ఔషధములయందు అభిమానమున్నందున మద్రాసులోయుండు కొన్ని ఆయుర్వేద వైద్యులయందు చికిత్సచేయించుకొనియు ఈ పయోగము లేకపోయినది. దేశాలోగ్యమును బాగుచేసికొనుటకు అనేకవిధముల ప్రయత్నించియు నిష్ఫల మనోరథుండ నయినందున ప్రాణమునకై వినుగునొంది యుండుతడ ఆంధ్ర ఆయుర్వేద షార్మసి (లివిటెడ్) 184 నెం. (బ్రాడ్వేయందుండు బ్రాడ్వే బ్రాంచి వైద్యకాలన నిర్వాహకవైద్యుడగు వైద్య పతి కోటా జయకామసాయుడుగారి చికిత్సకులోపై శంకు మాసములకాలము యుంటిని. వీరివల్ల నావ్యాధి పూర్తిగా స్వస్థమయినది. కనుక నాయొక్క మనస్సుపైగా వారియొద్ద నాకుగల కృతజ్ఞత నూచించుకొర కీయోగ్యతాశ్రమునుప్రచురించుచున్నాను. వారు నాబాధను తొలగించి నాకు గలిగించిన వ్రుపకారమునకు యిది ఏవిధమున సమానముగాదు.

(Sd) సి. వి. దేవరాజు,

c/o Mr. N. K. Tirumalachari Avl. B. A. B. L.
High Court Vakils, Madras
9-3-25

అమృతాంజనము

అమృతాంజనము అన్ని చోట్ల దొరకును, చక్కని డబ్బీతో నహా 1-కి వెల 10 అణాలు మాత్రమే.
అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి లేక నెం. 7 తంబుకెట్టివీధి మదరాసు.

కొలదివ్రతులు మాత్రమేయున్నవి, త్వరపడుడు?

ఈసాము గాంధీ వూజానిధికి చేరును

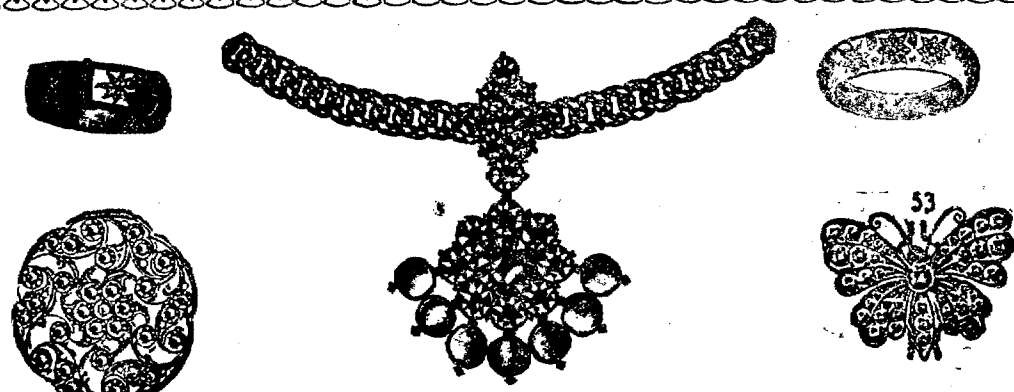
మహాత్మా గాంధీగారిచే గుజరాతీలో వ్రాయబడిన ఆరోగ్యసాధనము

1890

(తెలుగున వ్రాయబడినది)

ఆరోగ్యముగా నుండుటకు కావలసిన హంకములన్నియు ఇందు చక్కగా విమర్శించబడియున్నది. ప్రతి యొక్కరివద్ద ఒకకాపి వుండితీరవలెను. కొన్ని కాపీలు మాత్రమే ఉండుటచే త్వరపడుట మంచిది. ప్రతి 1 కి రు 0-8-0, 12 కి రు 4-8-0, 25 రు 7-13-0. ప్యాకింగు పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము. 0-11-0 అణాలు స్టాంపులు పంపిన ఒకకాపి రిజిస్టర్డు పోస్టుమూలముగా ముపబడును.

కావలసినవారు, మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రిక, 7 తంబుకెట్టివీధి, మద్రాసు అని వ్రావయలెను.

సమృద్ధులగు క్రొత్తమారిది నగలుదొరకు స్త్రీలము

ది ఆంధ్రాజ్యాయలరి మానిఫాక్చరీంగు కంపెనీ

హైదరాబాదు, బెజవాడ. బ్రాంచి 51, చై నాబజారురోడ్డు, మదరాసు

మావద్ద అనేకరకములు క్రొత్తమారిది గాజులు, మెడగొలుములు, కానుకలు అడ్డగలలు మొదలగు బంగారు నగలున్ను, నవరత్నములు వేసిన అనేకచాదిరీ అడ్డగలు, బడబిళ్ళలు, వాగరములు, ఉంగరములు, చంపనవరములు, పతకములు, మొదలగునవి వెండి రైలుకూజాలు, టంబుర్లు, పేలాగిన్నెలు, కాపిపెట్టు మొదలగు పాత్రసామానులున్ను అనేకరకములు కాగ్లుగొలుములు, మొదలగు అన్నికస్తువులు యెప్పుడుసద్దుగా యుండును. కాను బంగారమునకు స్నేహితులకిచ్చి రత్నములు మొదలగునాటికి గారంటి యివ్వజనును. నచ్చునవి వాపసు తీసుకొనబడును.

ప్రావేటర్లు:—కాకుమాను లక్ష్మయ్యచౌదరి, 1597

శనగపాటి కోటయ్య అండు బ్రదరు,

బారిష్టరు వాల్మీకిశం (భాగము ౧)

గ్రంథకర్త: శ్రీ మొక్కపాటి నరసింహాశాస్త్రిగారు (సాహితీసమితి)

క్రాన్సుసెజ్. మేలుకాగితము. పుస్తకము క్రొత్త పోకడలతో ముచ్చట గూర్చుచున్నది.

పాఠ్యతీక మను కుట్టువాడు ఇంగ్లాండుకు ప్రయాణముచేయు కథ. హాస్యరసభరితము.

నవ్వు - కడుపు చెక్కలగును. వాడుకమాటలలో వ్రాయబడినది. సాహితీసమితి వారి కథల రుచి దాదాపు ఆంధ్రులందఱు నెఱిగినదే. ప్రతి యాంధ్రుడును చదువదగినది.

వెల రు 1-4-0 మాత్రమే.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,

పోస్టుబాక్సు 212 మద్రాసు.

వేపచెట్టుయొక్క

మంచిగుణములు కలిగిన

టాయిలెట్ అండు హైపథ

సంబంధమైన వస్తువులు

మార్గోపద్యము:—కార్యాలయ ఇతరబొంబుగలబంధమైన సబ్బులన్నిటికంటెను శ్రేష్ఠమైనది. చర్మమును తినివేయుదు. మిక్కిలి సున్నితముగా వాసనచేర్చబడినది. 8 బిళ్ళలుగలపెట్టె 1 కి రు 0-12-0. మార్గోపద్యము:—తెర పుల్లలతో దంతభావనముచేయుట అందరికిని తెలిసినవిషయమే. ప్రభుతో మార్గోపద్యము దంతచూర్ణమును చేర్చి దంతభావనము చేసికొనుట చాలమంచిది. వేపచెట్టుయొక్క మంచిగుణములన్నియు నిందులోగలవు. బుడ్డి 1 0-6-0; చిన్న పాటము 1 కి 0-2-0 మార్గో సాటాయిలెట్ పిండి మామమునకు, చర్మమునకు దేహము నకు తగినపిండి.డబ్బా 1 కి రు 0-10-0; ప్యాకెట్టు 1 కి 0-8-0 హిందూదేశపుపరిశ్రమచూ, ధనముచే తయారుచేయబడినది.

SRI KRISHNA BROTHER, 323, Thambu Chetty Street, MADRAS & Mr. V. V. KRISHNA IYER Palgha

శ్రీ సకలతత్వార్థదీపిక-(వచనము)

గ్రంథకర్త:—శ్రీ కాశీనాథుని సుబ్రహ్మణ్యం అయ్యవారుగారు, గవర్నరుపేట, బెజవాడ.

ఈగ్రంథము తత్త్వవిషయమును సంగ్రహముగా బోధి. చును. ఇందు త్రుతిస్మృతులనండియు నితరసంస్కృతాంధ్ర వేదాంతగ్రంథములనండియు ప్రమాణము లచ్చటచ్చట గలవు. శ్రేణి సులభము. ౧౮ అధ్యాయములు. ఇందలివిషయములు:—

1. సుకేశివ్య సంధర్మము, 2. సుమలక్షణములు, 3. నిర్గుణపరబ్రహ్మము, 4. ప్రణవము, 5. సర్వవిద్యారూపనిర్ణయము
6. త్రిమూర్తులయొక్క యుత్పత్తి, 7. సుబ్రహ్మణ్య వివరము
8. పంచభూతోత్పత్తి, 9. తీర్థని గమనాగమనములు, 10. అన్నిస్వరూపము, 11. చక్రవిషయము, 12. అజపాగాయత్రి
13. చక్రాంతర్గత విషయములు, 14. పంచకోశ వివరము, 15. పిండోత్పత్త్యాది ప్రకరణము, 16. వైరాగ్యప్రకరణము, 17. పంచీకరణము, 18. చతుర్వింశతి తత్త్వవివరము, 19. సృష్ట్యాది విషయవివరము, 20. నిత్యకార్యమస్తానవిధులు, 21. భవస్నాన, భస్మార్చన, భస్మధారణాదివిధి, 22. రుద్రాక్షధారణవిధి, 23. మడకూరీ మంత్రోద్ధారణము, 24. శివార్చనక్రమము, 25. భస్మధారణావశ్యకత, 26. భ క్తి, 27. శివేశ్వరవిషయము-శీవుడు, 28. ఆత్మస్వరూపము, 29. యుక్తి, 30. నహావక్యములు, 31. ప్రభులింగలిల-తత్త్వచోధ, 32. సర్వమతైకమత్యము, 33. శివుడు తానును కాదు, 34. ఈశ్వరుడు సర్వకర్మాధిపతి, 35. " నూర్వమండలాంతర్వర్తి, 36. గామత్రీ, 37. భగవచ్చబ్ధిరూపణము, 38. చాతుర్వర్ణ్యవైభావాభవకము, 39. శివతీర్థప్రసాదగ్రహణము, 40. జంకాది హోమవిషయము, 41. ఉపసంహారము

మఱియు నిందు తెలుగున విశ్వేశ్వరతారాశరీ పరిష్కృతమునశివమానసికస్నానస్తోత్రము, శ్రీరామబోక్షవిభజంగస్తోత్రము శ్రీకనకదుర్గాష్టకము గలవు. దీనివెల రు ౧-౦-౦.

గ్రంథకర్తగారియొద్దను, బెజవాడ వాణిమొద్రాక్షరాలాంధ్రపండితులు శ్రీ కాశీనాథుని చివరిభద్రయ్యఅయ్య వారిగారియొద్దను ప్రసారం క్రయమునకు దొరకును. 186